

TARIM MÜHENDİSLİK

T M M O B
Z İ R A A T
M Ü H E N D İ S L E R İ
O D A S I Y A Y I N
O R G A N I
S A Y I 4 6 1 9 9 4

TÜRK KOOPERATİFÇİLİĞİNİN SEÇKİN KURULUŞU

Tarış İncir, Üzüm, Pamuk, Zeytin ve Zeytinyağı Birlikleri; İzmir, Aydın, Balıkesir, Çanakkale, Denizli, Manisa, Muğla il ve ilçelerine yayılmış 64 yerleşim birimindeki 122 tarım satış kooperatifi, 100.000'i aşan tarım üreticisi ortağı ve dev tesisleri ile Türkiye'nin ilk ve en büyük kooperatif kuruluşudur.

Tarım üreticisi ortağı yanında ortağı olmayan üreticilerin de piyasa koşullarında ezilmemesi için ürünlerini değer fiyatlarla alarak en iyi şartlarda değerlendiren ve üreticilere ekonomik güç kazandıran Tarış; kaliteli olarak ürettiği ürünlerini ucuz fiyatlarla piyasaya sunarak, tüketiciciyi de korumaktadır.

Bugün olduğu gibi, gelecekte de üreticinin ve tüketicinin güvencesi olmaya devam edecek olan Tarış; ana ürünleri olan pamuk, üzüm, incir, zeytin ve zeytinyağının yanısıra, bu ürünlerden elde ettiği tali ürünleri de en iyi şekilde işleyerek, ülke ekonomisine önemli katkılarda bulunmaktadır. İç piyasada tüketilen ürünlerinin yanısıra, dış pazarlarda da önemli bir yeri bulunan Tarış, ülkemize büyük miktarda döviz girdisi sağlamaktadır.

En modern cihazlarla donatılmış laboratuvarlarda kalite kontrolü yapılarak günümüz teknolojisine uygun şartlarla üretilen Tarış mamulleri, TSE garantilidir.

“**üreticiden tüketiciye**”
en kısa yol

Adres: P.K. 220 İZMİR

Telefon: (51) 63 55 00 (12 hat), 22 21 95 (4 hat)

Telex: 53599 tarp tr. 53439 taex tr, 53427 tars tr, 53146 tare tr,

Telefax: (51) 21 00 66 - 21 70 60 - 83 61 07 - 63 65 55

TARİŞ

İNCİR, ÜZÜM, PAMUK, ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİKLERİ

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

Adına Sahibi
Mahir GÜRBÜZ

Sorumlu Yazışları Müdürü
Atilla GÖKTÜRK

YAZI YAYIN KOŞULLARI

Yazılar, dosya kağıdına daktilo ile seyrek satırlı iki kopya olarak yazılmalı, yazı özeti, yazarın kısa özgeçmişi, adres ve telefonları ile birlikte gönderilmelidir. Yazı eki olan fotoğraflar net ve temiz olmalı, grafik ve şekiller basım için aydinger ya da beyaz kağıda rapido ile çizilmelidir.

Özgün ve derleme yazılarda yararlanılan kaynaklar, çeviri yazılarda ise çevirinin yapıldığı kaynak belirtilmelidir. Gönderilen yazılar yayınlanmasın ya da yayınlanmasın yazarına geri verilmez. Özgün ve derleme yazılarda fikir ve görüşler yazarına, çeviriden doğacak sorumluluklar ise çevirene aittir;

Ziraat Mühendisleri Odası'nı ve Tarım Mühendislik Dergisi'ni hiçbir şekilde bağlamaz. Yayın Kurulu, gönderilen yazılar üzerinde gerekli gördüğü düzeltmeyi yapmaya yetkilidir. Dergide yayınlanmış yazılar kaynak gösterilmek koşuluyla başka yayın organlarında yayınlanabilir ya da aktarılabilir.

ABONE KOŞULLARI

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI'NIN
TÜRKİYE'DEKİ ÜYELERİNE PARASIZ
GÖNDERİLİR.

Bir Adet Dergi Bedeli : 20.000.-TL.

Bir Yıllık Abone Bedeli : 60.000.-TL.

Ziraat Fakültesi öğrencilerine % 50 indirim yapılır.

YÖNETİM YERİ

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

Karanfil Sokak 28/19

Kızılay-ANKARA

Tel : 425 05 55 - 418 31 15 - 418 55 97

Fax : 418 51 98

KAPAK TASARIMI

SELMİN TERZİOĞLU

YAPIM

GEN MATBAACILIK REKLAMCILIK TİC. LTD. ŞTİ.

Tel : 229 31 08 - Fax : 231 01 80

REKLAM FİYATLARI VE KOŞULLARI

ARKA KAPAK	10.000.000.-TL.
ÖN KAPAK İÇİ	6.000.000.-TL.
ARKA KAPAK İÇİ	5.000.000.-TL.
İÇ SAYFALAR 1/1	3.000.000.-TL. (RENKLI)
	2.000.000.-TL. (SIYAH-BEYAZ)
İÇ SAYFALAR 1/2	2.000.000.-TL. (RENKLI)
	1.500.000.-TL. (SIYAH BEYAZ)

- ZMO KDV'den muafdir. Bu fiyatlara KDV eklenmez.
- İçinde bulunulan yıl en az iki sayı yayınlanan reklamlara % 10 indirim uygulanır.
- Reklam boyutları 17x24 cm'dir. Brüt sayfa boyutu 20x27 cm'dir.
- Renkli reklamlar için renk ayırımı gönderilmemesi durumunda 400.000.-TL. ek ücret alınır.

• TMMOB • ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YAYIN ORGANI

tarım ve mühendislik

SAYI: 46/1994

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ/MAHİR GÜRBÜZ	2
MESLEK HAKLARI DUYARLILIĞIMIZ	5
ZİRAAT MÜHENDİSLERİ MESLEK KREDİLERİ HAKKINDA GÖRÜŞLER	10
ZİRAAT MÜHENDİSLİĞİ ÖĞRETİMİ VE İSTİHDAMI "SORUNLAR-ÇÖZÜM DOĞRULTULARI" SEMPOZYUMU AÇILIŞ KONUŞMALAR - SUNUŞLAR-FORUM-PANEL	14
ODA'MIZIN DÖRDÜNCÜ DANIŞMA KURULU TOPLANDI	51
YENİ YAYINLAR	52
SU ÜRÜNLERİ SEMPOZYUMU GERÇEKLEŞTİRİLDİ	54
DÜNYA GIDA GÜNÜ DOLAYISIYLA 16 EKİM 1993 DE DÜZENLENEN BASIN TOPLANTISI	58
TÜRKİYE İÇİN BİR ALTERNATİF	61
DUYURU	62
BASINDA ODAMIZ	63
YİTİRDİKLERİMİZ	64

Ziraat Mühendisliği Öğretim ve İstihdamı "Sorunlar - Çözüm Doğrultuları"

Mahir GÜRBÜZ
TMMOB ZMO Başkanı

Gelişmekte olan ülkelerin çözmek zorunda oldukları sorunlar yumağında, sektörlerin gerek duyduğu nitelik ve nicelikte eleman yetiştirilmesi ve yetişkin işgücünün yeterli çalışma olanaklarına kavuşturulması konuları da, son derece önemlidir, hatta yaşamsaldır

Sanayiden-tarıma, enerjiden-hizmetlere kadar, ekonomik sektörleri sağlıklı ve dengeli bir gelişim sürecini yaşamıyor ise öğretim sisteminin doğru yönlendirilmesi de, ekonominin taleplerine uygun eğitilmiş insan yetiştirilmesi de mümkün değildir.

Mesleki ve yüksek öğretim organizasyonları, genel gelişme projeksiyonlarına göre planlanmak yerine, siyasal seçmelere ve ne pahasına olursa olsun daha çok öğrenci okutma gibi, bir anlamda günü kurtarma yaklaşımlarına göre belirleniyor ise sistemin çıktıkları olan eğitilmiş insanların istihdam açmazları kaçınılmazdır.

Ekonomi gereğince gelişmiyor, dengeli üretim ve büyüme sağlanamıyor ve sektörler üretken kılınmıyor ise o ülkenin yetişememiş insan gücü için de, yetişmiş insan gücü için de, gerekli yeterli çalışma olanaklarının oluşması mümkün olmamaktadır.

Bu tür ekonomilerde, bir de aşırı nüfus baskısı, hızlı çoğalma söz konusu ise öğretim sorunları da, istihdam sorunları da, çok daha ağır boyutlar kazanmaktadır.

Ne yazık ki, bir iki cümleyle tanımlamaya çalıştığım bu mekanizma, ülkemiz için baştan sona geçerlidir, harfi harfine geçerlidir.

Türkiye, hemen her alanda öğretim ve eğitilmiş insan istihdamı sorununu, çok ağır biçimde yaşamaktadır.

Bir ülkede nüfus artışı denenemiyor ise ve örneğin son on yılda % 2,4 düzeyinde yükseliyor ise, o ülkede ilkokula başlayan her çocuk soluğu üniversite kapısında alıyor ve üniversite öncesi bir yönlendirme mekanizmasını yaşamıyor ise ve yine o ülkede yüksek öğretimde okullaşma düzeyi % 11-12 ler civarında seyrediyor ise ve daha önemlisi bu ülkenin ekonomisi gereğince kalkınmıyor, tarımından-sanayiine gereğince üretken kılınmıyor, yatırım-büyüme-daha çok üretim süreci yaşanmıyor ise o ülkede doktorundan-mühendisine, işletmecisinden-öğretmenine kadar hiçbir meslek için, eğitilmiş hiç bir insan grubu için, yeterli çalışma koşullarının yaratılması mümkün değildir.

Türkiye düzeyinde ve bir çok meslek dalında yaşanan bu açmaz, ülke tarımına uzun yıllar onurla hizmet üretmiş, tarımın bugünkü gelişmişlik çizgisine ulaşmasına

damga vurmuş ziraat mühendisliği mesleği özelinde, çok daha ağır ve hatta trajik boyutlarla yaşanmaktadır. Ülke genelinde geçerli ve biraz önce özetlemeye çalıştığım makro nitelikli unsurların yanında, tarımın özellikle seksen sonrası sorunlarının ağırlaştırılması, gelişmeci bir yapıca dönüştürülenemesi ve daha çok da yüksek öğretim uygulamaları nedeniyle, saygıdeğer mesleğimiz, hiç hak etmediği son derece ağır ve incitici koşullara sürüklenmiştir. Ziraat Mühendisliği, ekonominin yeterince üretken kılınp işgücü talebinde bulunamaması, nüfusun hızlı artışına dayalı öğretim organizasyonu gibi temel ve genel belirleyicilerin yanında, fakülte ve bölüm sayılarının hızla artması, bunlara bağlı öğrenci kontenjanlarının hızla selmesi olumsuzluğu nedeniyle, ülke ölçeğinde yaşanan genel sorunun, ne yazık ki en mağduru olmuştur.

Yapmaya çalıştığım bu saptamalarda kesinlikle abartma yoktur, yakınma, acındırma, çaresizlik çabaları, eğilimleri hiç yoktur. Sorunun çözümü gerekiyor ise sorunun niteli ve nicel boyutlarının neler olduğunun ve bu sonuçların hangi nedenlerden kaynaklandığının, ilgili herkes tarafından bilinmesi gerekmektedir.

"Bu noktaya nasıl gelinmiştir?" sorusuna yanıt anlamında, izninizle belirleyici bir kaç saptama yapmayı, bir kaç veri aktarmayı gerekli görüyorum.

Yıl 1954 Ziraat Fakültesi sayısı 1. 1955 devreye İzmir girer sayı 2. 1958'de Erzurum'la sayı 3. 1976 da Çukurova 4. Fakültedir. Sayı 1981 de 7 dir. YÖK sonrası 1982 de 11. 1984 de 14 olmuştur.

Geçmişte 4-5 bölümden oluşan Fakülte öğretimi 12, hatta ev ekonomisi ile 13 bölüme ulaşmıştır.

Yeni Fakülteler, uzun dönemli öğretim projeksiyonları yerine kısa geleceği faydacılığı ve siyasal seçmelere göre kurulmuş, üzümlerle belirlenmek gerekir ki kadro, ünvan ve benzeri statü edinme kaygıları nedeniyle, bir kısım kendi insanımız tarafından da hızlandırılmış, pompalanmıştır.

Varılan sonuç nicelik açısından da nitelik açısından da ürkütücüdür.

Şu anda öğretim yapan 12 fakülteden son on yılda 15.000 civarında insanımız mezun olmuştur. Aynı dönemde yaratılan toplam 2000 civarındaki kamu ve özel istihdamın dışında, şu anda yaklaşık 13.000 civarında insanımızın büyük çoğunluğu işsizdir, çok az bir kısmı ise uzmanlığı dışında, gardiyanlıktan - gişe görevliliğine kadar, marjinal alanlarda yaşam mücadelesi vermektedir. Bu 13.000 sayısı, yarım en azından 16.000-16.500'e varacaktır. Öğrenim gören bu 12 fakültenin 4'ünde bölüm sayıları tama yakındır. Hiçbirinide bu yıl içinde yeni bir bölüm açılmaz ise sayı bir yıl sonra 20-21 binlere tırmanacaktır. Yeni fakültelerin, var olanlara yeni bölümler ekleme histerileri geçerli olursa, bu sayıları da çok aşacaktır.

Görüntürde 12 Fakülte öğrenci almaktadır ama, bölüm sayıları dikkate alınınca, 12 fakültede bulunan toplam 80 fakülteye öğrenci alınmaktadır.

Çünkü her bölüm için ayrı öğrenci kontenjanı tanınmaktadır ve örneğin bölümü olmayan söz gelimi Veteriner ya da Eczacılık Fakültesi 100-150 öğrenci alırken, 12 bölümlü Ziraat Fakültesi 600-700 öğrenci almaktadır.

İşte bu nedenledir ki 1992-1993 öğretim yılında 13 Ziraat Fakültesine 4760 öğrenci alınırken, 23 Tıp Fakültesine de aynı miktarda 4743,7 Hukuk Fakültesine

2995,7 Veteriner Fakültesine 814,9 Diş Hekimliği Fakültesine 818 öğrenci alınmıştır. Yani bu ülkede boş gezen 13.000 Ziraat Mühendisi varken, bu ülkenin Ziraat Mühendisine duyduğu ihtiyaç, yine de tıp doktoruna duyduğu ihtiyaç, yine de tıp doktoruna duyduğu ihtiyaç kadardır veya hukukçuya duyulan ihtiyacı iki, veteriner hekime, diş hekimine ve eczacıya duyulan ihtiyacı altı katı kadardır. Gelinen nokta işte budur. Oysa hiçbir akılcı ve objektif değerlendirmenin, ülkenin ihtiyaçları konusunda özetlediğim sayısal sonuca ulaşması mümkün değildir.

Sorun nicel anlamda özetlemeye çalıştığım boyutla da sınırlı kalmamış, sayısal tırmanışa paralel seyreden nitel boyutla çok daha ağırlaşmıştır. Özellikle yeni fakülte furyası nedeniyle çok ciddi formasyon sorunları yaratılmıştır. Gerekli öğretim elemanı ve bir o kadar gerekli fiziki öğretim altyapısı bulunmayan, ama adına fakülte denilen kuruluşlarda, mühendis yetiştirildiği iddia edilmiştir. Aynıya gerek yok, bir dekan, bir müdürle fakülteler öğretime başlamış, eğitim ihtiyacı bulunan araştırma görevlisi gençler, öğretim görevlisi fonksiyonu üstlenmişlerdir. Dünyada, bilgi çağı devrimleri, biyoteknoloji devrimleri öncelikle tarım biliminde uygulama alanı bulurken, geleneksel tarım öğretimimizi o doğrultulara doğru yönlendirmek gerekirken, geliştirmek gerekirken, bırakmamız gelişmeyi, bir kaç tam donanımlı eski fakülte dışında, geleneksel öğretim düzeyi dahi korunamamıştır.

Sonuçta, bu süreçte hiç bir günahı olmayan binlerce genç, yeterli formasyonu edinmemiş binlerce ziraat mühendisi, yaşam adlı kurtlar sofrasına sürülmüştür.

Oda'mızın amatör koşullarıyla gerçekleştirilen bir araştırma ziraat fakültesinde okuyan öğrenci kardeşlerimizin düşünceleri, umut ve kaygıları açısından son derece ibret verici ve düşündürücüdür.

1991 yılında yapılan bu araştırma, ziraat fakültelerine gelen öğrencilerin %82.6'sının genel lise, ancak %0.6'sının Anadolu lisesi çıkışlı olduğunu göstermiştir. Kır kökenli öğrenci oranı, toplamın beşte biridir. Babası çiftçi olan öğrenci oranı da o kadardır. Öğrencilerin %43.6'sının babası memurdur. Toplamın ancak beşte biri, fakülteyi tarım okumak için isteyerek seçmiştir. Üçte biri açıkta kalmamak için seçmiştir. Öğrencilerin dörtte üçü gelecekte umutlu değil, son sınıf öğrencilerinin üçte ikisi "keşke başka fakültede okusaydım" diyor.

Çok söylenen bir deyimle; "Acı ama, gerçek" yeni fakülte açma, bölüm sayısını artırma, öğrenci kontenjanını yükseltme tırmanışına dayalı sayısal çokluk, formasyon yetersizliği, bunlara bağlı istihdam açmazı ve işsizlik ve giderek statü kaybı, öğrenci niteliğinin gerilemesi. İşte somut sonuç...

Bütün bunlar yetmiyormuş, hiç bilmiyormuş, görülmüyormuş gibi, geçtiğimiz yıl çıkarılan 3837 sayılı kanunla ziraat fakültesi sayısı sekiz daha artırılarak yirmi ikiye çıkarılmıştır. Bu şu demektir, şimdilerde dördünün bölüm sayıları tam olan ve toplam bölüm sayısı 80 olan fakültelere 4760 öğrenci alınırken, yirmiiki fakültenin açılması durumunda, başlangıç yıllarında yedi sekiz bin, bölümlerin tamamlanması halinde yılda onaltı onyedi bin öğrenci alınacaktır. Yılda onaltı onyedi bin genç, ziraat mühendisi ünvanıyla mezun edilecektir.

Bu son tırmanış, hiç abartmadan ifade etmek istiyorum, en azından sorumsuzluktur. TBMM'ne sunulan ta-

sarıda ne YÖK, ne Milli Eğitim Bakanlığı ve ne de Hükümetin, ziraat fakültesi açılması önerisi olmamasına rağmen, Hatay'da, Kırşehir'de, Yozgat'da, Bingöl'de, Ordu'da, Diyarbakır'da, Isparta ve Çanakkale'de sekiz fakülte daha açılmasına karar verilmiştir. Hiç bir akılcı ve objektif gerekçe olmaksızın, parlamento komisyon çalışmaları sırasında, kendi ifadeleriyle zamanın Milli Eğitim Sayın Bakanının muhalefetine rağmen, ne yazık ki yöresel nitelikli faydacı anlayışlar sonucu, fakülte sayısı yirmiikiye ulaştırılmıştır.

Belirleyici kimi boyutlarını sergilemeye çalıştığım bu tablo dramatiktir. Hatta olası yeni sonuçlar açısından trajiktir ama, kanımızca çözümsüz değildir. Konuşmamın başında ifade etmeye çalıştığım gibi, bütün bunların aşılması ülkenin genelde kalkınmasıyla, nüfus sorununu çözmesiyle doğrudan bağlantılıdır. Ziraat mühendislerinin istihdam sorununun çözümü, Türkiye tarımının atılım sürecine girmesiyle, tarımsal yapının optimum işletmelere dönüşmesiyle, tarım işletmelerinin gerekli girdi ve teknoloji kullanacak, teknik hizmet talep edecek nitelik ve büyüklüklere kavuşmalarıyla, tarım üretici örgütlenmelerinin kendi hizmetlerini görecekları çağdaş organizasyonlara dönüşmeleriyle, kısası tarıma teknolojinin daha yoğun ve yaygın biçimde egemen olmasıyla, doğrudan ilişkilidir.

Son tabloda sorunu çözecek böylesi bir sürecin zorunluluğu kuşkusuz kısa vadeli ve güncel çözüm yaklaşımlarının araştırılmasını önlememektedir.

İnancımız odur ki, kamuda da, ama özellikle kamu dışında, geliştirilecek kimi mekanizmalarla, çok önemli istihdam kapasiteleri de yaratılabilecektir. Öğretimin sorunlarının, sonucu yeterince görmeleri, değerlendirmeleri ve özellikle meslektaşlarımızın öğretim kadrolarının özverili davranabilmeleri durumunda, en azından sorunun ağırlaşması önenebilecektir.

Oda'mız bu konuda duyduğu sorumluluğu yetki tüzüğü ve diğer yönetsel düzenlemeler, sorumlu ve yetkililere geliştirilerek sunulan önerileriyle yerine getirmeye çaba göstermiştir.

1960 da çıkan Ziraat Mühendisliği Kanunu'nun öngördüğü yetki tüzüğü 31 yıl sonra, Oda'mızın öncülüğü ile Oda'mızca hazırlanan taslak üzerinde yasa gereği Odayla birlikte tüzük çıkarmakla ödevli bulunan Tarım ve Köy İşleri Bakanlığımız ile Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültemizin sağduyulu, ilkeli ortak çalışmaları ile sonuçlanmıştır.

Tüzük gerekleri doğrultusunda, yeni düzenlemeler yapmak ve tüzük gereklerini aramak için Bakanlıklar ve ilgili tüm kamu kuruluşlarına durum bildirilerek, göreve çağırılmışlardır.

Zirai mücadele konusunda, Tüzük hükümleri doğrultusunda iki yönetmelik taslağı hazırlanmış, Bakanlığa sunularak benimsenip, yayımlanması sağlanmıştır. Benzer çalışmalar yem sektörü, tohum, fide, fidan üretimi, tescilli, sertifikasyonu, tarımsal kooperatifler alanında devam etmektedir.

Girişimci ziraat mühendislerine gayri menkul teminatı aranmaksızın meslek kredisi verilmesi konusunda, ziraat bankası yönetimiyle görüş birliğine varılmış olup, uygulanacak mekanizmayla ilgili uzmanlık çalışmaları yapılmaktadır.

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı kuruluş kanun tasarısı-

nın TBMM Bütçe Plan Komisyonunda görüşülmesi sırasında, iktidar ve muhalefet üyesi sayın parlamenterlere durum açıklanmış ve önerge vermeleri sağlanarak, mevcut kadrolara 1200 adet ziraat mühendisi kadrosu eklenmesi sağlanmıştır.

Çukobirlik ve Tariş gibi Tarım Satış Kooperatif Birliklerinde ilk defa fazla sayıda ziraat mühendisi istihdamı olanağı yaratılmıştır.

Başta Tarım ve Köyişleri Bakanlığı olmak üzere, YÖK, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, DPT nezdinde, sorunun çözüm doğrultuları için sözlü ve yazılı sayısız girişimde bulunulmuştur. Sayın Cumhurbaşkanı, Sayın Başbakan, Sayın Başbakan Yardımcısı, Sayın Bakanlar ve bütün Sayın Parlamenterlere, sorunun çözüm yolları için çaba göstermeleri anlamında bizzat ve yazı ile başvurularda bulunulmuştur.

Kamuoyu oluşturuca kitlesel iletişim olanaklarından yararlanılmış, televizyonların en çok izlenen programlarında, gazetelerin en çok okunan sütunlarında, sorunlar ve çözüm doğrultuları, bizzat aktarılmıştır.

Sorumlu kurum ve kuruluşların hiçbirisinin kılı kırpırdamazken, istihdam ve öğretim için, amatör koşullarımıza rağmen araştırma yapılmıştır.

"Nasıl bir ziraat mühendisliği?" sorusuna yanıt olması anlamında, tüm fakültelerimizin yetkilileri iki kez toplanmaya çağırılmış, katılan Sayın yetkililerle birlikte sorunlar enine boyuna tartışılmış, çözüm doğrultuları araştırılmıştır.

Biz Ziraat Mühendisleri Odası olarak, katılımcı fakültelerimizle vardığımız çözümleneci yaklaşımların, genel doğrultuların tartışılmasını, tartışmaların çözüm anlamında somut noktalara ulaşmasını diliyoruz.

Tartışılmasında yarar gördüğümüz çözümleri yaklaşımlarının kimilerini, satır başlıkları halinde bilgilerinize sunuyorum:

- Sayıları 3837 sayılı kanun ile 8 adet artırılan Fakültelerin, başka fakültelere dönüşmek üzere kapatılmaları için gerekli yasa çalışmalarını yapılmalıdır.

- Bu çabalardan sonuç alınamaması durumunda, bu sekiz fakültenin öğrenime başlanmaları, nitel ve nicel açıdan yeterli öğretim kadrosunun ve fiziki alt yapının oluşmasına kadar, ertelenmelidir.

- Ziraat Mühendisliğinin gerektirdiği formasyonun edinilebilmesi için, öğretimin pratik ve teorik temelde etkin kılınması için, öğrenci kontenjanları kesinlikle azaltılmalıdır.

- Lisans sonrası formasyon gelişimi için master ve doktoraprogramları geliştirilmelidir.

- Fakülteler buldukları yörenin tarımıyla, yerel yönetimiyle, yöresel sorumluluklar yüklenici ilişkiler geliştirilmelidir.

- Lisans programları kesinlikle geliştirilmeli, çağdaş değişimleri bünyelerine aktarmalı, düşünce üretecek ve uygulamaya becerisi kazandıracak niteliğe dönüştürülmelidir.

- Öğretim programlarında mühendislik formasyonu verici temel dersler geliştirilmeli, bilgisayar, proje üretimi ve değerlendirme ve yabancı dil derslerine ağırlık verilmelidir.

- Staj, yasak savma durumundan çıkarılmalı, uzun süreli, etkili ve yetenek kazandırıcı olmalıdır.

- Bölüm sayıları azaltılmalıdır. Özünde bitkisel ve

hayvansal üretim ana dallarına dayalı temel bölümler gündeme gelmeli, optimum bölüm kuralı oluşturulmalı, uzmanlaşma yüksek lisans anabilim dalları üzerinde geliştirilmelidir.

- Yeni fakültelerin mevcut bölümlerine, yenileri eklenmemelidir.

» Öğretim programlarının oluşumunda, ziraat mühendisi istihdam eden Bakanlık ve kamu kuruluşları, özel sektör ve üretici örgütlerinin görüşleri kesinlikle alınmalıdır.

- Yetkili kamu kuruluşları ve öğretim kuruluşlarınca, ülkenin hangi zaman kesitinde, hangi formasyonda, ne kadar ziraat mühendisine ihtiyaç olacağı, bilimsel ve gerçekçi bir yaklaşımla belirlenmelidir.

- 22 Lisans dalı halinde Tüzükte tanımlanan yetkilerin kullanılmasını, Bakanlıklar, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve her düzeydeki yetkili ve yöneticiler, duyarlılıkla aramalıdır.

- İlgili kamu kurum ve kuruluşları, hizmet düzenlemelerinde Tüzük hükümlerine göre gereken değişiklikleri yapmalıdır.

- Kamu kesimine sunulan, tarımsal nitelikli projelerde ziraat mühendisi katkısı ve yetkili imzası ön koşul sayılmalıdır.

- Tarımsal nitelikli projeli yatırımlara kredi sağlanması sırasında, proje süresince uzman ziraat mühendisi istihdamı zorunluluğu getirilmelidir.

- Birey olarak girişimci olan veya örgütlenerek girişim yapan ziraat mühendislerine, gayrimenkul teminatı aranmaksızın, projeye dayalı meslek kredisi verilmelidir.

- Dağıtılmayan ve kullanılmayan hazine arazilerinin, kooperatif ve benzeri biçimde örgütlenmiş ziraat mühendislerine tahsisleri sağlanmalıdır.

- Belli ölçekli tarımsal nitelikli kooperatiflerde uzman ve yönetici olarak, Tarım Kredi ve Tarım Satış Kooperatiflerinde yönetici, uzman ve eksper olarak ziraat mühendisi istihdamı gerçekleştirilmelidir.

- Gıda üretimi ve pazarlaması sürecinde, yerel yönetimlerin eğitici ve denetleyici olarak, uzman ziraat mühendisi çalışmaları sağlanmalıdır. Özel gıda üretim işletmelerinde uzman çalıştırılması öngörülmelidir.

- Tarım sigortası alanında, danışmanlık, yöneticilik ve eksperlik hizmetleri ziraat mühendislerine gördürülmelidir.

- Tarım ürünü dış ticaret mekanizmasında standart ve kalite kontrolü gibi zorunlu hizmetler, ziraat mühendislerine gördürülmelidir.

- Tarım girdisi pazarlamasında, ziraat mühendislerinin hizmet görmesini sağlayacak yönetsel düzenlemeler yapılmalıdır.

- Türkiye Ziraat Odaları Birliği örgütlerinde yönetici ve yayımcı olarak ziraat mühendisi istihdamı, Birliğin gündemde olan yasa tasarısı kapsamında gerçekleştirilmelidir.

- Kamu kesimi istihdam hacmi, bizzat tarımın uygulandığı kırsal kesimden başlayarak geliştirilmeli, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının boş 900 kadrosunun kullanılması daha fazla ertelenmemeli, bütünüyle tarımsal hizmet veren, ama bünyesinde bir tek tarımcı bulunmayan, Orman Bakanlığı ORKÖY Genel Müdürlüğü taşa örgütünün her biriminde ziraat mühendisi görevlendirilmelidir.

Saygılarımla.

MESLEK HAKLARI DUYARLILIĞIMIZ

Cumhuriyetin 70. Yıldönümü Nedeniyle Tarım ve Köyişleri Bakanlığında 28 Ekim 1993'de gerçekleştirilen Törende Oda Adına Konuşan Yönetim Kurulu Başkanı Mahir GÜRBÜZ Tarım ve Köyişleri Bakanlığında Mesleğimiz Açısından Kaygı Uyandıran Atomalar Konusunda Duyarlılığımızı Dile Getirdi. Oda Başkanı Aşağıda Sunduğumuz Konuşmayı Yaptı :

Ziraat Mühendisliği toplumunun, Anayasal meslek kuruluşu olan TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası adına değerli konukları saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizin çok bunalımlı bir döneminde, Bakanlığın sergilemiş bulunduğu bu anlamlı ve Cumhuriyetçi tavrı, içtenlikle kutluyorum.

Bununla birlikte, bu anlamlı toplantıda, 70 yıl boyunca ülkenin her yöresinde ve Bakanlığın her kademesinde ülke hayvancılığına hizmet vermiş veteriner hekimlerimizin Anayasal meslek kuruluşu olan Türk Veteriner Hekimleri Birliğinin, Bakanlığın genelinde ve en uç birimlerine kadar her kuruluşunda özveriyle hizmet görmüş tarım teknisyenlerinin, ev ekonomisi teknisyenlerinin ve veteriner sağlık teknisyenlerinin örgütleri olan Türkiye Ziraatçılar Derneği ile Veteriner Sağlık Teknisyenleri Derneğinin bulunmamalarının, çağrılı olmamalarının, giderilmesi gereken bir eksiklik olduğunu, herkesi kavraması kucaklaması gereken, yansız devlet ve kamu yönetimi anlayışı, katılımcı demokrasi anlayışı ile bağdaştıramadığımız ve üzüntüyle karşıladığımızı, belirtmek istiyorum.

70 yıllık süreç, Cumhuriyetin öngördüğü çağdaş toplum gerekleri açısından olduğu kadar, tarımıyla-sanayisiyle, hizmetleriyle-enerjisiyle, ekonominin bütünüyle gelişmesi anlamında da son derece önemli, kalıcı ve öğretici aşamaları geride bırakmıştır.

Fiziki ve toplumsal yapısıyla, üretim deseni ve tüketim kalıbıyla, teknoloji niteliği ve girdi kullanım düzeyiyle tarım da, fonksiyonlarıyla sorumluluklarıyla Tarım Bakanlığı da, süreç içerisinde çok yönlü ve boyutlu dönüşümleri geçirmişlerdir.

Osmanlı için askeri bir nitelik ve imparatorluğa varidat sağlayan bir kaynak özelliği taşıyan tarım, sektör olma kimliğini Cumhuriyetle kazanmıştır. Osmanlıda, tarımda yaratılan katma değer devletçe alındığından, bizzat üretimini tasarruf edemeyen, kullanamayan, artı değerini tarım dışı alanlarda değerlendiremeyen ve bu nedenle toplumsal değişme sürecini yaşayamayan kır toplumu, 1857 Arazi Ka-

ramanesiyle başlayan mülkiyet edinme, ürettiğini tasarruf edebilme erkini, dinamik bir toplum olma özelliğini Cumhuriyetle edinebilmiştir. Bırakınız mülkiyeti, tasarruf hakkı dahi olmayan reaya konumundaki köylü, özgür birey niteliğini Cumhuriyetle edinmiştir.

Kamu örgütlenmesinde de benzer durum vardır. İlk örneklerini askeri görevler için kurulan Hayvanat Ocakları oluşturan, 1838 de sekreteri İngiliz Mösyö Simps olan ve Hariciye Nezaretine bağlı Ticaret ve Sanayii Meclisi ile ilk kez merkezi yönetimde kurumsallaşan tarım örgütü, asil kimliğini ve ulusal niteliğini Cumhuriyetle kazanmıştır.

Kimilerinin programı olmayan, kimilerinin kısa programlarında ise tarımla ilgili öngörüler bulunmayan ilk on yılın hükümetleri döneminde tarım, önemli atılımların gerçekleştirildiği bir alan olmuştur. Cumhuriyeti kuran devrimci kadroların coşkulu atılım politikaları, bu alanda da somutlaşmış, mülkiyet düzenlemelerinden - vergi uygulamalarına, özel mülkiyetin yaygınlaştırılmasından - kredi kullanım mekanizmalarına, arazi dağıtımından - gübre, tohumluk, sulama, makina kullanımı gibi modern girdilerin tarıma sokulmasına kadar, bir dizi belirleyici gelişme bu dönemde başlatılmıştır.

Daha sonraları kurumsallaşan Bakanlığın temel yapısını oluşturan Ziraat, Baytar ve Orman Umum Müdürlükleri ise Cumhuriyetten de önce, TBMM Hükümetleri döneminde İktisat Vekaleti bünyesinde oluşturulmuştur.

Ziraat Vekaleti 1910 sayılı kanunla 1931 de ilk kez bu dönemde yasal statüye kavuşmuş, Yüksek Ziraat Enstitüsünden, tarım okullarına kadar tarımsal öğretim kurumları, il ve ilçe örgütlerinden - araştırma enstitüsü, haralar, inekhaneler, ıslah istasyonlarına kadar, hizmet birimleri de, bu on yıllık atılım ve kuruluş döneminde hizmete başlamışlardır.

Kimî çevrelerce Birinci Liberal Dönem de denilen ilk on yılın ardından gelen ve 1946 ya kadar süren

devletçilik döneminde de, genel politik yaklaşımlara bağlı olarak, özellikle tarıma yönelik kamu fonksiyonları geliştirilmiş, çok sayıda yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılmıştır.

Tarıma traktörün girmesiyle başlayan ekili alan genişlemesinin yarattığı talep üzerine, girdi kullanım düzeyi yükselmiş, sonuçta ürün çeşitliliği artmıştır. Devletçi yaklaşımlara paralel olarak sektöre yönelik korumacı desteklemeci uygulamalar gelişmiş, tarımın ilk kez planlanması düşüncesi gündeme gelmiş ve ürün artışı nüfus artışına paralel seyrettiğinden, uzun savaş yıllarına rağmen, ülkede gıda buhranı yaşanmamıştır.

Hemen tümü bugün dahi yürürlükte bulunan ve üreticiye yardımdan-özel ürünlerin tarımına, çiftciye toprak dağıtımından, bitki ıslahına kadar sektörü doğrudan etkileyen yasalar, bugün bile hizmet veren bir çok kamu kuruluşunun yasaları da, bu dönemde yaşama geçirilmişlerdir.

Tarım Bakanlığı örgütü bu dönemde asıl kimliğine kavuşmuş, Tarım Kredi, Tarım Satış Kooperatifleri, sonradan Toprak-Su'ya dönüşen Toprak İşleri, Devlet Üretme Çiftlikleri, Türkiye Zirai Donatım Kurumu gibi hizmet kuruluşları, bu dönemde yasalarıyla birlikte hizmete sokulmuşlardır.

Tek cümleyle yinelemek gerekir ise 1933-1946 arasını kapsayan Devletçilik dönemi, kamunun tarıma ilişkin sorumluluklarının gelişip, çeşitlendiği, sektöre yönelik korumacı yaklaşımların örgüt yapılarıyla kurumsallaştığı, bir önemli süreci oluşturmuştur.

İkinci Liberal Dönem, Devletçiliğe Tepki Dönemi ya da Çok Partili Dönem diye de adlandırılan 1946 sonrası kesitte de, sektöre dönük hizmet örgütlenmesinde de, sektörün yapı değişiminde de çok belirleyici değişimler yaşanmıştır.

Marshall Programı ve benzeri dış etkenlerle tarıma yöneltilen kaynaklar hızla artmış, traktör, makina, gübre, tohumluk ve sulama gibi teknik girdi kullanımı daha da yaygınlaşmış, bunlara bağlı olarak köylünün geliri yükselmiş, ilk kez tarımda sermaye birikimi başlamış, bu birikim tüketim eğilimini değiştirmiş ve köylü ilk kez pazara açılmıştır. Kendine üreten geçimlik yapı-pazara üretmeye, hububatın yanında, sanayi ürünü tarımı da yapılmaya başlanmıştır.

Liberal politikaların egemen olduğu ve 1960'a kadar geçerli olan bu dönem, çok ilginçtir, aynı zamanda tarıma yönelik korumacı ve desteklemeci politikaların da çok geliştiği bir süreci oluşturmuştur. Liberal dönem olmasına rağmen, kamunun sektöre ilişkin sorumlulukları da gelişmiş, Toprak-Su, Toprak İskan, Et Balık Kurumu, Yem Sanayii ve Zirai Müca-

dele gibi kamu örgütü yapıları bu dönemde hizmete sokulmuştur.

Planlı dönemler tarımı için, girdi ve teknoloji kullanımının iyice yoğunlaşmış yaygınlaştığı, bu olanaklar nedeniyle küçük üreticiliğin tasfiye olmayıp, meta üretimine dönüştüğü, tarımsal fazlanın birikime dönüşerek tarım dışına kaynak aktarım sürecinin hızlandığı, köylünün tüketim kalıbının kentlileştiği, 1980 lere kadar destek ve subvansiyonların arttığı, gibi bir özet tanımlama yapmak, kanımca yanlış değildir. Dönemin belirleyici bir özelliği, işlenebilir tarım topraklarının sınırına varılmasıdır ve tarımsal üretimde görülen artışların bütünüyle verimlilik artışına, yani teknoloji etkisine bağlı olmasıdır. Değininmesi gereken bir başka saptama ise sektöre tüm değişime rağmen küçük üreticiliğin egemen olduğu, ama bunun yanında kapitalist yapı tarım işletmeciliğinin de hızla gelişmeye başladığı ve sektörün ikili bir yapıya doğru dönüşmekte olduğudur.

Planlı dönemlerde yer almakla birlikte, seksen sonrası politikaların tarım için yeterli olduğunu söylemek zordur. Üretim yatırım yerine-ticareti, yerli dinamikleri harekete geçirmek yerine-teknoloji transferi adına dışarıdan mal alımını, maliyet düşürücü ve dışarıda da rekabet edici önlemler yerine - haksız rekabet yaratan terbiyevi ithalatı, sektörü atılıma sokacak kaynak aktarım mekanizmaları yerine - iç ticaret hadlerini sektör aleyhine çalıştıran fiyatlandırma mekanizmalarını tercih nedeniyle, tarım cidden zora sokulmuştur, açıkca kan kaybetmiştir.

Yaşanan yapısal ve dönemsel çok sayıda soruna rağmen, Cumhuriyetin 70 yılında Türkiye tarımı, son derece değerli değişim ve dönüşümleri de gerçekleştirmiş bulunmaktadır.

Cumhuriyetin başlangıcında, öz tüketime yönelik olarak üretim yapan, tek ürünle yetinen, girdi ve teknoloji kullanamayan bir yapının yerini, pazar için çeşitli ürün yetiştiren, teknoloji ve girdi kullanan, tüketim kalıbı kentlileşmiş bir yapı almıştır.

Gübre, tarım ilacı, tohumluk, damızlık, yem, sulama ve mekanizasyon gibi modern girdi kullanım düzeyi, bir çok alanda ileri ülkeler düzeyine ulaşmıştır.

Verimlilik, özellikle bitkisel alanda, benzer ekolojileri taşıyan ileri ülkeler düzeyine yaklaşmıştır. Doğal nedenlere bağlı azalışlar elemine edilir ise Cumhuriyetten bu yana tarımsal üretim devamlı artmıştır. Tarım ürününü girdi yapan imalat sanayii gelişmiş, beslenme düzeyimiz yükselmiştir.

Üretim artışı, önceleri işlenen toprakların genişlemesine, daha sonra ise tarımda teknoloji kullanımına bağlı olarak gerçekleşmiştir.

Üretim artış hızı, genellikle nüfus artış hızının

üzerinde olduğundan, kişi başına üretim payı yükselmiştir.

DİE verilerine göre 1925-1990 arasında, buğday ekim alanı üç, üretimi onsekiz, pamuk alanı dört, üretimi sekiz, patates alanı yedi üretimi elliyedi, elma ağaç sayısı altı, üretimi ondokuz, şeftali ağaç sayısı ondört, üretimi ellisekiz kat, yükselmiştir.

Aynı veriler, işlenebilir alanların sınırına yaklaşıldığı altmışların başından bu yana, buğday üretiminin iki buçuk, arpanın ve mısırın iki, şekerpancarının dört, pamuğun üç, ayçiçeğinin dokuz ve patatesin üç kat arttığını göstermektedir.

1970-1990 arasında et ve süt üretimi ikibuçuk, yumurta üretimi dört kat yükselmiştir.

Benzer örnekleri hemen her bitkisel ve hayvansal üretim dalında verilecek olan bu gelişme trendinin temelinde bilim vardır, bilginin eyleme geçirilmesi formu olan teknoloji vardır. Toplam üretimin artış hızının, üretim alanlarının büyüme hızından fazla olmasının özünde verimlilik vardır. Verimliliğin gelişmesinin temelinde ise üstün nitelikli materyal elde etmeyi amaçlayan ırk ıslahı, çeşit geliştirme çabaları, toprak işleme - nitelikli tohumluk ya da damızlık kullanımına, gübre, ilaç kullanımından - hasat yöntemlerine kadar yetiştirme tekniği çabaları, kısaca teknoloji vardır.

Ve gelinen noktada her şeye rağmen Türkiye tarımının ekonomideki belirleyicilik misyonu, bir çok göstergesi ile devam etmektedir, devam edecektir.

Bir zaman dizini gözetmeye ve tanımlayıcı temel göstergelerini anımsatmaya çalıştığım bu gelişme sürecinde, içinde ziraat mühendislerinin de etkileyici konumda buldukları tarımcıların, teknokratların emeği vardır, soluğu vardır, bilgisi deneyimi vardır.

Cumhuriyetin 70 yıllık sürecinde tarımın gelişmesine damga vurmuş ziraat mühendisliğinin onurlu geçmişini övünçle kivançla anıyoruz. Gerek bu Bakanlıkta gerekse başka kuruluşlarda yönetici, uzman, araştırmacı ve uygulamacı olarak sorumluluk yüklenmiş, sayısız hizmetlerde bulunmuş sevgili meslek büyüklerimizi minnetle saygıyla anıyoruz. Şevket Raşit Hatipoğullarını, Zihni Derinleri, Numan Kıracıları, Adem Karaelmasları, İzzet Baykalları ve daha nicelelerini sevgiyle, özlemlerle anıyoruz, anıyoruz.

Ziraat Mühendisleri Odası, demokrasiyi yalnızca görüş açıklama özgürlüğü, katılımında bulunmak olanağı olmak yerine bunlardan da daha önemlisi sorumluluk mekanizması olarak görmektedir. Odamız, meslek kuruluşlarının da içinde oldukları sivil toplum örgütlerinin, sadece istemde bulunmak, sadece eleştiriyi getirmek yerine, o konularda düşünce ve çözüm-

ler araştırmak ve üretmekle de sorumlu oldukları inancındadır.

O nedenledir ki Ziraat Mühendisleri Odası, meslek haklarının aranması, meslek sorunlarına çözüm araştırılması öncelikli ödevinin yanında, tarım kesiminin sorunlarını sahiplenmeyi de, ama ondan da önemlisi onlara çözüm arama çabalarını sürdürmeyi de toplumsal sorumluluk bilmektedir.

Bu çalışma ilkesinin sonucudur ki, son beş altı yılda, Türkiye tarımının hemen her boyutu, bilim ve teknik platformunda sorgulanmış, sorunların çözümü için senaryolar üretilerek tartışılmıştır. Çalışmalar salon tartışmaları düzeyinde bırakılmamış, hemen tümü kalıcı yayınlara dönüştürülerek, dörtbin sayfayı aşan onaltı kitap halinde toplumun yararına sunulmuştur. Gerek meslek ve gerekse tarımın sorunları için bu platformlarda oluşan görüşler Sayın Cumhurbaşkanından - Sayın Başbakanlara, Sayın Bakanlardan - Partilerin Sayın Yöneticilerine, yüksek öğretimin en yetkili görevlilerinden - kamu yönetiminin bütün sorumlularına kadar yazılı ve sözlü olarak sunulmuş, görüşler doğrultusunda sayısız defa talepte bulunulmuştur.

Özetlemeye çalıştığımız bu üretme, görüş oluşturma ve talepte bulunma mekanizması sırasında, zorunlu kalınlıklıkla demokratik bir araç da olsa, eleştiriden kaçınılmış, öneri geliştirilip sunulması tavrı benimsenmiştir.

Ne var ki, mesleğimizin toplumsal statüsü anlamında 70 yıl sonra gelinen nokta, yazık ki Cumhuriyetimiz gibi kutlanmaya elvermemekte, tersine çok yönlü bir sorgulamayı gerektirmektedir. Onurlu geçmişimiz bulunan mesleğimiz açısından yapılan kimi değerlendirmelerin, giderilmeleri dileği ile eleştirilmeleri gerekmektedir.

Yine bu salonda 1 Temmuz 1993 tarihinde Odamızca gerçekleştirilen "Ziraat Mühendisi Öğretimi ve İstihdamı Sempozyumunda"da ifade ettiğimiz gibi, mesleğimiz bugün giderek ağırlaşan, trajik nitelikler kazanan bir öğretim ve istihdam dramı yaşamaktadır. Özellikle yüksek öğretim mekanizmaları, kamunun istihdam yaratıcı alanları üretememesi gibi nedenlerle, saygıdeğer mesleğimiz hiç hak etmediği, acı ve incitici koşullara sürüklenmiştir. Özünde Türkiye toplumunun hızlı nüfus artışına bağlı olmasına rağmen, yeni fakülte açma yarışı ve öğrenci kontenjanı artırılması tırmanışının, ne yazık ki en mağduru, bizim insanlarımız olmuştur. Bugün onyedibin civarında olduğu tahmin olunan işsiz sayısı, açılmaları için karar verilen sekiz yeni fakültenin daha öğretime başlamasıyla, her yıl onbinli rakamlarla büyüyecektir. Hızla yeni ziraat fakültesi açılması, bölüm

sayılarının artırılması ve öğrenci kontenjanı artırılması süreciyle, yetersiz öğretim altyapısı bir araya gelince, nicel anlamdaki açmaz, çok ciddi nitelik ve formasyon boyutu da kazanarak çözümü belirsiz sorunsala dönüşmektedir.

Öğretim ve onunla bağlantılı istihdam sorunları yetmiyormuş gibi, ziraat mühendisliğinin kamu yönetimindeki belirleyici ve saygın misyonu açısından da, meslek toplumunda kaygı uyandıran, olumsuzluklar yaşanmaya başlamıştır. Denilebilir ki, son zamanlarda bu Bakanlıkla ilgili kimi uygulamalar ve tasarlandığı duyulan kimi senaryolar özelinde, Bakanlığın yönetiminden ziraat mühendisliğinin tasfiyesi süreci başlatılmıştır. Birincil derecedeki yönetim konumunun ardından, bütünüyle tarım uzmanlığını gerektiren, tarımsal kooperatörlük, tarımsal öğretim ve tarımsal yayım hizmetleri yönetiminden de ziraat mühendisliği dışlanmıştır. Benzer uygulamaların, biyolojik tarım girdisi üreten, mekanik tarım girdisi dağıtan hizmet alanlarına yayılacağı da söylenmektedir.

Akla, bilime, uzmanlık ve işbölümü anlayışlarına, çağdaş yönetim yaklaşımlarına uymasa bile, tarımı herkesin bildiği, tarımı herkesin yönetebileceği anlamına gelen, tavırlar sergilenmeye başlamıştır. Bu ülkede, tarımı tarımcılardan başka herkesin bildiği türünden garip yaklaşımlar sendirilmeye başlanmıştır.

Oysa ziraat mühendisliği kısa bir özetini sunmaya çalıştığım tarımın ve tarımın yönetiminin gelişmesinin temel taşıdır, temel unsurudur. Tarih bu olumlu misyonu yazmıştır. tarihî yaşayanlar bu onurlu misyonun tanığıdır.

"Benim kanaatimca 50. yılına hakkıyla iftihar ederek çıkacak müesseselerimizin başında veya başında bulunanlardan biri olarak ziraat fakültesi çıkar. Cumhuriyet Hükümetlerinde, ziraat fakültesinin, ziraat vekaletlerinin vücuda getirdiği eserleri, İmparatorluk asırlardan beri getirmemiştir." "50 yıla ziraat vekaleti, ziraat vekili ve ziraat mühendisleri amları açık giriyorlar. Cumhuriyetin verimliliğini gösteren başlıca kaynağımız ziraatçılar olmuştur."

Bu sözler, Cumhuriyetin ikinci adamının, Cumhuriyetin ikinci kurucusu, Ulusal kahraman İsmet Paşa'nın, ölümünden iki ay önce, 22 Ekim 1973 günü Ankara Ziraat Fakültesi salonundaki sözleri.

Ziraat mühendislerinin 70. yılda da amları açık, başları diktir. Gelecekte de öyle olacaktır. Yarattıktan sonra sorumlu olmadıkları bugünkü açmazları, birikimleri, dayanışmaları, demokratik sorumlulukları ile gelecekte de aşacaklardır. Ya-

şanmakta olan dönemsel kimi sorunlar, ziraat mühendisliğinin ülkenin tarımına, tarımının yönetimine katkıda bulunma misyonunu görmesine, engel olamayacaktır.

Bu mesleğin Anayasal meslek kuruluşu olarak TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, hiç bir önyargı taşımadan ulus ve ülke yararına bulduğu her çabaya omuz vermeyi görev sayacaktır. Mesleğin ve tarımın sorunlarının aşılması için çözüm getirci, üretici her türlü çabaya destek olmaya devam edecektir.

Bu çabalar sırasında, mesleğinin bilimsel formasyonunu, hakkını savunmayı, meslektaş yararlarını aramayı, mesleğe yöneltmiş haksızlıkları sergilemeyi, bunların giderilmesi düşüncelerini meşru platformda dile getirmeyi ödev bilecektir.

Bunları söylemek, meslek haklarını savunmak suç ise Ziraat Mühendisleri Odası, demokratik sorumluluk anlayışı çerçevesinde bu suçu işlemeye, meslek adına sonuç alınıncaya kadar devam edecektir. Bundan onur duyacaktır.

Ziraat Mühendisliğinin Türkiye'nin geleceğinde de çok önemli ve belirleyici ödevleri yükleneceği inancı, mesleki birikimimizin ve sorumluluğumuzun dönemsel sorunları aşacağı bilinci ile geleceğe umutla bakıyoruz. Doğmuş bulunan sorunların, ilgili her kesimin katkısı ile gerekirse tartışılarak ama ilkel uzlaşmalarda buluşularak çözüleceğini umuyoruz. Sorunları dile getirip, eleştirip çözüm talebinde bulunmanın, demokratik tahammül, demokratik erdemle ve hoşgörü ile değerlendirileceği beklentisi ile hiç bir ön yargı taşımadan bu çabalara katkıda bulunmayı görev sayacağımızı bildiriyoruz.

Sultan kulluğundan - özgür bireye, onurlu yurttaşa, tek kişi sultasından-ulusal egemenliğe, Sevr teslimiyetçiliğinden-Kuvay-i Milliye bağımsızlığına, ümmet anlayışından - laiklik temelinde kaynaşmış millete, mutlakiyet saltanatından - demokratik Cumhuriyete uzanan çağdaş çizgiye Cumhuriyetin ziraat mühendisleri sonuna kadar sahip çıkacaktır.

Ülkenin bütünlüğü - ulusun tümlüğü, laik, demokratik hukuk devleti ilkelerini temel alan Atatürk Cumhuriyetini her koşulda savunmaya devam edecektir.

Mahir GÜRBÜZ
YÖNETİM KURULU BAŞKANI

SEVGİLİ MESLEKTAŞLARIMIZ;

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI YÖNETİMİNDEN
MESLEĞİMİZİN SİSTEMLİ BİÇİMDE TASFİYE EDİLMESİ
SÜRECİ, TÜM ÇABALARA RAĞMEN DEVAM ETMEKTEDİR.
KONUyla İLGİLİ OLARAK, TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANİ
SAYIN REFAİDDİN ŞAHİN'E GÖNDERİLEN YAZI, AŞAĞIDA
MESLEKTAŞLARIMIZIN BİLGİLERİNE SUNULMUŞTUR.
ODA'MIZIN ÇABALARINA İLGİ VE DUYARLILIĞINIZIN
SÜRMESİ DİLEĞİ İLE SAYGILAR SUNARIZ

YÖNETİM KURULU

Sayın Refaiddin ŞAHİN
Tarım ve Köyişleri Bakanı

Bakanlığınızda bir süreden beri yürürlüğe koyulan "Ziraat Mühendisliğinin Bakanlık yönetiminden tasfiyesi" senaryosu, TARIM İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'ne meslek dışından yapılan atama ile yalnızca ziraat mühendisliğine değil tüm tarım mesleklerine yöneltilmiş bir husumet niteliği kazanmış bulunmaktadır.

Bırakınız tarımla ilgili olmayan bir meslek mensubunun, herhangi bir ziraat mühendisinin bile atanmaması gereken ve ancak tohum, fide, fidan, damızlık gibi biyolojik girdi üretimi, verimli etkin tarımsal üretim konularında uzmanlık yeteneği bulunan, ziraat mühendisi ya da başka tarım mesleği mensubunun yürütebileceği bir göreve, bu konularla bilimsellik temelinde uzak yakın hiçbir ilişkisi bulunmayan birinin atanmış olmasını, tarımı algılamayan, tarımı kavrayamayan ve bu yüzden tarım yönetimini önemsemeyen, yanlış ve haksız bir anlayışın, ibret verici, ülke için kaygı uyandırıcı bir örneği olarak değerlendiriyoruz.

Hangi hakka, hangi bilimsel temele dayanıldığı bilinmeyen ve tarımın yönetiminin herkes tarafından yürütüleceğini, başarılabileceğini sanan, bilimi, çağdaş işbölümü kurallarını, uzmanlaşmayı ve meslek farklılaşmalarını hiçe sayan, yok sayan bu yaklaşımı, mesleğimiz adına kınıyoruz.

Bu anlayışın, Cumhuriyet'ten bu yana Ba-

kanlığınız merkez ve taşra kuruluşlarında coşkuyla, solukla ülke tarımına hizmet vermiş ve vermekte bulunan onbinlerce ziraat mühendisi tarafından vahim bir haksızlık örneği olarak anımsanacağını, tarihe ziraat mühendisliğine yöneltilmiş haksız bir saldırı niteliği ile geçeceğinin bilinmesini diliyoruz.

Türkiye tarımına yarar sağlamak bir yana, çok ciddi sakınca ve zararlar yaratacak olan bu uygulamaların giderilmesi için, her türlü demokratik ve yasal mücadeleyi vermeyi, meslek görevi sayıyoruz.

Bunu, yalnızca hiç haketmediği saldırılara ve haksızlıklara hedef olmuş onurlu mesleğimizi savunmak ödevimiz bakımından değil, ülke tarımının genel yararlarının korunması kaygımız açısından da zorunlu buluyoruz.

Mesleğimiz ve ülke tarımı adına duyduğumuz endişe ve sorumluluğun, bir yakınma anlayışını yansıtmadığını, inançlarımız, meslek haklarımız, akılcılık ve bilimsellik doğrultusunda bir mücadele kararlılığı niteliği taşıdığının bilinmesini istiyoruz.

Otuzbin ziraat mühendisinin paylaştığı ve mücadelesini vermekten kaçınmayacağı düşünce ve görüşlerimizi derin üzüntü ile bilgilerinize sunuyoruz. 28.12.1993

Mahir GÜRBÜZ

Yönetim Kurulu Başkanı

Meslektaşlarımızın Yaklaşık Yarisinin Karşılaştığı İstihdam Sorununa Çözüm Getirme Çalışmalarımız Sürüyor. Bu Çerçevede Genç Meslektaşlarımıza İş Olanağı Yaratmak ve Mesleki Formasyon Sahibi Gençlerin Kırsal Kesimde Tutulmasını ve Çağdaş Tarım Tekniklerini En Üst Düzeyde Uygulayabilmelerini Sağlamak Amacıyla Ziraat Bankası Genel Müdürlüğüne Sunduğumuz Meslek Kredileri Konusundaki Görüşlerimiz Aşağıda Sunulmaktadır. Bu Görüşlerimizin Önümüzdeki Günlerde Ziraat Bankası Genel Müdürlüğüne Genelge Haline Getirileceğini Beklemekteyiz...

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ MESLEK KREDİLERİ HAKKINDA GÖRÜŞLER

1- GİRİŞ

Bilindiği gibi ülkemiz coğrafi konumu, iklim, toprak ve su kaynakları bakımından tarımsal üretim için Dünyanın sayılı bölgelerinden biridir. Buna tarımda istihdam edilen insan gücü ve diğer üretim faktörleri de eklenirse, tarımsal üretim ve tarım ticaretinin bugünkü görünümünün çok üstünde olması gerektiği anlaşılmaktadır.

Son yıllarda Dünyada tarım teknolojileri süratle gelişmiş olup, özellikle biyoteknolojiler, genetik mühendisliği, tarımsal mekanizasyon ve otomasyon tarımın üretim şeklini ve boyutunu önemli ölçüde etkilemiştir. Bu olumlu değişimin ülkemizde de hızlı bir şekilde tarımımıza mal edilmesi ve değişim sürecinin hızlandırılması gerekmektedir. Ancak, bilindiği gibi ülkemizde teknoloji üretimi istenilen düzeyin çok altında olduğu gibi, dışardan alınan teknolojilerin uygulanması teknik hizmetin her alanda ve yeterli oranda verilmesi ile mümkün bulunmaktadır. Eğer, Dünyanın ulaştığı üretim düzeylerine ulaşmak ve teknolojik gelişme hızına ayak uydurmak zorunluluğunu duyuyorsak tarımsal eğitim görmüş ve belli formasyona kavuşmuş genç, dinamik ve atılgan meslek mensuplarını desteklemek suretiyle Türkiye Tarımını ikibinli yıllara taşıyabilecek çekici bir güç yaratmak durumundayız.

2- AMAÇ

a) Genç, nitelikli ve öğrenim görmüş nüfusun kırsal kesimde tutulmasını, çağdaş tarım teknolojilerinin üretilmesini, teknoloji transferlerinin etkin bir şekilde tarımın bünyesine alınarak Türkiye tarımına mal edilmesini sağlamak.

b) Tarım kesimindeki üretken nüfusun

gençleştirilerek azaltılması, tarımsal konularda yüksek eğitim görmüş gençlerin mesleki formasyonlarına uygun faaliyette bulunmaları veya doğrudan tarımsal üretimde bulunmak isteyen Ziraat Mühendislerinin tarım kesimine kazandırılması yoluyla çağdaş tarım tekniklerinin sektörde en üst seviyede uygulanabilmesine yardımcı olmak.

3- KAPSAM

3.1- Üretim Kredileri :

Açılacak meslek kredileri yurt içinde ve yurt dışında pazarlanma imkanı bulunan bitkisel, hayvansal ve su ürünlerinin üretilmesi, pazarlanması veya bunların katma değer yaratacak sanayilerde işlenmesi, pazarlanması ve entegrasyonu ile ilgili işletmelerin edindirilmesi, kapasite artırımı ve modernizasyonu konusundaki talepleri kapsayacaktır.

Yeniden kurulacak tarımsal işletmelerde inşa edilecek yapı ve tesisler ile bunların faaliyeti ile ilgili donatım, işletme ve pazarlama ihtiyaçları bir proje bütünlüğü içinde ele alınarak projeli krediler kapsamında finansmanı sağlanacaktır.

Diğer taraftan yabancı sermaye ortaklığı suretiyle yatırım yapacak ziraat mühendisleri ve kuracakları ortaklıklar.

Proje Kapsamında :

a- Kurulması planlanan işletmenin projesinde öngörülen arazinin satın alınması veya kiralanması (Başvuru sahibinin projeye uygun yeterli arazisi bulunmuyorsa kredi kapsamına arazi almı gideri ilave edilecektir).

b- Projede öngörülen yapıların inşası :

Yeniden kurulması planlanan tarımsal işletmelerin ana ve yardımcı binaları ile diğer tesis ve tesisatın inşası,

c- Projede planlanan donanım malzemeleri

ile gerekli makine, alet ve malzemenin edindirilmesi,

d- Planlanan üretimle ilgili her türlü girdi ve pazarlama masrafları,

İncelemeye alınacaktır.

Mevcut tesislerin modernizasyonu, kapasite artırımı ve faaliyet değişikliği gibi konulardaki talepler de kredilendirilecektir. Mevcut bir tarımsal işletmenin modern tekniklere göre yeniden düzenlenmesi bununla ilgili temel yapı ve tesislerin yenilenmesi bunlarla ilgili donatma ve işletme konuları bir bütün olarak ele alınacak, bunlar da projeli krediler kapsamında kredilendirilecektir.

3.2- Mühendislik Hizmetleri

Meslek Kredisi :

Ziraat Mühendislerinin doğrudan üretimle ilgili olan hizmetlerin gereği kuracakları organizasyonların finansmanı için mesleki hizmet kredileri de açılacaktır. Bu konudaki kredilerde de proje aranacaktır.

Bunlar :

3.2.1. Mühendislik ve Müşavirlik Hizmetleri İş Yeri Kredileri

3.2.2. Mümessillik, acentalık, tarımsal sigortacılık, bayilik işyeri kredileri,

3.2.3. Gıda kontrol, kalite kontrol, toprak-su analiz ve tescil ve pazarlama işyeri kredileri,

3.2.4. Makina ve ekipmanları projelendirme, kiralama (finansal kiralama dahil), bakım onarım işyeri kredileri,

3.2.5. Zirai mücadele ve diğer mesleki hizmet işyeri kredileri,

4. KREDİ AÇILACAKLARDA

ARANILACAK ÖZELLİKLER :

4.1. 35 yaşın altında, bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretimi ile bunların sanayii ve pazarlaması veya entegrasyonları konusunda deneyim sahibi olan,

4.2. Birinci maddedeki konularda deneyimli olan veya Ziraat Mühendisleri Odasından teşebbüsleri ile ilgili konularda yeterlilik belgesi almış bulunan,

4.3. Bankaca yapılan teknik, ekonomik ve mali inceleme sonucu geçerliliği ve uygulanabilirliği onaylanmış bir projeye sahip olan,

4.4. Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan aylık almayan,

4.5. Ziraat mühendisi olmayan üçüncü şahıslarla ortaklık ilişkisi bulunmayan,

4.6. Resmi ve özel kuruluşlardan herhangi birinde ücretli görev almayan,

4.7. Yabancı sermaye getirmek suretiyle ortaklıklarının kuruluşunu tamamlamış olan, Ziraat Mühendislerinin ya da Ziraat Mü-

hendisi örgütlü gruplarının talepleri incelenmeye alınacaktır.

5. KREDİ TALEPLERİNİN İNCELENMESİ:

Yukarıda belirlenen özelliklere sahip başvuru sahiplerinden;

a. Herhangi bir tarımsal işletmesi olmayanlar,

b. Mülkiyetinde veraset, satınalma veya Devletce tahsis edilmiş arazi bulunmakla birlikte, verimli bir işletme büyüklüğüne sahip bulunamayanlar,

c. Tarımsal işletmesi bulunmayanlardan, üzerinde optimal ölçekli işletme bina ve tesisleri bulunan, teknik şartları haiz müstakil kurulu bir tarımsal işletmeyi satın almak veya kiralamak isteyenler,

ç. Üçüncü şahıslara ait kurulu tarım veya tarımsal sanayilerden, sermaye, teknoloji veya teknik bilgi noksanlığı nedeniyle çalıştırılmayan, veya eksik kapasite ile çalışan tesislere ortak olmak isteyenler,

d. Bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretimine yönelik gayrimenkul ve tesisleri bulunmakla birlikte gerekli ve yeterli üretim vasıtaları bulunmayanların üretimleri ile ilgili donanım ve üretim girdisi temin edecek sermayesi bulunmayanlar,

e. T.C. Ziraat Bankası kredisi ile gerçekleştirilecek çeşitli nedenlerle sahipleri tarafından işletilmeyen ve/veya borçları ödenmediğinden Bankaca teleffuz edilen kurulu işletmelerden (yasaların elverdiği ölçüde) edinmek isteyenler,

f. Mühendislik hizmetleri, bitkisel veya hayvansal üretim, tarıma dayalı veya tarıma girdi sağlayan sanayilerle bunların pazarlanması ve entegrasyonları ile ilgili olarak yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde kurmayı tasarladıkları yeni tarımsal işletmeler, kapasite artırımı, modernizasyon, faaliyet değişikliği gibi sabit yatırımları içeren talepleri için proje (fizibilite raporu) düzenleyenler,

T.C.Ziraat Bankasının ilgili mahalli şubelerine başvuracaklardır.

T.C.Ziraat Bankasıncı, tarımsal kredi açılacaklarda aranılan genel şartlara haiz bulunanların başvuruları Bankanın konu ile ilgili mevzuatı ve bu raporda belirlenen hususlar dikkate alınarak incelenecek ve sonuçlandırılacaktır.

6. KREDİ PROJELERİNDE ARANILACAK ÖZELLİKLER

Ziraat Mühendislerine açılacak tarımsal yatırım ve meslek kredilerine ait projelerde teşebbüs teknik, ekonomik ve mali bakımdan incelenerek değerlendirilecektir. Bu projelerde aranacak ilkeler aşağıda açıklanmıştır.

6.1. Genel İlkeler

Kredi talebi ile ilgili olarak düzenlenecek fi- zibilite raporlarında ve meslek kredileri proje- lerinde aşağıdaki hususlar öncelikle dikkate alınacaktır.

6.1.1. Projelerin sermaye ve yatırım kârlılık ve üretkenliği yüksek,

6.1.2. Döviz tasarrufu sağlayan ve/veya döviz kazandırıcı konulardan seçilmiş,

6.1.3. Katma değer yaratma oranı yüksek,

6.1.4. Teknoloji üreten ve/veya yeni tekno- loji aktaran,

6.1.5. Konularına göre ölçek büyüklüğü optimal,

6.1.6. Arazi ve iklim koşullarına bağımlılığı düşük,

6.1.7. Özel nitelikte ürün yetiştirmeyi amaçlayan,

İlkeler projelendirme aşamasında dikkate alınacaktır.

6.2. Grup kredilerinde (Her türlü ortaklık- lar ve bir kaç Ziraat Mühendisinin bir araya gelerek teşkil edecekleri organizasyonlarda) öncelik sağlayacak ilkeler :

Kredi konusu organizasyonun,

6.2.1. Örgütlü,

6.2.2. Anonim,

6.2.3. Kayıtlı,

6.2.4. Kendi içinde denetlenir,

6.2.5. Otokontrol mekanizmaları gelişmiş,

6.2.6. Üst örgütlenmeye elverişli,

6.2.7. Bütünleşebilir,

6.2.8. Büyüyebilir,

6.2.9. Üretim ve hizmetleri çeşitlendirebilir, niteliklerde olması halinde, gerçekleştirile- cek yatırım projelerine öncelikle kredi açıla- caktır.

7. ÖNCELİKLER :

Düzenlenecek projelerden,

7.1. Kalkınmada I. ve II. derecede öncelikli yörelerde,

7.2. Güney-Doğu Anadolu projesi kapsa- mındaki bölgelerde,

7.3. Ekolojik koşulların zorunlu kıldığı ürünlerin üretildiği bölgelerde

Uygulanacak projelere öncelik tanınacaktır.

8. KREDİ LİMİTİ :

Yukarıda tanımı yapılan meslek kredileri için düzenlenmiş bulunan projelerin toplam tutarlarının % 80'ni oranında kredi açılacak olup, Bankanın genel özkaynak değerlerine göre de % 20 özkaynak katkısı aranacaktır.

Öz kaynağın müteşebbis tarafından ne şe- kilde karşılanacağı, mahiyeti ve tahakkuk edeceği zamanlar projelerinde belirtilecektir.

İşletmeler donanım (traktör, tarım iş maki- naları canlı ve cansız demirbaşlar gibi) ihtiya- çları ile ilgili krediler proforma faturalarında belirlenen miktardan % 5 i oranında özkay- nak düşülmek ve satıcısına ödenmek suretiyle yürürlükteki Banka mevzuatına göre kullan- dırılacaktır.

Tesis kredilerinde ise, inşaat işlerinin ger- çekleşme durumları mahalli incelemelerle tes- pit edilerek Bankanın projeli krediler mevzua- tında öngörüldüğü şekilde peyderpey kullanılacaktır.

Üzerinde inşa edilmiş tarımsal bina ve te- sislerin de bulunduğu gayrimenkulün (kurulu bir tarımsal işletmenin) satın alınmak isten- mesi halinde, edinilmek istenilen arazi ve üye- rindeki bina ve tesislere Bankanın usul ve mevzuatına göre kıymet taktir edilecek ve tak- tir edilen miktardan özkaynak katkısı düşül- dükten sonra kalan kısım kredi olarak değer- lendirmeye alınacaktır.

9. VADE :

Projeli kredilerde vade nakit akımına göre tespit edilecek, gerekmesi halinde de uygun görülecek ödemesiz süre tanınacaktır. Projeli kredi kapsamına girmeyen donatım ve işletme kredilerinde ise, yürürlükteki Banka mevzua- tına göre vade tespit edilecektir.

10. FAİZ :

Bu kredilere yürürlükteki tarımsal kredi fa- iz oranları uygulanacak, tahakkuk edecek fai- zin % 20 si oranında indirim yapılacaktır.

11. TEMİNAT :

Kullanılacak olan kredilere yürürlükteki Banka mevzuatına göre belirlenen teminatlar- dan yeterli miktarda teminat verilecektir. Kre- di ile edinilecek gayri menkullerin satınalma değerlerinin % 100 fazlası üzerinden birinci derecede Bankaya ipoteki sağlanacak, gayri menkul teminatının yeterli olmaması, ve/veya temin edilmemesi durumunda müşterek borç- luluk ve müteselsil kefalet sağlanmak suretiyle veya menkul rehni, banka teminat mektup- ları gibi Bankanın statüsünde yer alan diğer teminatlardan yeteri kadar teminat Banka usullerine göre temin edilecektir.

Diğer taraftan 26.9.1986 tarih ve 19233 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan T.C. Ziraat Bankası Tarım Kredileri Yönetmeliğinin 13. maddesinde belirtildiği gibi hazırlanan Proje; projenin rantablitesi ve artırım olanakları da teminat sayılır.

ZİRAİ MÜCADELEDE
GÜVENCENİN SİMGESİ

AGRO-SAN

BİTKİYİ KORUMAK İNSANI YAŞATMAKTIR

HERBİSİTLER

- AGRO-D ESTER
- AGRO TRİFLURAN 48 EC
- AGRO-DRAM 6E
- AGRO-KİMOLİN 50 WP
- AGRO-D AMİN
- AGROPUR F-36
- TARGA SÜPER

FUNGİSİTLER

- AGROMİN PN
- RUBİGAN 12 EC
- KARATHANE LC
- BENDAZİM 50 WP
- AGRO DODİNE 65 WP
- MANKOTAM M 45
- CLORTOSİP
- AGRO-BAKIR 50 WP
- ENOVİT SÜPER
- SABİTHANE
- AGRO CAPTAN 50 WP
- AGRONEB ME 022
- AGROCOL 70 WP
- TACHİGAREN

İNSEKTİSİT VE AKARİSİTLER

- COMİTE
- MONACRON 40 SC
- AGRO-CYPETHRİN 20 EC
- AGROVİN 5 TOZ
- AGRO-PARATHİON 35 EC
- AGROTHANE 20 EC
- AGROSBAN 4
- AGROSBAN 7
- AGROMON 600 SL
- OFUNACK 40 EC
- AGRO-CYPETHRİN SÜPER
- AGROVİN 85 WP
- AGRO DDVP 50 EC
- SÜLFANEX 35 WP-EC
- DİMETON 40 EC
- TETRASİT V 18
- AGRO MALATHİON 2 TOZ

DİĞERLERİ

- BROMAGRO
- ORG-E-VİT
- AGRO GİBB
- PRO-GİBB. TABLET

Vali Konağı, Cad. Sonu Yapı Kredi Bankası Vakıf Apt.
Kat.2-3 80220 Nişantaşı - İST. Tel: 231 28 00 (6 Hat) Fax: 247 98 57

ZİRAAT MÜHENDİSLİĞİ ÖĞRETİMİ ve İSTİHDAMI "SORUNLAR - ÇÖZÜM DOĞRULTULARI" SEMPOZYUMU

Sürekli gündemimizi oluşturan "ÖĞRETİM ve İSTİHDAM" konulu Sempozyum 1 Temmuz 1993'de meslektaşlarımızın ve kamuoyunun geniş katılımı ile gerçekleştirildi. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu, Devlet Planlama Teşkilatı ve Ziraat Fakültelerimizin katkılarıyla düzenlenen sempozyumda Devlet Bakanı Sayın Necmettin CEVHERİ, Tarım ve Köyişleri Bakanı Sayın Refaiddin ŞAHİN, YÖK Başkanı Prof. Dr. Sayın Mehmet SAĞLAM ve Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sayın Günal AKBAY'ın konuk olarak görüşlerini açıkladıkları bu sempozyuma sunulan bildirimleri ve panel konuşmalarını zorunlu bir kısım kısaltmalar yaparak bu sayımızda yayınlıyoruz. Aynı sempozyumda ODA'mızın görüşlerini açıklayan ODA Başkanımız Sayın Mahir GÜRBÜZ'ün konuşması ise bu sayımızın sunuş bölümünü oluşturuyor.

AÇILIŞ OTURUMU

Başkan : Prof. Dr. Günal AKBAY
(Ankara Üniversitesi Rektörü)

BAŞKAN - Sayın Bakanım, Yükseköğretim Kurulu Başkanım, sayın milletvekilim, değerli öğretim üyeleri, değerli konuklar, genç ziraat mühendisleri, sevgili öğrenciler; Ziraat Mühendisleri Odamızın düzenlediği Ziraat Mühendisliği Öğretimi ve İstihdamı "Sorunlar-Çözüm Doğrultuları" Sempozyumuna hoşgeldiniz.

Bu açılış oturumunda önce Oda başkanı Sayın Mahir Gürbüz, Sayın Başkanımız Prof. Dr. Mehmet Sağlam, Sayın Devlet Bakanımız Necmettin Cevheri konuşacaklar, ancak Sayın Tarım Bakanımız da aramızda, ümit ediyorum kendileri bir konuşma lütfedecekler ve önemli bir toplantıya gideceklerinden zannediyorum öncelikle konuşmak istiyorlar.

Sayın Bakanım, hoşgeldiniz, Bakanlığınız hayırlı olsun, sizi gönülden kutluyoruz tüm camiamız adına.

Bugünkü sempozyumun konuları çok geniş, ama çok kısa bir giriş yapmak istiyorum, özellikle konuşmacıları size tanıtmak istiyorum. Yıllarını bu sorunları çözmekle geçirmiş çok değerli Başkanımız Mahir Gürbüz'ün emeklerini, katkılarını şükranla anıyoruz.

Sayın Prof. Dr. Mehmet Sağlam, bugün Türkiye'de yükseköğretimin sorunlarını göğüsleyen, ama bunun

Sempozyumdan bir görünüş

içinde ziraat mühendisliği sorunlarını çok iyi bilen zirai öğrenimin, ziraat fakültelerinin sorunlarını çok yakından izleyen çok değerli başkanımız. Tabii YÖK Başkanı olarak burada bulunuyor ki zaman zaman haklı haksız herşeyi YÖK'e bağlarız. Fakültelerin sayısı artmışsa muhatabımız YÖK'tür. YÖK bunu yaptı deriz, ama YÖK'ün hiçbir dahli, hiçbir etkisi yoktur.

Kontenjanları YÖK artırıyoruz deriz, kesinlikle bunu artırma isteği çok zaman YÖK'ten gelmez. Fakültelerin açılışında YÖK'ün hiçbir etkisi yoktur. Eğer rektörler isterse, sadece YÖK bunu uygun görürse onaylar kendisi, şu fakülteyi açın demez. Bu bakımdan da zaman zaman haksız eleştirilere uğrar.

Sayın Başkanımın bu konuda bizleri bilgilerle aydınlatacağına ümit ediyorum ve bekliyoruz.

Sayın Devlet Bakanımız, Tarım Bakanlığı döneminde gerçekten ziraat mühendislerinin sorunlarına çok

iyiniyetle yaklaştı; ancak, zannediyorum ki kendilerinin arzu ettiği her şeyi yapamadı. Belki huzurunuzda çok şeyi, arzu ettiği çok şeyi halledemediği için üzüntüsünü de belirtebilir; ama biz kendisini, sorunlara yaklaşımla, iyi niyeti yönünden her zaman takdirle anacağız. Gerçekten çok sıcak, çok yakın ilgisini gördük. Kendisine şükranlarımızı arz ediyorum. Tabii Sayın Bakanım bütün bu geride kalan ve zaten yıllarca da devam edecek, bir günde çözülecek sorunlar değil, bu sorumluluğu aldığı için ilk gün gözünü korkutmak istemiyoruz; ama Sayın Bakanımız bize bu konuda büyük yardımcı olacaktı.

Ben, mesleğimizin, üniversitemizin ve YÖK'ün; hepsinin bu konudaki sorunlarını tartışacağımız bu sempozyumu düzenleyenlere teşekkür ediyorum, emeği geçenlere teşekkür ediyorum ve buradaki görüşmelerin bu soruna hiç olmazsa bir nebze cevap vereceğini ümit ediyorum. Tekrar hepinize katıldığımız için saygılarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Mehmet SAĞLAM **YÖK Başkanı**

Türkiye maalesef nüfus artışını bir türlü bir düzene koyamamıştır. Bugün dünyanın hiçbir medeni ülkesinde % 2,4 gibi bir nüfus artışı söz konusu değildir. Avrupa'nın ekonomik bakımdan en geri kalmış iki ülkesi olan Yunanistan ve Portekiz'de bile yükseköğretimdeki okullaşma oranı, bir başka deyişle, yükseköğretimde öğrenim görmesi gereken, talep eden nüfusun, bizimkine oranla en az iki katı yüksek olduğunu görmekteyiz. Şimdi hekimlerimiz diyor ki tıp fakültelerine daha az öğrenci alın; ZMO Başkanımız diyor ki; "Ziraat fakültelerine daha az öğrenci alın". Peki almayalım, yüzde 10 civarında örgün eğitim, yüzde 6 civarında açık öğretim, yüzde 16 civarında yükseköğretim gören bir nüfus. Halbuki, dünya diyor ki "21. yüzyıl bilgi çağıdır, 21. yüzyılda milletlerin en büyük zenginliği bilgi ve beceri kazanmış profesyonel insandır." İnsan gücü planlaması bir zaman kesiti içinde ülkenin duyduğu insan gücünün tespiti, buna göre eğitim yapılması. Bu, artık dünyada yok. Bunu bilelim, buna göre davranmayı da, gerekli çalışmayı da yapmaya çalışalım. Biz ekonomik ve sosyal gelişmemize göre yükseköğretim çağ nüfusumuzu istediğimiz düzeyde henüz okutamıyoruz. 1 milyon 154 bin genç bu yıl yükseköğretim giriş sınavına katılmıştır. Biz bunların ancak üçte birini alabiliyoruz. Şimdi öyleyse önümüzde yüksek öğretimde kapasite artırma gibi bir zorunluluk var; medeni dünyaya ulaşacak, çağı yakalayacak.

Sektörlerin ve ekonominin istediği düzeyde ziraat mühendisi yetiştiremiyorsak programlarımızı gözden geçirmeye hazırız. Programlar değişmez değildir, programlarda gerekli değişiklik yapılabilir.

Şimdi kapasite genişletme yükseköğretimde doğru bir yoldur; tersi, Türkiye'yi tam bir kısır döngüye götürür, daha geri kalmışlığa götürür; ama hangi alanlarda açılma-

lıdır, ne miktarda açılmalıdır; bunlar, fakülte düzeyinden başlamak üzere kanun konusudur. Yüce Meclis kanun çıkarıyor, diyor ki; şu üniversiteleri açacaksınız, bunların da şu fakülteleri olacak. Burada kesinlikle ifade ediyorum, fakülte açılmasına YÖK karar vermiyor, Yüce Meclis karar veriyor. Üniversite açılmasına Yüce Meclis karar veriyor.

Kanunu çıkmış olan fakültelerin bölümleriyle beraber eğitim ve öğretime geçirilmesi ise üniversitemizin, özerk üniversitemizin kendi tekliflerine göredir; yani, Ziraat Fakültemde şu bölümü açacağım, buna uygun bir biçimde eğitimi, öğretimi, laboratuvarı, öğretim elemanını hazırladım ve bunu yapacağım denmedikçe bir bölüm veya bir fakülte, bir üniversite açılması konusunda bunu yapacaksınız denmemiştir ve denmeyecektir bizim yönetimimiz döneminde.

Bana sorarsanız, ülkemizdeki sektörlerin en başında gelen sanayi sektörüne de ihracata dayalı sektörümüze de artı değerleriyle tarım başlangıç yapmıştır; halâ en ileri düzeyde Avrupa ile boy ölçüşebildiğimiz, aşağı yukarı tek sektörümüz tekstildir, bu da tarıma dayalıdır. İkinci büyük potansiyel gıda sektöründedir Türkiye'de. Öyleyse, çok önem verilmesi gereken bu setöre biz yeni teknolojilerin, yeni bilgi birikiminin gerektirdiği reorganizasyonu, düzenlemeyi getirmeliyiz.

Büyük ölçüde istihdamın, sektörlerin gerektirdiği insanı nitelik açısından veya programlar açısından yetiştiremiyorsak, bunun eleştirilerine açığız, bunları değiştirmeye de açığız. Bunun için de gerek odaların, gerek çiftçilerimizin, ziraatla meşgul olanların, gerekse değerli bakanlığımız başta olmak üzere, bu sektörde ihtiyacın ne olması gerektiğiyle ilgili yetkililerin düşüncelerini, tartışmalarını, verecekleri kararları memnuniyetle uygulamaya, buna uygun bir zirai yüksek öğrenim temeli oluşturmaya hazırız. Bunu da ziraat mesleğindeki arkadaşlarımız kararlaştıracaklardır, tartışacaklardır ve bize önereceklerdir.

Bu arada istihdam yaratma bakımından aldığımız çok önemli bir kararı da ziraat mühendisi arkadaşlarımızdan özellikle gıda teknolojisiyle ilgili bölümünde olanlara duyurmak istiyorum. Biz, ziraat fakültelerinin gıda teknolojisinde aynı benzer programın uygulanması esasıyla bunların gıda mühendisliği ünvanıyla gelişen gıda sektöründe istihdamlarının da doğru olacağı kararına vardık. Şimdi bunun gibi, sektörlerin gerektirdiği değişimi yapmaya her zaman hazırız.

Dünyanın hiçbir demokratik ülkesinde bir genç, ben şu tercihimle şu fakültelerde okumak istiyorum dersen bana mani olamazsınız. Bu, demokrasinin bir gereğidir. Ben, ziraat fakültesini bitirmek istiyorum diyen insan buna başvuracaktır, bundan doğal bir şey olamaz. İlla her mezun olan kadar, her başvuran kadar kadro açılacaktır gibi bir zihniyetin de artık gerilerde kaldığını kabul etmemiz gerekiyor. Biz, artık biraz da müteşebbis ziraatçılar olmalarını bekliyoruz mezunlarımızın. İşte Sayın Başkanın da söylediği gibi, bazı kredi olanaklarıyla başka te-

şebbüs olanaklarıyla tarım sektörümüzün bu yeni isteklerine de cevap vermek gerekir.

Bu düşüncelerle, bu sempozyumlardan, bu tartışmalardan çıkacak kararlara her zaman saygılı olacağımızı ve yetkimiz dahilinde nasıl öneriler gelirse o yönde değişikliklere de hazır olduğumuzu bildirerek hepimize saygılar sunuyorum.

Tarım ve Köyşleri Bakanı da Sempozyuma Katıldı.

Refaidin ŞAHİN

Tarım ve Köyşleri Bakanı

Ülkemiz bir tarım ülkesidir, ne kadar sanayi ülkesi olmaya çaba sarfetsek de yine tarım ağırlıklı olma vasfını artan nüfusu itibariyle korumak mecburiyetindedir.

Ekonomistler, her zaman için tarımı önde tutmuşlardır, çünkü bireyin yaşamı tarıma bağlıdır. Dünyanın nüfusundaki dengesiz artış, özellikle tarım alanındaki üretim eksikliği, sorunları, hatta kitle halinde ölümleri ortaya çıkartmaktadır; ama burada bir çelişki vardır. Daracak topraklarda büyük üreti, geniş topraklarda çüce üretim ve bu dengesiz üretimden dolayı sefil olan halk, yine geniş alanlar üzerinde tarım yapan ülkelerin çok az kişiyle çok büyük istihsal yapma meselesi.

İstihdam, bu zamana kadar dengesiz olarak devletin sırtına yüklenmiş bir kambur olarak gelmektedir. Devleti güçlü devleti sadece bütçesini istihdama ayırmış bir kuruluş olarak düşünürseniz bu devleti batırırız. Üniversite, kültür ve medeniyet kazanma ve ülkeye yararlı, faydalı insan olabilme yeridir. Onun ihtisasında da devlette ve özel sektörde yer bulma yolu açıktır.

Ben, YÖK Başkanımıza bir noktada candan katılıyorum. Üniversiteleşme kapısını daha da açmalıyız. Bir milyonun üzerinde gencin mürracaat ettiği üniversitede yarın 1,5 öbür gün 5 milyona siz okuma hakkını kapatamazsınız.

Benim vilayetimde de -Sayın Başkan ifade ettiler fakülte açıldı. Ben, daha vilayetimde niye fakülteyi açtınız veya ziraat fakültesini niye açtınız diye bir tepki görmedim. Ben halkla iç içeyim. Halk benden okul istiyorsa, nevinin sormuyor. Bu isteğin önünde duramazsınız. Kapıları da açacaksınız, fakülteyi de açacaksınız; ama

o fakülte mi, bu fakülte mi, önceliği nedir, kalite ve kapasitesi ne olmalıdır meselesi tartışılabilir, gözden geçirilebilir. Ben ziraat fakültesini savundum, Ordu'da gereklidir dedim, Bir köylü çocuğuyum ve ailem fındık tarımıyla uğraşıyordu, ben de fındık tarımı içinde büyüdüm, halâ bugüne kadar, bugünü de dahil ediyorum.

Amerika'nın Origan Kentinde üretilen fındığın üzerinde yapılmış olan çalışmalara paralel olarak daha Türkiye'ye bir çalışma gelmiş değil. Ne yapıyor Amerika'da Origan mıntkasında fındık üretimiyle; bir günde 200 ton fındık topluyor, artı her sene fındık müstahsilinin fındık bahçalama işi orada yok. Bir ilaçla fındık dibindeki bahçalama olayını hallediyor.

Karadeniz göç veren bir olarak sanayileşmenin olmadığı bir yer olarak halâ tarıma bağlıdır. Ben, hiçbir zaman köylü vatandaşımızı yadırgamadım, bilakis onu haklı buldum, çünkü dağları tepeleri dantel gibi fındık ağaçlarıyla süslemiş hiç olmazsa erozyonu önüyor, hiç olmazsa toprağı koruyor; ama tarımda köylümüzü geçinir hale getirmek, köyünde mutlu kılmak, şehirde olanı köye götürmek, temiz havasından, güzel naturel gıdasından ve köyedeki huzur ve rahatından o da uzaklaşmak istemiyor. Şehirde göç tamamen ekonomiktir, tamamen tarımsal ürünlerin köylüye veremediği geçim durumudur.

Burada tarımın fakültelele birlikte meslek okullarının da gelişmesi taraftarıyım. Meslek okullarının pratik ve kısa yoldan tarımda üretime dönüşecek olan potansiyeline ihtiyaç vardır. Bizim ülkemizde halâ kaliteli kalifiye, gerçekten verilen siparişi en iyi şekilde yapacak olan bu tür ara elemanlar yok; iyi bir teknisyen olarak görev yapacak elemanlar, bir aşu yapacak veya bir basit toprak tahlili yapacak, iyi bir ürün kontrolü yapabilecek, ürünün bir yerde ne tür, hangi safhalarda korumalara kollanmalara yahut onun çeşitli etkenlerden muhafaza edilmelerine dair pratik bilgilere sahip elemanlara elbetteki ihtiyaç vardır; ama bunu nerede arayacaksınız, nerede bulacaksınız?.

Arkadaşlarımız özel sektör ilişkisine temas etti, çok güzel ifade edildi. Gıda konusunda büyük bir boşluk meydana, bu boşluktan kaynaklanarak halâ yediğimiz gıdanın kontrolünün olup olmadığı konusunda bir bilgimiz yok. Bu gibi konularda gerekli zorunlulukları ortaya çıkaracak düzenlemelere ihtiyaç varsa bunlar yapılsın, bizlere getirilsin, yasal tedbirler ne ise, bunların yasallaştırılması konusunda elimizden gelen çabayı gösteririz.

Netice itibariyle, bu tür sempozyumların, çalışmaların bir zaman yanında ve destekçisi olacağız. Ortaya çıkan sonuçların somut, net olarak bize intikalinde önerilen tedbirlerin yerine getirilmesi için kendi bakanlığımız veya başka bakanlıkların da ilgisi alanındaysa, burada hem kendi bakanlığımızı bu konuda devreye sokmak, hem de diğer bakanlıkları bu konuda koordine etmek konusunda her türlü çalışmaya açığız.

Necmettin CEVHERİ

Devlet Bakanı

Şimdi burada, meselenin etrafından düşüncelerimizi şurada yazılan, bize yazılan davetiyedeki konunun içerisine girelim; çünkü, Sayın Gürbüz diyecektir ki, Sayın Yetkin diyecektir ki; sen biraz da bizim meselelerimize gel. Sizin meselelerinizin hep içinde yaşadık, benden sonra bu görevi benden çok daha iyi yapacak olan değerli arkadaşım da hep bu meselelerin içerisinde yaşayacak. Yani, meselelerimizi içinde yaşaya yaşaya bırakıp gidecek sanmayınız. 900 kadronun mücadelesini yaptım, ayrıldığı gün 400'e kadar çıkarmışım, inşallah be de Değerli Bakanım yardımcı olurum, onu biraz daha yukarılara çıkarırız. Mesele yalnız ondan ibaret değildir. 13 bin tane ziraat mühendisinin boşta gezdiği benim için üzüntülü, hatta utançlı bir ifade olan İşsiz Ziraat Mühendisleri Derneği kuruluyor yurdun muhtelif yerlerinde ziraat mühendisleri derneği değil, ziraatçılar derneği değil; İşsiz Ziraat Mühendisleri Derneği.

Benimle birlikte çalışan, daha doğrusu kendileriyle birlikte çalışmaktan zevk duyduğum ve bunu çok tatlı bir hatıra olarak ve bir gurur olarak taşıyacağım değerli arkadaşlarım; belki, gittin, halâ aynı şeyleri söylemekten, seni dinlemekten kurtulduk samiyorduk derlerse de aynı şeyi söyleyeceğim ki, Türk Tarımının en önemli meselesi toprak-insan dengesini kurmaktadır.

Sayın Rektörüm hatırlarlar, dekan buldukları sırada Merhum Cumhurbaşkanı Sayın Turgut Özal'ın da katıldığı bir toplantıda demiştim ki; "Toprağın birçok şeye ihtiyacı vardır; suya, teknolojiye, mekanizasyona, bilime ihtiyacı vardır; ama bütün bunları kendisine taşıyacak olan her şeden önce insana ihtiyacı vardır." Türk tarımının bir numaralı meselesi de Sayın Hocamızın yönettiği bir toplantıda da ifade ettiğimi hatırlıyorum, toprak-insan dengesi.

Toprakla insanın dengesini bilimin gerekleri içerisinde kuramazsanız, bilimi ve dünyayı, toprağı ve toprağımıza taşıyacak sistemi eğer gerçekleştiremezsek Türk tarımının hiçbir meselesini halledemediğimiz gibi, tarıma hizmet eden insanların da artık İşsiz Ziraat Mühendisleri Derneği veyahut dernekleri kurmalarına da engel olamayız. Bir yandan toprağımız var, aşağı yukarı 260 milyon dekar tarım arazisi var, buna biraz da meraları eklerseniz, yani ziraat mühendisine ihtiyaç duyan diğer alanları da eklerseniz onlarla birlikte çok daha yüksek rakamlara çıkarırız.

Bir tarafta da ziraat mühendislerimiz var, toprakla insanın dengesini kuramıyoruz. Bütün ziraat mühendislerimizi eğer toptarkata çalışır hale getirebilirsek bile daima o

hesabı değerli arkadaşlarımla yaptık ki, 10 bin dekar araziye bir ziraat mühendisi düşüyor.

Sayın Gürbüz arkadaşımın haklı olarak, onların temsilcisi olarak, onların ağabeyleri olarak her gün sıkıntısını, ıstırabını yaşadığı ziraat mühendislerimizin hepsini toprağımızla bütünleştirebilirsek bile gene dünya normlarına yetişebiliriz. Mesele burada. Hepsini alsak da bir şey ifade etmez, ama etmemesi demek, onun vazgeçilmesi demek değildir. İnanın ki ıstırap yaşadığımı burada tekrarlamak istiyorum. İşçi kadrosuna razı olan ziraat mühendislerinin ülkesi olmamalıdır tarım ülkesi olan Türkiye; ama bunun yapısal sıkıntıları var, işletmelerimiz çöküyor. Avrupa normlarının aşağı yukarı onda birinde, Kuzey Amerika normlarının ise otuzda biri normunda. Kanada'ya görev gereği gittiğimiz zaman, ortalama işletme büyüklüklerinin 260 hektar olduğunu söylediler, bizde 50-60 dekar, Avrupa'nın yarısı, Amerika'nın onda biri.

İşletmelerin küçüklüğü, haliyle Türk tarımının yapısal meselelerini getiriyor, toprakta yaşayan nüfusu genel nüfusunun yüzde 40'tan fazlası olup da dünyada kalkınmış bir ülke, üstelik tarımını da ileriye götürmüş bir ülke yok. Arşimed Kanunu kadar kesin bu.

Ne yapacağız? İşletmeleri büyütmek elimizde değildir. Asırlar içinden gelen bir sosyal yapıyı, bir yerleşim yapısını kolay kolay bozamazsınız, bunu da yapamadığınız zaman ziraat mühendislerimize iş bulmamız meselesinin ötesinde bir boyut kazanıyor.

Şimdi, bazı işletmelerde, biz kendi işletmemizde danışman ziraatçılar kullanıyoruz, sulama ve mücadele uzmanları, Adana'da Ceyhan'da bir ekip var, mücadele ekipleri vardır, bunlar danışman ekiplerdir. Bunların içinde değişik branşlarda yetişmiş arkadaşlar vardır. Biz onlarla çalışırız bir mevsim boyu sözleşmeler yaparız. Birisi sulamamıza nezaret eder, birisi mücadelemize nezaret eder. Yalnız bunu 8-10 hektarlık işletmelerde yapmak mümkün değil, o adam yapamaz bunu. Biz, onlara göre biraz daha yukarılarda bir hacim içinde çalışmamıza rağmen ancak yapabiliyoruz. Ekonominin kendi kendine işleyen ve kendi kendisinden başka da herhangi bir şey tanımayan kurallarını göz ardı edemezsiniz. Yani, 5 hektar arazide çalışan bir adama ziraat mühendisi çalıştırtamazsınız.

Daima söylemişimdir, değerli arkadaşım da değindi, bir memleket düşünün ki şurada bir gazoz satan bir büfe, bir gazete büfesi için on yerden ruhsat alırsınız, fakat ülkenin en kıymetli varlığı olan topraklarını kullanmak için girişeceğimiz işletmede herhangi bir kayda kuyda tabi de-

ğilsiniz, isterseniz o toprakları bilinçsiz şekilde erozyona tabi tutar heder edersiniz, kimse sizden bir şey sormaz. Yanlış olan da budur. Teşkilat kanunumuza bunu koymamız için değerli üst düzey yönetici arkadaşlarımızla hep düşündük ve onlar da öyle sanıyorum ki, yeni değerli Bakanımıza, bu alandaki çalışmalarımızı arz edecekler ve Sayın Bakanımız da şüphe etmiyorum ki, bu çok haklı ve yerinde olan talebimizi değerlendireceklerdir.

Topraklarımızın kullanımı mutlaka bir sisteme bağlanmalıdır. Belli ölçülerin üzerindeki işletmelerin mutlaka bilimden, teknikten yararlanmasını istemek lazımdır.

Değerli Hocamın ifade buyurdıkları gibi, mühim olan okuyan insanlarımızın çoğalışından değil, okuyan insanlarımızın sistemle bütünleşemeyişinden şikayetçi olmamız ve onun çarelerini aramamız lazımdır.

Hep söyledim, Kanada'yı, Amerika'nın herhangi bir yerini Ordu'ya, Çukurova'ya götürecek sistem lazımdır. Bu, oradaki insanların, oradaki kendi hayatının ancak devamının kaygısında olan insanların yapacağı şey değildir. İşte orada Değerli Hocama ifade ettiğim ve elimden geldi-

ği kadar şu içerisinde bulunduğum Hükümetin programına yazdığım sistemi toprak-insan dengesini kuracağız. Ama uzak meselelere bakarken meslek kuruluşlarının başındaki değerli arkadaşlarımızın karşı karşıya buldukları güncel sıkıntıları da o makro çözümlerin sonucuna bırakmamız mümkün değildir; yani çıkarttığımız 400 kadroyu, 600'e, 900'e varıncaya kadar Sayın Bakanım ben der karınca kararınca yardımcı olmak üzere teşebbüslerimize devam edeceğimiz çözümlü köklü aramamız lazımdır. Toprağımızı, insanımızı gerçek manasıyla bilimin koyduğu ölçüler içerisinde mutlaka birbirine bağlamamız lazımdır. Yoksa, bilime yazık olur, bilim için ömür tüketen insanların emeklerine yazık olur. Bilim için ömür tüketen insanlar başta olmak üzere bu toplantıya katılan herkese, değerli Bakan arkadaşımıza, kendisine bütün gönüllümlerimle yardımcı olmayı yine kendim için bir görev saydığım Sayın Bakanım ve bir zaman birlikte çalışmanın gururunu taşıdığım ve taşıyacağım değerli mesai arkadaşlarıma ve herkese saygılarımı sunuyorum.

TARIM ALANINDA ÖNEMLİ İKİ YENİ YAYIN

Istanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Gülten KAZGAN, "TARIM ve GELİŞME" adlı kitabını güncelleştirerek 4. baskısını yaptı. Kitap 5 kısımdan oluşuyor. 1. Kısım : Tarımda Üretim, Kaynak Kullanımı ve Ürün Arzı, 2. Kısım : Tarımsal Ürün Talebi, 3. Kısım : Tarımsal Fiyatlar, 4. Kısım : Tarımın Azalan Önemi ve İstikrarlı Gelişmeye Katkısı, 5. Kısım : Dünyada Tarım Politikası ve Türkiye'de Tarım ve Tarım Politikası başlıklarını taşıyor.

1993 Kasım ayında son baskısı yapılan "TARIM ve GELİŞME" 317 sayfa olup, fiyatı 60.000 TL'dir.

**İsteme Adresi : FİLİZ KİTABEVİ Cemil Yener Tosyalı Cad. No : 113
Vefa-İSTANBUL**

Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Ahmet ŞAHİNÖZ'ün

"Avrupa Topluluğunda ORTAK TARIM ve DIŞ TİCARET POLİTİKASI" kitabı yayınlandı.

Kitabın bölümleri şöyle : 1- Ortak Tarım Politikası : Başarıdan Bunalıma; 2- Tarım Ürünlerinde Dış Ticaret Politikası; 3- Ortak Tarım Politikası ve Dünya Pazarları; 4- Türkiye - AT Tarım Ürünleri Ticareti ve Bir Karşılaştırma : Tahıl.

174 sayfa olan kitabın fiyatı 25.000 TL'dir.

İsteme Adresi : Ankara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Araştırma ve Uygulama Merkezi - ANKARA

Her iki kitabın tarımın makro konuları ile ilgilenenlere, tarım-gelişme ve tarım-dış ticaret konularına ilgi duyanlara son derece yararlı olacağı inancındayız.

1. GİRİŞ

Tarımsal öğretimin dolayısıyla ziraat mühendisliğinin bir ülkenin tarımsal kalkınmasında özel bir yeri vardır. Ülke tarımını çağdaş düzeye çıkarmak ve gereksinimleri en iyi biçimde karşılamak zorunluluğu içerisinde bulunan ziraat mühendisleri 2000'li yıllara doğru teknolojik devrimi yakalamak, daha iyi yetişmek ve bu ulusal görevine daha fazla eğilmek durumundadır. 1846 yılında İstanbul-Yeşilköy'de kurulan bir tarım okulu ile başlayan özgün tarım eğitimi Cumhuriyet öncesinde ülkenin çeşitli yerlerinde kurulan çok sayıda tarım okulu ile devam etmiştir. ülkemizde çağdaş anlamda Ziraat Mühendisliği öğretiminin ise bilimsel araştırma ile yüksek öğretimi bütünleştiren, akademik bir anlayış ve yapılanmaya sahip olan Yüksek Ziraat Enstitü-

SUNUŞLAR

ZİRAAT MÜHENDİSLİĞİ ÖĞRETİMİ VE DEĞİŞİM GEREĞİ

Prof. Dr. Cemal TALUĞ*
Araş. Gör. Bülent GÜLÇUBUK*

sünün (Y.Z.E.) 1933 yılında Ankara'da kurulmasıyla başladığı kabul edilmektedir.

Y.Z.E'nin ilgili fakülteleri birleştirilerek 1948 yılında Ankara Üniversitesi bünyesine aktarılmış ve Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi oluşturulmuştur. Daha sonra 1955 yılında Ege Üniversitesi, 1958 yılında Atatürk Üniversitesi ve 1967 yılında Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi kurulmuş, bunları 1976 yılında kurulan 19 Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi izlemiştir. 12 Eylül 1980'den sonra başlayan YÖK döneminin ilk yıllarında ziraat fakültelerinin sayısında büyük bir sıçrama olmuş, 1981-83 yılları arasında 7 üniversitemizde daha ziraat fakülteleri kurulmuştur. Bunlara 1987'de Gaziantep Üniversitesine bağlı bir ziraat fakültesi daha eklenmiştir. En

TABLO: 1 ZİRAAT FAKÜLTELERİNDE 1991-92 ÖĞRETİM YILINA AIT SAYISAL GÖSTERGELER

FAKÜLTELER	ÖĞRETİM ÜYELERİ SAYISI				TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI	TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI İÇERİSİNDE PAYI %	TOPLAM ÖĞRETİM ÜYESİ İÇERİSİNDE PAYI %	ÖĞRETİM ÜYESİ BAŞINA DÜŞEN ÖĞR. SAYISI
	PROFESÖR DR.	DOÇANT DR.	YRD. DOÇ. DR.	TOPLAM				
1°. AKDENİZ Ü.Z.F.	9	3	12	24	557	3.23	3.81	23.21
2°. ANKARA Ü.Z.F.	99	43	17	159	2926	16.98	25.24	18.40
3°. ATATÜRK Ü.Z.F.	36	11	23	70	2265	13.15	11.11	32.36
4°. CUMHURİYET Ü.Z.F.	9	1	9	19	810	4.70	3.02	42.63
5°. ÇUKUROVA Ü.Z.F.	52	8	22	82	2575	14.95	13.02	31.40
6°. DİCLE Ü.Z.F.	2	4	6	12	366	2.12	1.90	30.50
7°. EGE Ü.Z.F.	76	28	20	124	3059	17.76	16.98	24.67
8°. GAZİANTEP Ü.Z.F.	1	-	3	4	118	0.68	0.63	29.50
9°. 19 MAYIS Ü.Z.F.	12	3	9	24	906	5.26	3.81	37.75
10°. SELÇUK Ü.Z.F.	10	4	11	25	1048	6.08	3.97	41.92
11°. TRAKYA Ü.Z.F.	14	9	13	36	1007	5.85	5.71	27.97
12°. ULUDAĞ Ü.Z.F.	23	5	6	34	1205	7.00	5.40	35.44
13°. 100. YIL Ü.Z.F.	6	-	11	17	386	2.24	2.70	22.71
TOPLAM	349	119	162	630	17228	100.00	100.00	ort. 27.35

(*) Ank. Üniv., Ziraat Fak. Tarım Ekonomisi Bölümü

TABLO: 2 1993 - 94 ÖĞRETİM YILINDA FAKÜLTELERİN ALACAKLARI ÖĞRENCİ SAYILARI

BÖLÜMLER FAKÜLTELER	BAHÇE	BİTKİ	GIDA	PEYZAJ	SU	SÜT	TARIM	TARIM	TAR.	TAR.	TOPRAK	ZOO	DERİ	TOPLAM
	BİTKİ.	KoR.	Bil.	MİM.	ÜRÜN.	TEK.	EKON.	MAK.	YAP. ve SULAMA	BİTKİ		TEKNİK	TEK.	
1°. A. MENDERES Ü.	25	30						25		25		25		130
2°. AKDENİZ Ü.	60	40								30	30	30		190
3°. ANKARA Ü.	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60		720
4°. ATATÜRK Ü.	50	50	50	20	20		50	50	50	50	50	50		490
5°. ÇUKUROVA Ü.	60	60	60	50			60	60	60	60	60	50		580
6°. DİCLE Ü.										30				30
7°. EGE Ü.	45	40		60		50	70	45	70	45	70	45	50	590
8°. G. OSMANPAŞA Ü.	60	40					60	30		60	40	30		320
	35*						35*			35*	35*	35*		175*
9°. HARRAN Ü.	50									60	60	40		210
										30*	30*	20*		80*
10°. SÜTÇÜ İMAM Ü.										40				40
11°. M. KEMAL Ü.	25									25		25		75
12°. 19 MAYIS Ü.	50	30	50						30	50	30	50		290
	30*									30*				60*
13°. SELÇUK Ü.			40					70		70	70	70		320
										40*	40*	40*		120*
14°. TRAKYA Ü.	50		50				20	50	20	50	50	50		340
15°. ULUDAĞ Ü.	60	50	50				20	20	50	60	20	60		390
16°. 100. YIL Ü.	30	30								60		60		180
	30*									30*		30*		90*
TOPLAM	625	430	360	190	80	110	340	410	340	775	540	645	50	4895
	95*						35*			165*	105*	125*		525*

* : İkinci Öğretime Alınacak Öğrenci Sayıları
Kaynak : YÖK Kayıtları

son 3.7.1992 tarih ve 3837 sayılı yasa ile kurulan yeni üniversitelerin 8'inde ziraat fakültesi bulunması kararlaştırılmış, böylece ülkemizde ziraat fakültelerinin sayısı 22'ye ulaşmıştır.

2. ZİRAAT FAKÜLTELERİNE İLİŞKİN SAYISAL GÖSTERGELER

Ülkemizde mevcut üniversitelerin yaklaşık yarısı sayılabilecek 22 üniversitede ziraat fakültesi bulunmaktadır.

1991/92 öğretim yılında ziraat fakültelerinde toplam 17.000'in üzerinde öğrencinin eğitim yaptığı saptanmıştır. Fakülte sayısına bağlı olarak öğrenci sayısında sorunlar ortaya çıkmakta ve bir öğretim üyesine düşen öğrenci sayısı oldukça yüksek (ortalama 27.35) oranlarda çıkmaktadır. Bu oran

yeni açılan üniversitelerde ise daha da büyüktür. (Tablo : 1)

Ziraat fakülteleri için belirlenen 13 ayrı lisans programı bulunmaktadır. Bu 16 fakültede, sayıları 1 ile 12 arasında değişen lisans programı bulunmaktadır. Açılmış olan lisans programlarının toplamı 103'e ulaşmış bulunuyor. Sonuçta, 1993/94 öğretim yılında ziraat fakülteleri 525'i ikinci öğretimde olmak üzere toplam 5420 yeni öğrenciyi kapılarını açıyor. (Tablo : 2)

Toplam 989 öğrencinin alındığı 1980/81 öğretim yılına değil yalnızca iki yıl öncesindeki duruma bakıldığında fakülte sayısı 13 açılan bölüm sayısı 80 ve alınan toplam öğrenci sayısı ise daha önce belirtildiği gibi 5420 olup, iki yıl içinde % 27'lik öğrenci sayısı artışı sözkonusudur.

3. ZİRAAT FAKÜLTELERİNİN TEMEL GÖREVLERİ

Kamu sektörü 22 ziraat fakültesine kaynak ayırıp yatırım yaparken onlardan iki temel görevi yerine getirmelerini beklemektedir.

a) Eğitim

b) Bilgi Üretme ve Yayma

Bilim ve teknolojiadaki gelişmelerin hızı karşısında kaçınılmaz olarak ortaya çıkan sürekli eğitim gereksiniminin karşılanmasında da üniversitelere önemli görevler düşmektedir. Bilim üreten ve yayan kuruluşlar olan üniversitelerin fakültelerinden evrensel bilgi birikimini ülkeye taşımanın ve ülke koşullarına uyarlamasının ötesinde bilime katkıda bulunmaları ve ülkemizin bilim ve teknoloji alanında dışa bağımlılığını azaltmaları beklenmektedir. Bu anlamda temel ve stratejik araştırmalar yapmak ve teknoloji geliştirmeye katkıda bulunmak üniversitelerin temel görevi olmaktadır.

Ziraat fakültelerinin eğitim ve bilgi üretimi ile yayma alanındaki görevlerini ne ölçüde yerine getirebildikleri genelde toplumun, özelde ise meslek topluluğunun yakından ilgili olduğu ve olması gereken bir konudur.

4. ZİRAAT FAKÜLTELERİNDE ÖĞRENCİ YAPISI, ÖĞRETİM SİSTEMİ VE ÖĞRETİM ÜYELERİ SORUNLARI

T.M.M.O.B. Ziraat Mühendisleri Odasının 1991 yılında gerçekleştirdiği tarımsal öğretim araştırmasının amaçlarından birisi ziraat fakültelerinde mevcut öğrenci profilinin ortaya çıkarılmasıydı. 12 fakültenin son sınıflarından tesadüfi örneklemle belirlenen 751 öğrenciyle yapılan anket sonuçları beraberinde ilginç sonuçları da ortaya çıkarmıştır.

ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN BULGULAR

Özellikler	Araştırma Bulguları	
Cinsiyet Dağılımı	Kız - % 43.1	Erkek - % 56.9
Kır/Kent Dağılımı	Kırsal - % 23.0	Kentsel - % 77.0
Baba Mesleği	Çiftçi - % 19.8	Diğer - % 80.2
Anne Eğitimi	Okumamış - % 23.3	İlkokul - % 52.7
		Diğer % 24.0
Mezun Olduğu Ok.	Fen - Anadolu	Tarım - Meslek
	Liseleri % 0.9	Liseleri % 1.9
		Diğer % 94.6
Ö.S.Y.S. Giriş Say.	İlk Girişte % 40.7	İkinci veya Daha Fazla % 59.3
Tercih Sırası	İlk Sırada % 2.7	11. ve Sonra % 64.7

Yukarıda da görüldüğü gibi öğrenciler başarı basamaklarının en altında yer almakta ve öncelikli tercihleri ziraat fakülteleri olmayan öğrencilerdir. Fakültelere gelen öğrencilerin çoğunluğunun kent kökenli olması ise daha ilk günden mesleğe yabancılaşmayı da beraberinde getirmektedir. Gerek öğrenci nitelikleri gerekse öğrenci sayısı ve öğretim üyesi sayısı ile fiziki olanaklar kuşkusuz öğretim kalitesini etkilemektedir. Ancak bu koşullar yanında, öğretim sistemi anlayışında da bazı olumsuzluklar bulunmaktadır.

Öğrencinin aktif katılımına dayalı dinamik bir öğretim sistemi ne yazık ki tam anlamıyla mevcut değildir. Öğrencinin sınıfta geçirdiği saatleri azaltıp, onun laboratuvarında, kitaplıkta, pilot tesiste, fakülte çiftliğinde, gerçek üretici ortamlarında kaldığı saatleri çoğaltmak gerekmektedir. Ziraat mühendisliği öğretiminde uygulama en az tıp öğretimindeki kadar önemlidir. Öğrenci performansını ölçme değerlendirme sistemimiz çağın gerisinde kalmaktadır.

Üniversitenin hemen hiçbir alanında katılımlığı sözkonusu olmayan öğrenci istenen gelişme düzeyini tutturamamaktadır. Katılımdan ve örgütleme haklarından yoksun öğrencilerin istihdam sorununun çözümünde yaratıcı ve girişimci bireyler olarak beklenilmesi herhalde büyük haksızlıktır.

1980 sonrası dönemde üniversite öğretim üyelerinin esas işleri öğretim olarak tasarlandığından ders yükleri artırılmış, ders yükü parasal açıdan cazip hale getirilmiş, bilim adamlığının gerektirdiği çalışmalara çok az zaman ayrılmıştır. Profesörlük sonrasında hocaları bilgi üretmeye ve yayın yapmaya yönelen bir motivasyon yoktur. Öğretim üyelerinin performansını denetleyecek, onların çalışmalarını araştırarak ve verimli kılacak bir yarışma ortamından ise söz etmek oldukça zordur.

5. FAKÜLTE - EĞİTİM - İSTİHDAM İLİŞKİSİ VE DERİNLEŞEN İSTİHDAM SORUNU

Ülkemizde üniversite mezunlarının işsizliği sorunu birçok alanda yaygınlaşırken, ziraat mühendisleri bu sorunu derinden duyan meslek gruplarının en önlere gelmektedir.

Hiç kimse bu sorunu görmezden gelmek lüksüne sahip değildir. Hele üniversiteler ben yalnız diploma veririm, gerisine karışmam diyemez. Üniversitelerin kendisi de en az o gençlerimiz kadar, meslek kuruluşlarımız kadar, sorunu sahiplenip çözüm yolları araştırmak ve üstüne düşen görevleri yapmak durumundadır.

Ziraat fakültelerinin temel görevi, öğrencilerine çağdaş ve ülke gerçeklerine uygun kaliteli bir eğitim sağlayarak, sektörün talep ve gereksinmelerine yanıt verecek bilgi ve becerilere sahip, yaratıcı ve girişimci ziraat mühendisleri yetiştirmektedir.

Ancak istihdam potansiyelinde artış hızının halen mevcut ve her yıl binlercesi ilave olan işsiz ziraat fakültesi mezunla-

rını emecek düzeye bugünden yarına ulaşamayacağı da görülmelidir. Bugünkü işgücü arz düzeyinde kaliteyi ne ölçüde arttırırsak arttırılabilir istihdam sorununu çözemeyiz. Bazı üniversite yöneticilerinin yeterli duyarlılığı göstermemesine karşın, istihdam sorunu ziraat fakültelerini yakından etkiliyor ve yaralıyor. Artık görülmelidir ki, alıcısı olmayan bir ürünü çiftçiye sürgit ürettiremeyeceğimiz gibi, istihdamına duyarlı olmadan her yıl daha çok ziraat mühendisini yetiştirmeye de devam edemeyiz. Mezuniyet sonrası istihdam olanaklarının, gençlerin meslek seçiminde en önde gözettikleri ölçüt olduğu kaçınılmazdır. Bu nedenle istihdam sorunu devam ettiği sürece zaten ziraat fakültelerinin iyice düşmüş bulunan taban puanları, giderek daha da düşecektir. Bu, eğitim kalitesini düşüren bir olgudur.

6. ZİRAAT MÜHENDİSLİĞİ ÖĞRETİMİNDE PLANLAMA GEREĞİ VE TEMEL YAPISAL DÖNÜŞÜM

Ziraat mühendisliği alanında varolan sorunların çözümü için, kapsamlı bir insan gücü planlamasının hızla gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Meslekte derin bir istihdam sorunu yaşarken toplam öğrenci kontenjanının 5000'i aştığı, hükümet tasarısında mevcut olmayan 8 yeni ziraat fakültesinin yerel politik çıkarılara dayalı olarak bir gecede kurulduğu Türkiye'de ziraat mühendisliği insangücü planlamasına ciddi bir gereksinim vardır.

Bugün sayısı 22 olan ziraat fakültelerimizin önemli bir kısmının öğretim üyesi ve bilimsel altyapı açısından yetersizliği bilinen bir gerçektir. Ziraat fakültelerinin birim öğrenci sayısı için gerekli öğretim üyesi sayısı, laboratuvar ve uygulama alanı genişliği en azından asgari koşullara bağlanmalıdır. Fakültelerin öğrenci kabulüne başlaması ve öğrenci kontenjanlarının belirlenmesinde bu standartlar gözönüne alınmalıdır.

Çağdaş ziraat mühendisliği öğretiminde çift tedarikat yani ikinci öğretim sözkonusu olmamalıdır. Yalnızca derse girip çıkılan bir öğretim değil; uygulama yapan, proje hazırlayan, seminer veren, araştıran ve öğretime aktif olarak katılan öğrencileri yetiştirme zorunluluğunu duymak gereklidir. Öğretim üyesi açısından bakıldığında ise ikinci öğretim, öğretim üyelerinin "bilgi üretme ve yayma" görevlerini tamamıyla bırakmaları demektir. Ziraat mühendisliği ögesinin doğasında ve geleneğinde araştırma vardır. Buna olanak verilmezse fakülteler fakülte olmaktan çıkarak meslek yüksek okulu haline dönüşmüş olacaktır.

Her fakültede her bölüm bulunması ve öğrenci olması sakıncalıdır. Az bölüme sahip fakülteyi gelişmemiş olarak göstermek doğru değildir. Fakültelerin kurulu buldukları yörelerin özelliklerindeki gözönüne alan orta ve uzun dönem-

li gelişme planları yapılmalı ve hedefler oluşturulmalıdır. Bölüm açılmasında, öğretim üyesi ve bilimsel altyapı bakımından belirli bir düzeye çıkmış olması gözetilmelidir.

Bugün hiçbir mühendislik alanında 13 bölüm bulunmamaktadır. Fakültelerimizde lisans öğretiminin daha az sayıdaki programda gerçekleştirilmesi, bunun yanında lisansüstü programlarının çeşitlendirilmesi ve zenginleştirilmesi ülke gerçeklerine daha uygun olacaktır.

7. GELECEĞİN ZİRAAT MÜHENDİSLİĞİ

Çağımızda artık toplumlar bilgi toplumu olma yarışındadır. Bu değişimden tarım da doğrudan etkilenmektedir. İçinde bulunduğumuz yüzyıla damgasını vuran ve olağanüstü önemle ilerlemelerin sağlandığı yüksek teknolojilerden ikisi olan "bilgisayar teknolojisi" ve "biyoteknoloji" tarımla da çok yakından ilişkilidir. Biyoteknolojinin ilk uygulama alanının tarım olması da bunun göstergesidir.

2000'li yılların dünyasının iletişim ve biyoteknoloji çağı ve üretimin bilgisayarla ve robotlar eliyle gerçekleştirileceği bir dünya olacağı daha şimdiden açıkça görülmektedir. Aynı zamanda 2000'li yıllar enerji ve beslenme sorunlarının büyüyeceği, çevre sorunlarının daha büyük boyutlara ulaşacağı yıllar olacaktır. Bu bağlamda tarım bugünkünden daha da önemli hale gelecek, diğer sektörlerle ilişkileri ve bağımlılıkları artacaktır.

Diğer yandan teknolojiye hızlı değişimler, toplumların yaşam şeklini 2000'li yıllarda çok daha farklı kılacak, zevkler ve beğeniler değişecek, evrensel kültürler oluşacaktır. Endüstriye dayalı ekonomilerden, bilgiye dayalı ekonomiye geçiş olarak adlandırılan bu yeni sosyal yaşam biçiminde, mühendislik, alışlagelenin ötesinde yeni bir anlam kazanacaktır. Bu yeni değişim tüm mühendislik dallarında olacağı gibi Ziraat Mühendisliğinde de çok yönlü, kompleks bireysellikli gerekli kılmaktadır. Bugüne kadarki uygulamalarda mühendis, belirli bilgilere sahip insan olarak algılanmaktaydı. Ülkemizdeki uygulamalarla da daha çok masa başında oturan ve işi imza etmek olan bir memur görünümündeydi. Bu tür mühendislik ülkemizde belki bir süre daha varlığını sürdürebilir. Ancak, 1990'lı yıllardan sonra mezun olanlar ve olacaklar evrensel dünyanın rekabet ekonomisinin yaratacağı alışlagelenin çok ötesinde bir ortamda farklı birçok özelliklere sahip olmak zorundadır. Bugün olduğu gibi gelecekte de üniversite bitirmiş olmak iş bulmak için yeterli olmaktan çıkacak, sadece kişinin pazar değerini arttıran bir etken olacaktır. Öğretimi maddi üretimle birleştirmek ve bilgiyi bir amaç için değil, üreticilik ve yaratıcılıkta bir araç olarak kılabilmek, 2000'li yılların yeni değişimlerinin esas unsurları olan mühendislerin görevi olacaktır.

Dünyada Tarımsal Yükseköğretim ve Ziraat Mühendisliği Öğretimi

Prof.Dr.Osman TEKİNEL
 Prof.Dr.Yüksel BEK
 Prof.Dr.Oğuz YURDAKUL
 Prof.Dr.Kazım ABAK
 Doç.Dr.İsmail ÇAKMAK
 Y.Doç.Dr.Selim ÇETİNER
 Dr.F.Maria ABAK

Prof.Dr.Yusuf ZEREN
 Prof.Dr.Atilla KONAR
 Prof.Dr.Ahmet CANBAŞ
 Prof.Dr.Menşure ÖZGÜVEN
 Doç.Dr.Muzaffer YÜCEL
 Y.Doç.Dr.Faruk EMEKSİZ

Dünyadaki tarımsal gelişmeleri yakından ilgilendiren tarımsal öğretim, değişen ve gelişen dünya koşullarına göre kendisini sürekli yeniliyorsa, Türkiye'de yürütülen tarımsal öğretim de bu gelişmelerin dışında kalmamalıdır. Tarımsal alandaki teknolojik gelişmelerin izlenerek hızla ülkemiz tarımına aktarılabilmesi için öncelikle tarımsal öğretimin gelişmiş ülkelerde uygulanan öğretim ve uygulama düzeyine çıkartılması şarttır. Bu amaçla da o ülkelerde uygulanan tarımsal yüksek öğretimin yakından izlenmesinde yarar vardır.

1- ALMANYA'DA TARIMSAL YÜKSEKÖĞRETİM

Almanya'da her eyalet kendi yükseköğretim sistemini oluşturma yetkisine sahiptir. Bu nedenle tarım eğitim sisteminde de eyaletler arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır.

Son yıllarda Almanya'da tarım-çevre ilişkileri, tarımsal atıklar, tarım politikası, optimal toprak kullanımı gibi konular büyük önem kazanmış ve bu durum tarım eğitimine de yansımıştır. Ziraat Fakülteleri ve yüksekokullarda bu konulara yönelik yeni bölüm eğitimlerinin açılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Ayrıca yükseköğretim mezunlarının fazla olması ve sürekli zorlaşan istihdam olanakları dolayısıyla da iş pazarı koşulları tarım eğitiminde gözönünde bulundurulmaktadır.

Aynı nedenle Ziraat mühendislerinin istihdam alanlarını genişletmek ve iş pazarında onlara hareketlilik sağlamak amacıyla öğretim yapısında bölümleşme veya anlaşmasız tutulmaktadır.

Almanya'da 11 Üniversitede tarım eğitimi yapılmakta olup, listesi verilen bu 11 Alman Ziraat Fakültesinden mezun olanlara Tarım bilimlerinde Master'a eşdeğer olan "Diplom Agrar Ingenieur" = "Ziraat Mühendisi" ünvanı verilmektedir (Çizelge 1a ve 1b). Hohenheim Üniversitesinde Tarım Bilimleri Mühendisi (Dipl. Ing. Sc. Agr.) ünvanının verildiği ve 4 bölümden oluşan "Genel Tarım Bilimleri" eğitimi yanısıra diğer üniversitelerden farklı olarak tarımsal üretimin biyolojik esaslarına ağırlık veren "Tarım Biyolojisi (Agrarbiologie) eğitimi ve ayrıca Tarım

ekonomisi (Agrarökonomie) eğitimi sunulmaktadır.

Alman Üniversiteleri Ziraat Fakültelerinde öğretim süreleri 8-9 yarıyılı kapsamakta olup, 9. yarıyıl genellikle bitirme tezinin hazırlanması için öngörülmüştür. Bazı üniversitelerde yaz yarıyılı biraz daha kısa olmakla birlikte, genelde 1 yarıyıl 14 haftadır. Fakültelerde eğitim 1, 3, 4, veya en fazla 5 bölüm şeklinde yapılmaktadır.

Staj süresi üniversitelere göre 6 ila 12 ay arasında değişmekte olup, zamanlaması bakımından da farklılıklar bulunmaktadır. Stajın büyük bir kısmının vejetasyon dönemi içerisinde bir konvansiyonel tarımsal işletmede, stajyerin ekimden hasada kadar olan evreyi ve ilişkileri görebileceği şekilde yapılması gerekmektedir. Modern tarımda mekanizasyona fazla yer verildiği için tarım makineleri ve traktör kullanmayı öğrenmek şarttır. Özellikle çiftçi kökenli olmayan öğrencilere Almanya'da 14 yerde bulunan ve kısaca "DEULA- okulları" = Alman Tarım Teknikleri Okulu olarak isimlendirilen traktör ve tarım makineleri kurslarına katılmaları tavsiye edilmekte ve bu süre staj süresine dahil edilmektedir. Genelde Tarım Fakülteleri Bitkisel Üretim, Hayvansal Üretim, Tarım Ekonomisi ve Sosyolojisi olmak üzere 3 bölümden oluşmaktadır. Eski Batı-Almanya'daki 7 üniversite incelenecek olursa, bu bölümlere ek olarak Hohenheim üniversitesinde bizdeki tarımsal mekanizasyon bölümüne muadil "Tarım Tekniği Bölümü ve Münich-Weihenstephan Teknik Üniversitesinde Süt Bilimi Bölümü bulunmaktadır. Bonn, Kiel, Göttingen, Weihenstephan ve Giessen Üniversitelerinde bulunan ve Doğa Koruma veya Çevre Koruma ve Tarım veya Peyzaj Planlama ismini alan bölüm ihtiyaç duyulduğundan ya yeni oluşturulmakta ya da son yıllarda oluşturulmuş bulunmaktadır. Berlin Teknik üniversitesinde görüldüğü gibi sadece "Uluslararası Tarımsal Kalkınma" Internationale Agrarentwicklung) bölümü bulunup, bu bölümün ders müfredatında diğerlerinden farklı olarak yabancı dil (İngilizce, Fransızca ve Latin Amerikan dilleri gibi) ve gelişmekte olan bir ülkede proje çalışması yer almaktadır. Bu bölümden mezun olanlar da genelde 3. Dünya ülkelerinde yürütülen projelerde istihdam edilmektedir.

Peyzaj Mimarlığı ve Gıda Teknolojisi (Lebensmittel-technologie) veya benzeri bir eğitim dalı olan Beslenme Bilimi anlamındaki "Ökotrophologie" eğitimleri Almanya'da genelde tarım eğitiminden ayrı olarak sunulmaktadır. Bazen de Halle ve Leipzig Üniversitelerinde görüldüğü gibi branşlar olarak Ziraat Fakültesi bünyesinde ya da Weihestephan, Kiel ve Bonn'da olduğu gibi idari bakımdan Ziraat Fakültelerine bağlı ayrı birer öğrenim dalı olarak yer almaktadır.

Almanya Üniversitelerindeki tarım eğitiminin duruşunu bu şekilde özetledikten sonra, Tarım Meslek veya Uzmanlık Yüksekokulları olarak niteleyebileceğimiz Fachhochschule'lerdeki tarım eğitimine de değinmekte yarar vardır.

Almanya'da bu yüksekokullar genelde pratik amaçlı akademik bilgi ve uygulamalı yöntemler kullanılan meslekler için öğrenci yetiştirilen öğretim kurumlarıdır. Üniversitelerde bilimsel eğitim çok daha ağırlıklı iken, bu okullarda pratik eğitime daha fazla önem verilmektedir. Akademik programları üniversitelerin programlarına kısmen uymakla birlikte, teorik ders saatleri daha az, buna karşın uygulamalı çalışmalar, seminerler, demonstrasyonlar, ekkursiyonlar ve benzeri çalışmalar daha fazladır. Eğitim süresi 6 yarıyılı kapsamakta olup, en az 1 yıl staj yapılması gerekmektedir. Almanya'da bulunan toplam 13 Tarım Meslek Yüksekokullarından bazılarına ilişkin bilgiler Çizelge 6'da görülmektedir. Bu okullardan mezun olanlara (Dip. Ing. F.H.), Diplom Ingenieur (Fachhochschule) ünvanı verilmektedir. Bu okulları iyi veya pekiyi derecede bitirenler Üniversiteye devam edebilmektedir.

Çizelge 2. Almanya'daki Tarım Meslek Yüksekokullarının öğretim yapısını vermektedir.

Çizelge 2. Almanya'daki Tarım Meslek (Uzmanlık) Yüksekokulları (Fachhochschulen= FH) Öğretim Yapısı

TEMEL EĞİTİM	
1. Yarıyıl ve	Bütün Bölümler için :
2. Yarıyıl	Kimya, Fizik, Biyoloji, Matematik, Toprak Bilimi, Ekonomi.
	Ön Sınav
ESAS EĞİTİM	
3. Yarıyıl ve	Bitkisel Üretimin Esasları, Hayvansal Üretimin Esasları, Tarım Ekonomisi, Tarımsal Mekanizasyon
4. Yarıyıl	1. Bölüm Final Sınavları
UZMANLIK EĞİTİMİ	
5. Yarıyıl ve	Örn. Bitkisel Üretim, Hayvansal Üretim,
6. Yarıyıl	Tarım Ekonomisi, Tarımsal Mekanizasyon, Süt İşleme Teknolojisi vb. g. Uzmanlık Dalı Sınavları Bitirme Tezi Dip. Ingenieur (FH)

2- FRANSA VE BELÇİKA'DA TARIMSAL YÜKSEKÖĞRETİM

2.1. Fransa'da Tarımsal Yükseköğretim

Fransa'da Ziraat Mühendisliği eğitimi için değişik sistemler mevcuttur. Fakat tarım eğitiminin önemli bir bölümü, Tarım Bakanlığına bağlı 20 Yüksekokulda gerçekleştirilmektedir.

Bütün yüksekokullarda liseden sonra toplam eğitim süresi beş yıldır. Yüksekokullar arasında;

— "Ziraat Mühendisi" diploması veren 5 adet "Ulusal Yüksek Ziraat Okulu" (= ENSA),

— "Ziraat Mühendisi" diploması veren 7 adet "Tarımsal Faaliyetler Ulusal Yüksek Okulu" (= ENTA),

— "Tarım ve Gıda Endüstrisi Mühendisi" diploması veren 1 adet "Tarım ve Gıda Endüstrisi Ulusal Yüksekokulu" (= ENSIAA), dikkati çekmektedir.

Bu okullara ek olarak yine Tarım Bakanlığına bağlı 7 özel mühendislik yüksekokulu bulunmaktadır. Bu okullar liseden sonra öğrenci alır ve 5 yıl süreli eğitim verir. Verilen diplomalardaki ünvan, yine Ziraat Mühendisi'dir. 1991-1992 öğrenim yılında bu okullardaki toplam öğrenci sayısı 3000 dolaylarındadır.

2.2. Belçika'da Tarımsal Yükseköğretim

Eğitim : Fakülte eğitimi iki ana bölüm halinde incelenebilir.

1. Bölüm : 2 yıl süreli olup, Türkiye'deki ön lisans eğitimi eşdeğerindedir. Mezunlarına Ziraat Mühendisi Adayı diploması verilir.

2. Bölüm : 3 yıl sürelidir. Mezunlarına Ziraat Mühendisi diploması verilir.

Fakültede genel eğitime ek olarak 10 bölümde uzmanlaşma eğitimi verilmektedir. Bölümler aşağıda belirtilmiştir.

- Genel Tarım
- Tropikal ve Subtropikal Bölgeler Tarımı
- Hayvancılık
- Sular ve Ormanlar
- Bahçe Bitkileri
- Bitki Koruma
- Kültürteknik
- Tarım Ekonomisi ve Sosyolojisi
- Gelişmekte olan ülkelerde Tarım Ekonomisi ve Sosyolojisi
- Toprak.

3. ABD'DE TARIMSAL YÜKSEKÖĞRETİM

ABD'de genellikle tarımsal eğitim "Land Grant" tipi üniversitelerde verilmektedir. Üniversitelerin büyüklükleri, bölüm sayıları ve her bölüm içerisindeki farklı kısmi

SEMPOZYUM

Çizelge 1-a. Alman Üniversitelerinde Tarım Eğitimi Hakkında Bilgiler

Üniversite ve Fakülte Adı	Verilen Ünvanlar	Süre Yarı-yıl	Hafta Sayısı/ Bir Yarıyıl	Toplam Kredi Saati	Yıllık Öğrenci Sayısı	Kayıtlı Toplam Öğrenci	Bölüm sayısı	Eğitim Dili	Staj Süresi
Hohenheim Üniversitesi Öğrenim Dalları 1- Genel Tarım Bilimleri (Allg. Agr. Wiss.) 2- Tarım Biyolojisi (Agr. Biologie) 3- Tarım Ekonomisi (Agrarökonomi)	1- Tarım Bil. Müh. (Dipl. Ing. Sc. Agr.)	8	14/13	1960	—	1488	4	Almanca	Min. 6 ay
	2- Tarım Biyoloğu (Dipl. Agr. Biol.)	8			52	375	1	Almanca	6 ay
	3- Ekonomist	8			30	—	1	Almanca	3 ay
Friedrich-Wilhelms Üniv. Ziraat Fakültesi Kiel	Ziraat Mühendisi (Dipl. Ing. Agr.)	9	14	2520	349	2051	4	Almanca	6 ay
Christian-Albrechts Üniv. Ziraat Fakültesi Kiel	Ziraat Mühendisi (Dip. Ing. Agr.)	9	14	2050		1700	4	Almanca	6 ay
George-August Üniversitesi Ziraat Fakültesi Göttingen	Ziraat Mühendisi (Dipl. Ing. Agr.)	8	14/12	2255			3	Almanca	12 ay
Münih Teknik Üniversitesi Ziraat ve Bahçecilik Fak. Freising-Weihenstephan	Ziraat Mühendisi (Dipl. Ing. Agr.)	9	14	3046			5	Almanca	12 ay
Justus-Liebig Üniversitesi Ziraat Fakültesi Giessen	Ziraat Mühendisi (Dipl. Ing. Agr.)	8	14	2700			4	Almanca	6 ay

Çizelge 1.b. Alman Üniversitelerinde Tarım Eğitimi Hakkında Bilgiler

Humboldt Üniversitesi Ziraat ve Bahçecilik Fakültesi - Berlin	Ziraat Mühendisi (Dipl. Ing. Agr.)	8	14	2080		4	Almanca	6 Ay
Berlin Teknik Üniversitesi Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fakültesi - Berlin	Ziraat Mühendisi (Dipl. Ing. Agr.)	9	14	2625		1	Almanca	6 Ay
Halle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Halle - Wittenberg	Ziraat Mühendisi (Dipl. Ing. Agr.)	9	14	2700		4	Almanca	9 Ay
Leipzig Üniversitesi Ziraat Fakültesi	Ziraat Mühendisi (Dipl. Ing. Agr.)	9	14	2070		4	Almanca	9 Ay
Rostock Teknik Üniversitesi	Ziraat Mühendisi (Dipl. Ing. Agr.)	8	14	2700		4	Almanca	10 Ay

uzmanlaşma seçenekleri (Option) bölgeden bölgeye, tarımsal ihtiyaçlara göre değişmektedir. Bölgenin ekolojik koşulları ve tarımsal potansiyeli bölüm sayılarını ve uzmanlık alanlarını önemli derecede etkilemektedir.

Bir öğrencinin herhangi bir bölümden mezun olabilmesi için bölüm tarafından tesbit edilen ders gruplarının her birinden ne oranda ders alması gerektiği ve her seçeneğe göre üçüncü ve dördüncü sınıflarda hangi dersler arasında tercihler yapılabileceği önceden öğrenciye bildirilmektedir.

Bölüm seçimleri genellikle ikinci veya üçüncü yarıyıl-da yapılmaktadır. Doğrudan doğruya bölüm tercihi yapı-larak giriş zorunluluğu hemen hemen hiç bir üniversitede yoktur, ama isteyen öğrenci bölüm tercih formunu ilk yarı-yılda da doldurabilmektedir.

Lisans düzeyindeki Tarımsal öğretim, dört yıllık bir programı öngörmektedir.

ABD'de de bazı gereksinimler nedeniyle Fakülteler klasik ders müfredatlarını değiştirmek zorunda kalmışlar-dır. Yeni müfredatlarla mezun olan öğrenciler genellikle özel kesimde çalışmaları halinde gerekli olacak kırsal ge-lişme, tarımsal pazarlama, tarımsal kredi ve proje yöneti-mi, tarımsal hukuk gibi konuların yanında yeni teknoloji-lerle ilgili konuların öğretimini de kapsamaktadır. Ziraat fakültelerinin ders programları incelendiğinde özel yazış-malar, söylev ve tartışma, halkla ilişkiler gibi sosyal ve beşeri bilimlerle ilgili önemli miktarlarda dersin okutuldu-ğu görülmektedir.

3.1. Uygulamalar

Hemen hemen tüm Ziraat Fakültelerinin uygulama ve araştırma çiftliği mevcuttur. Ziraat fakültelerinin ikinci sı-nıfından sonra yaz stajı veya endüstride uygulamalı çalış-ma yapma zorunluluğu vardır.

3.2. Hayvan Bilimleri

ABD'deki Ziraat Fakültelerinin hemen hemen hepsin-de Hayvan Bilimleri (Animal Science) öğretimi yapılmak-tadır. Bölüm içerisinde değişik kısmi uzmanlık seçenek-leri mevcuttur. Örneğin;

- Endüstri seçeneği (Animal Industry Option)
- Bilim ve Meslek seçeneği (Science and Profession-al Option)
- Yarış Atçılığı seçeneği (Race Track Option)
- İşletmecilik ve Hizmet seçeneği (Business / Servi-ce Option)
- Üretim ve Yönetim seçeneği (Production Manage-ment Option)

3.3. Bitki Bilimleri

ABD Ziraat fakültelerinin bazılarında Bitki Bilimleri Bölümleri, Tarla Bitkilerini ve Bahçe Bitkilerini birlikte aynı bölüm altında birleştirmektedir. Bazen Bitki Koruma

Konusu da bu Bölüm içerisinde yer almaktadır. Bazı Zi-raat Fakültelerinde ise Toprak Bilimi ile Tarla Bitkileri Bilimleri aynı Bölüm altında "Agronomi" olarak birleşti-rilmiştir.

Bu tip bölümlerde öğretim gören öğrenciler ortak dersleri tamamladıktan sonra, seçtikleri bilim dalına göre öngörülen dersleri alarak Bahçe Bitkileri, Tarla Bitkileri, Toprak Bilimi veya Bitki Koruma konularında kısmen uzmanlaşarak lisans diploması almaktadırlar.

3.4. Tarım Ekonomisi

Hemen hemen Ziraat Fakültelerinin tümünde Tarım Ekonomisi bölümü mevcuttur. Bazı fakültelerde Tarım Ekonomisi Bölümüne ilaveten tam anlamını yansıtmakla birlikte Tarımsal İşletmecilik (Agrobusiness) diye adlandırılabilir bir bölüm de öğretim yapmaktadır.

Diğer bölümlerde olduğu gibi Tarım Ekonomisi Bölü-mü içerisinde de kısmi uzmanlaşmayı sağlayan farklı alt seçeneklerde öğretim veren bilim dalları vardır.

Bazı Ziraat Fakültelerinde Tarım liselerine öğretmen yetiştirmek için Tarım Öğretmenliği Bölümü de (Agricul-tural Education) ayrı bir program ile öğretim yapmaktadı-r. Bazı durumlarda diğer bölümlerden mezun olan öğ-renciler de eğitim fakültelerinden 25-30 kredi saatlik pedagoji kurslarını almak suretiyle tarım liselerine öğret-men olabilirler.

Eskiden beri eğitimlerini sürdüren klasik bölümler yan-ında güvenilir tarım, çevre koruma, gıda güvenliği, ye-nilebilir kaynakların uygun şekilde işletilmesi ve geliştiri-lmesi kavramları gündeme geldikten sonra yeni teknoloji-leri öğreten ve değişen çevre koşullarına uyum sağlayacak ilave bölümler de öğretim yapmaya başlamış-lardır.

Bunlar arasında Bioteknoloji, Tarımsal Yenilenebilir Kaynakların Geliştirilmesi, Çevre Koruma ve Ekoloji, Tarımsal Sistemlerin Yönetimi, Uluslararası Tarım vb. yeni bölümlerin öğretime başladığı görülmektedir. Uzak-tan Algılama, Uzman Sistemler ve Mikro Bilgisayar tek-nolojilerinin devreye girmesi ile Tabii Kaynaklar Yöneti-mi ve Mühendisliği Bölümü gibi Mühendislik Fakülteleri ile ortak program yürüten bölümler de yeni bölümler içe-risinde yer almaktadır.

4. İNGİLTERE'DE TARIMSAL YÜKSEKÖĞRETİM

İngiltere'de profesyonel mühendislik Eğitim ve Öğre-timi'nin iki safhası vardır. Birinci safhada Üniversite dip-loması aldıktan sonra endüstride akademik ve uygulamalı çalışmaları kapsayan bir devre söz konusudur. Üniversi-teden alınan mühendislik diplomasının, Mühendislerin Meslek Kuruluşları tarafından onaylanması (accredit) ge-rekmektedir. Eğitimin bu safhası İngiltere ve Gallerde en az üç yıl, İskoçya'da ise dört yıldır.

Çizelge 3. Amerikan Üniversitelerinin Bazı Tarım Fakülteleri Hakkında Bilgiler

Üniversite ve Fakülte Adı	Verilen Ünvanlar	Süre (Yıl) (Yarıyıl)	Hafta Sayısı/ Bir Yarıyıl	Toplam Kredi Saati	Bölüm Sayısı
NEBRASKA ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT BİLİMLERİ VE TABİİ KAYNAKLAR FAKÜLTESİ	Tarım Bilimleri Diploması (Bachelor of Science)	4 8	16	128	1. Tarım İşletmeciliği (Agribusiness) 2. Tarım Ekonomisi, 3. Tarım Eğitimi 4. Tarım Mühendisliği (Mühendislik Fakültesi ile) 5. Tarım Gazeteciliği 6. Tarımsal Meteoroloji 7. Tarım ve Hukuk (Hukuk Fakültesi ile) 8. Agronomi 9. Hayvan Bilimi 10. Biyolojik Sistem Mühendisliği 11. Biyometri 12. Bitki Koruma 13. Gıda Bilimi ve Teknolojisi 14. Orman Balıkçılık ve Yabani Hayat 15. Genel Tarım 16. Bahçe Bitkileri 17. Mekanize Sistemler Yönetimi 18. Veteriner Bilimleri 19. Toprak Bilimi
ARIZONA ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ	Tarım Bilimleri Diploması (Bachelor of Science)	4 8	16	130	1. Tarım Ekonomisi 2. Tarım Eğitimi 3. Tarım ve Biosistem Mühendisliği 4. Hayvan Bilimleri 5. Entomoloji 6. Besleme ve Gıda Bilimi 7. Bitki Patolojisi 8. Bitki Bilimleri 9. Toprak ve Su Bilimleri 10. Veteriner Bilimleri
CONNECTICUT ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT VE TABİİ BİLİMLER FAKÜLTESİ	Tarım Bilimleri Diploması (Bachelor of Science)	4 8	16	120	1. Tarım ve Kaynak Ekonomileri 2. Hayvan Bilimi 3. Tabii Kaynaklar Yönetim ve Mühendisliği 4. Beslenme Bilimleri 5. Patobiyoloji 6. Bitki Bilimleri a) Agronomi b) Bahçe c) Peyzaj Mimarlığı
FLORIDA ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ	Tarım Bilimleri Diploması (Bachelor of Science)	4 8	16	128	1. Tarım ve Yayım Eğitimi 2. Ziraat Mühendisliği (Mühendislik Fakültesi ile) 3. Agronomi 4. Hayvan Bilimi 5. Süt Sığırcılığı Bilimi 6. Entomoloji ve Nematoloji 7. Gıda ve Kaynaklar Ekonomisi 8. Gıda Bilimi ve İnsan Besleme 9. Bahçe Bitkileri 10. Mikrobiyoloji ve Hücre Bilimi 11. Genel Bitki Bilimleri 12. İstatistik 13. Tavukçuluk Bilimi 14. Toprak Bilimi 15. Orman Kaynakları ve Muhafazası 16. Tarımsal İşlemler Yönetimi
COLORADO STATE ÜNİVERSİTESİ ZİRAİ BİLİMLER FAKÜLTESİ	Tarım Bilimleri Diploması (Bachelor of Science)	4 8	15	128	1. Tarım ve Kaynak Ekonomileri 2. Agronomi 3. Hayvan Bilimleri 4. Entomoloji 5. Gıda Bilimi ve İnsan Besleme 6. Bahçe Bitkileri 7. Bitki Patolojisi ve Tohum Bilimi 8. Bölümler Arası İşbirliği a) Bioteknoloji

İkinci safhada verilen eğitim ise normal olarak endüstride hizmet içi eğitim niteliğinde pratik uygulamaların yapıldığı en az iki veya üç yıl süren bir eğitimidir. Bu devrede aday mühendis (Chartered Engineer) şeklinde çalışmaya yürütülmektedir.

İngiltere, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda da on üniversite ve sekiz kolej, Ziraat fakültesi veya Ziraat Mühendisliği Bölümü'ne sahiptir.

Normal olarak üç yıl dersler devam etmekte bir yıl da çiftlik veya endüstride uygulama yaparak öğrenci fakülteden mezun olabilmektedir. Eğitim kredi saati olarak yapılmamaktadır. Mezuniyet için gerekli olan toplam akademik yük 1.200 - 2.200 saat ders + uygulama şeklinde değişmekte, 150 - 450 saat eşdeğerinde bir de bitirme tezi çalışması hazırlanması istenmektedir.

5. JAPONYA'DA TARIMSAL YÜKSEKÖĞRETİM

27 Ziraat Fakültesinde Ziraat Mühendisliği eğitimi vardır.

Çizelge 4. Tokyo Üniversitesi Ziraat Fakültesinde Bölümler ve Öğrenci Sayıları. (1 Aralık 1989)

BÖLÜMLERİ	LİSANS ÖĞRENCİSİ	MASTER ÖĞRENCİSİ	DOKTORA ÖĞRENCİSİ
Agrobiyoloji	74	41 (5)*	32 (13)
Agrokimya	159	109 (10)	99 (27)
Orman	47	28 (2)	8 (3)
Agroekonomi	66	16 (11)	21 (12)
Ziraat Mühendisliği	48 (1)	22 (4)	15 (5)
Veteriner	108 (1)	—	59 (12)
Orman Ürünleri	58	33 (2)	14 (5)
Biyoteknoloji	—	36 (3)	10 (4)
	597 (2)	320 (38)	298 (106)

* Parantez içindekiler yabancı öğrenciler.

Japon Mie Üniversitesinin Fakültelerinden biri de eski adıyla "Faculty of Agriculture and Fishery" yeni adıyla "Faculty of Bioresources". Bu fakültenin eski adıyla "Department of Agricultural Machinery" olan bölümü yeni adıyla;

"DEPARTMENT OF BIOPRODUCTION and MACHINERY SYSTEM ENGINEERING" olmuştur.

Bu bölüm 5 laboratuvar şeklinde örgütlenmiştir.

1. Laboratory of Agriculture and Fishery Machinery
2. Laboratory of Power and Energy

3. Laboratory of Processing Machinery

4. Laboratory of System Control

5. Laboratory of Biological Information Engineering

6. ABD ve AT ÜLKELERİNDE ZİRAAT MÜHENDİSLİĞİ EĞİTİMİ

Tarım: "Bitkisel üretim amacıyla toprağı işleme, hayvan yetiştirme ve ıslahı ile, elde edilen bitkisel ve hayvansal ürünleri belirli ölçülerde işleyerek insanların hizmetine sunulması bilim veya sanattır".

Mühendislik: "Bilim ve matematik yardımıyla, doğadaki enerji ve hammadde kaynaklarının insanların yararına, yapılar, makinalar, ürünler, sistemler ve işlem teknikleri şekline dönüştürülmesidir".

Bu tariflerden yola çıkıldığında tarımcılar, bitkisel ve hayvansal üretim ve ıslahı, tarım ürünlerinin işlenmesi, pazarlanması veya ekonomisi konularında uzmanlaşmış kişilerdir, denilebilir.

Ziraat Mühendisleri ise, tarım ürünlerinin yetiştirilmesi, işlenmesi, depolanması, taşınması vb. konularında gerekli tesis, kontrollü yetiştirme ortamı, makina, sistem vb. gereksinimlerin toplumun hizmetine sunulmasını gerçekleştirecek uzmanlaşmış kişilerdir, tanımlamaları geçiği yansıtmaktadır.

Günümüzde mühendislik disiplinleri arasında "Ziraat Mühendisi=Agricultural Engineer" denildiğinde, tarımsal kuvvet ve iş makinaları üretimi ve işletilmesi ile gıda bilimi ve teknolojisi konularında ortak bir lisans programını veya bu konulardan birindeki lisans programını tamamlamış kişiler anlaşılmalıdır.

Dünyanın çoğu üniversitelerinde Ziraat Mühendisliği ünvanı, Ziraat Fakülteleri ile, Mühendislik Fakültelerinin Ziraat Mühendisliği Bölümlerinin ortaklaşa yürüttükleri lisans programlarını bitirenlere verilmektedir. Diğer bölümlerden mezun olanlar, agronom, tarım ekonomisti, entomolog, zootechnik vb. ünvanlarla anılmaktadır.

Bu gerçeklerin ışığında Türkiye'de Tarımcı ve Ziraat Mühendisi kavramlarının evrensel anlamda kullanılmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu kavram kargaşası tarımsal öğretimde ve istihdamda sorunlar yarattığı gibi, dünyamızda geçerli genel kavramlarla, Türkiye'de kullanılan kavramların farklı anlaşılmasına da yol açmaktadır. Bugün bir bitki ve hayvan ıslahçısının, entomolog ve fitopatoloğun, bir tarım ekonomistinın mühendis ünvanını kullanmasının, zaten uzmanlık alanları gereği taşıdıkları kimlikleri nedeniyle, pratik bir yararı yoktur.

6.1. Nasıl Bir Ziraat Mühendisliği Eğitimi?

Son yüzyıl içinde gelişmiş ülkelerde tarımın geçirdiği evrime paralel olarak "Ziraat Mühendisliği Lisans Prog-

ramlar"ı da bu süreç içinde önemli değişimler göstermiştir. Başlangıçta makina, inşaat, elektrik vb. klasik mühendislik disiplinlerinin etkisiyle daha çok mühendislik bilgileri ağırlıklı olarak yürütülmeye çalışılan Ziraat Mühendisliği müfredat programları, uygulamalı biyolojinin gelişmesi (biyoteknoloji, gen manipülasyonu, doku ve anter kültürü ile çoğaltılmış materyal vb.), gıda sanayinin sürükleyici bir sektör konumunu alması ve esasının biyolojik kökenli ürünlerin işlenmesine dayanması, çevre koruma, doğal kaynakların ekonomik kullanımı ve geliştirilmesi konularının toplum gündeminde yer alması nedeniyle yeni bir içerik kazanmıştır.

Bugün çoğu üniversitede Ziraat Fakültelerinin isimleri ile, Mühendislik Fakültelerindeki Ziraat Mühendisliği Bölümlerinin isimleri bu yeni toplumsal ihtiyaçlara göre yeniden düzenlenmiştir. Bu değişiklikleri program değişiklikleri izlemiştir. "College of Agriculture" veya "Faculty of Agriculture" olan birimlerinin isimlerini değiştiren bazı üniversiteler ve yeni birim isimleri aşağıdadır :

— Michigan State University = College of Agriculture and Natural Sciences,

— The University of Nebraska = College of Agricultural Sciences and Natural Resources.

— The University of California - Davis = College of Agricultural and Environmental Sciences,

— Cornell University = College of Agriculture and Life Sciences,

— The University of Newcastle Upon Tyne = The Faculty of Agriculture and Biological Sciences,

— The University of Nottingham = The Faculty of Agriculture and Food Sciences,

Ziraat Mühendisliği gerek dünyada, gerekse Türkiye'de yeni bir yol ayrımına gelmiştir. Dünyanın paralı öğretim yapılan üniversitelerinde, gözde bazı meslekler yanında Ziraat Mühendisliği programlarına kaydolun öğrenci sayıları azalmaktadır.

Makina, inşaat, elektrik, endüstri, kimya vb. klasik mühendislik disiplinleri ele alındığında, sadece Ziraat Mühendisliği bilimsel anlamda canlıyı konu edinmektedir. Ayrıca toplumun beslenme ve giyinme gibi genel ve temel ihtiyaçları Ziraat Mühendisliğinin en önemli uğraş alanlarıdır. Ziraat Mühendisliğinin ilgi alanı bazı moda meslekler gibi gelip geçici bir ilgi alanı değildir. İnsanların beslenme, giyinme ve sağlıklı çevre gibi ihtiyaçları devam ettikçe, Ziraat Mühendisliği de önemini koruyarak sürdürecektir.

Uygulamalı biyoloji bilimi, tarımda ve tıpta geniş uygulama alanı bulmuştur. Mühendislik bilimlerinin desteğinde biyolojinin tarıma ve çevreye uygulanması da insanlığa yeni ufuklar açmaya başlamıştır. Dolayısıyla Ziraat Mühendisliği, biyoloji ve temel tarımsal bilimlere

dayalı, canlıyı ön planda tutan bir mühendislik uygulaması haline getirildiğinde, öğrencilerin ve kamu oyunun mesleğimize bakış açısı da lehimize bir değişiklik gösterecektir.

Bu kapsamda Ziraat Mühendisliği Öğretim Programları temel bilimler, biyoloji ve tarım bilimleri ile mühendislik bilimlerine dayalı, "Biyolojik Ortam Şartlarının Kontrolü, Canlı Sistemleri Mühendisliği, Biyoteknoloji Mühendisliği, Makina Sistemleri Mühendisliği, Gıda Mühendisliği, Toprak ve Su Kaynakları Mühendisliği" disiplinlerini içeren derslerden oluşmalıdır.

6.2. ABD'de Durum

A.B.D.'de "Land Grant" üniversitelerine ek olarak, büyüklü küçüklü birçok üniversitede tarımsal eğitim verilmektedir. Son yıllarda önemli gelişmeler gösteren moleküler biyoteknoloji tekniklerinin gerek temel ve gerekse uygulamalı bitkisel araştırmalarda açtığı yeni ufuklar doğrultusunda, Bölümlerin içerikleri, elemanları ve müfredatları yeniden düzenlenmektedir. Bu düzenlemeler çerçevesinde biyokimya, moleküler biyoloji, moleküler genetik gibi konulara ağırlık verilmektedir. Bu üniversitelerin hemen tamamında değişikliği gündeme getiren diğer bir olgu da tarla bitkileri, bahçe bitkileri ve bitki koruma gibi dallara başvuran öğrenci sayısında görülen önemli azalmalardır. Yeterli öğrenci bulmakta zorluk çeken bölümler, "Bitki Bilimleri" veya "Toprak ve Bitki Bilimleri" gibi isimler altında birleştirilmektedirler. Bu tip bölümlerde eğitim gören öğrenciler, ortak dersleri tamamladıktan sonra seçtikleri anabilim dalına göre öngörülen dersleri alarak bahçe bitkileri, tarla bitkileri, bitki koruma gibi konularda uzmanlaşmakta ve "Bachelor of Science" derecesi almaktadırlar.

Bu yeni yaklaşımların ışığı altında tarımsal öğrenimin diğer dallarında olduğu gibi, Amerikan Ziraat Mühendisleri Birliği (ASAE) de konuyu kendi disiplini açısından ele almış ve 1985-1990 yılları arasında Ziraat Mühendisliği öğretim programı uygulayan tüm birim temsilcilerini bir araya getirerek yoğun komisyon çalışmalarından sonra hazırladığı müfredat programını ilgili birimlere önermeye karar vermiştir. Ziraat Mühendisliği programı yerine daha radikal bir değişiklik önerisi ile "Biyoloji Mühendisliği" önerisini de getirmiştir.

Bugün çoğu ABD Üniversitesi Mühendislik Kolejlere veya Ziraat Fakülteleri bünyesindeki Ziraat Mühendisliği Bölümleri ASAE'nin önerileri doğrultusunda müfredat programlarını değiştirmişlerdir.

Biyoloji bilimi, temel tarım bilimleri ve mühendislik bilimlerinin biyolojik sistemlerin anlaşılması ve yönlendirilmesi esasına dayalı bu yeni öğretim programları Ziraat Mühendislerine yeni bir kimlik kazandıracak gibi, tarım

dışı bazı yeni istihdam olanaklarının da Ziraat Mühendislerine açılmasını sağlayacaktır.

6.3. AT Ülkelerinde Durum ve Yeni Gelişmeler

Ziraat Mühendisliği Uluslararası Komisyonu (CIGR) ve İtalyan Ziraat Mühendisleri Birliği (AIGR) işbirliği ile Milano Üniversitesinde 6-8 Mayıs 1991 tarihleri arasında 12 AT ülkesi ve bazı İskandinav ülkelerinde "Ziraat Mühendisliği Eğitim Programları" üzerinde bir saptama ve karşılaştırma çalışması başlatmışlardır.

Komisyonca inceleme yapılan 13 ülkedeki 69 ziraat fakültesi ve eşdeğer tarım yüksek okulunun dağılışı aşağıdaki şekildedir:

— İtalya	18 Ziraat Fakültesi	(% 26)
— Almanya	12 Ziraat Fakültesi	(% 17)
— Fransa	10 Ziraat Fakültesi	(% 14)
— İspanya	6 Ziraat Fakültesi	(% 9)
— Belçika	5 Ziraat Fakültesi	(% 7)
— Danimarka, İrlanda, Hollanda, Finlandiya, Norveç ve İsveç	18 Ziraat Fakültesi	(% 26)

Bu 69 ziraat fakültesinden sadece 10'unda (% 14) "Ziraat Mühendisliği" lisans programı vardır.

Komisyon bu durum saptaması çalışmalarının ışığı altında aşağıdaki görüş ve önerileri oybirliğiyle kabul etmiştir.

1. "Ziraat Mühendisliği" gıda ve lif üretimi amacıyla mühendislik bilgi ve becerisi ile, işletmeciliğin biyolojik ve doğal kaynaklara çevre kalitesini ve sürekliliğini sağlayacak şekilde uygulanmasını gerçekleştiren çok disiplinli bir mühendislik dalıdır" şeklinde tarif edilmiştir.

2. Bu tarif, ekolojik kısıtlar ve sosyal eğilimler dikkate alınarak, insan gücü, toprak, su, enerji ve biyolojik-doğal kaynaklar arasındaki teknik ve ekonomik bir optimizasyonu ifade eder.

— Bitkisel ve hayvansal üretimle, bunlardan elde edilen gıda ve gıda özelliği göstermeyen ürünleri ile,

— Doğal çevrenin korunmasını ve geliştirilmesi ile kırsal planlamayı da kapsar.

3. Ziraat Mühendisliği eğitimi aşağıdaki yükseköğretim kuruluşlarında yapılabilir. Bu kuruluşlar;

— Ziraat Fakülteleri bünyesindeki "Ziraat Mühendisliği Bölümleri"

— Mühendislik Fakülteleri bünyesindeki "Ziraat Mühendisliği Bölümleri"

— Tarım Üniversitelerinin "Ziraat Mühendisliği" fakülteleridir.

4. Ziraat Fakültelerinin "Ziraat Mühendisliği Bölümleri"nde önerilen müfredat programı;

— % 25-40 temel bilim dersleri

— % 20-35 tarım bilimleri

— % 25-55 ziraat mühendisliği

dersleri (tercihen ziraat mühendisliği dersleri % 40'dan az olmamalıdır, tez veya proje dahil).

5. Ziraat Mühendisi ünvanı ile mezun olabilmek için en az 1500 saatlik temel bilimler ve mühendislik dersleri alınmalıdır.

6. Üniversiteye girmeden önce öğrencinin en az bir yabancı dili bilmesi aranmalıdır.

7. Bir dersin sınavının 2'den fazla tekrarlanmasına fırsat verilmemelidir.

6.4. Sonuç

Ziraat Mühendisliği, gelişmiş ülkelerde giderek "Biyoloji Mühendisliği"ne dönüşmekte ve temel mühendislik derslerinden önce, bitki ve hayvan fizyolojisi ile temel mikrobiyoloji, bitki-toprak-su-canlı ortamı ve makina ilişkileri öğretilmektedir. Bu eğitimde uygulamalı biyoloji ve fizik önemle yer almaktadır. Biyoteknolojinin sağlayacağı yeni üretim sistem ve materyalinin karakteri, halen mekanizasyon sistemleri tamamlanmış tohum, fide ve fidan ile, gıda sanayiinde kullanılan tesis ve makinelerden çok farklı olacaktır.

Ayrıca, seçmeli dersler yardımıyla diğer meslek dallarında verilen derslerden de geniş çapta yararlanmak gerekmektedir. Katı programlar arasına sıkışıp kalmaktansa, canlıya yönelik yaklaşımlar esas alınmak üzere yeni esnek programlara geçilmesinde büyük yarar vardır. Bu konuda ASAE'nin önerdiği program üzerinde düşünülmelidir.

DUYURU

ODAMIZA ÜYE OLMAK İÇİN GEREKLİ BELGELER

- 1- 2 ADET FOTOĞRAF
- 2- MEZUNİYET BELGESİ
(Noter Onaylı)
- 3- NÜFUS CÜZDANI ÖRNEĞİ
- 4- 100.000.- TL. KAYIT ÜCRETİ

ZİRAAT MÜHENDİSİ İSTİHDAMI

Bilindiği gibi istihdam, geniş anlamda, üretim faktörlerinin üretim faaliyetinde kullanılması olmakla birlikte, günlük konuşmalarımızda emek faktörünün üretime katılması ve hatta sadece işlendirme, iş verme anlamında kullanılmaktadır. Araştırmamızda da "İstihdam" bu anlamda kullanılmıştır.

Ziraat Mühendislerinin çalışma alanları, büyük bölümü Tarım Bakanlığında olmak üzere, bakanlıklar, belediyeler, üniversiteler ve çeşitli diğer kurumlardaki kamu görevleri ile kooperatifler, müşavirlik - mühendislik hizmetleri, tarım işletmeleri, tohum, gübre, ilaç, alet ve makina üretim ve pazarlaması, yem - gıda sanayi, soğuk depoculuk, paketleme evi, ihracat - ithalat, sigortacılık, zirai mücadele, peyzaj planlama ve uygulaması ve çeşitli pazarlama konularıdır.

Fakülte sayısının hızla artmaya başladığı 1976 yılında Ziraat Mühendisi sayısı 9.000. Yani 40 yılda ulaşılan sayı. Bu sayı sonraki 9 yılda yani 1985'de ikiye katlanmış yani 18.000 olmuş. 1990-91 dönemi mezunları ile sayı 31.000. Buna 1992 mezunlarını da eklersek 34.000 Ziraat Mühendisi. Bu sayıdan ölenleri ve çalışma çağını geçmiş olanları, yaklaşık olarak 4.000 kabul ederek düşünersek, şu anda 30.000 Ziraat Mühendisinin iş bulursa çalışacak durumda olduğu sonucuna varıyoruz.

1990 yılında yapılan bir araştırma ile çalışmakta olduğu belirlenmiş olan Ziraat Mühendislerinin çalışma yerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İstihdam Yeri	Sayı
A- Kamu Kesimi	
1. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	7.085
2. Ziraat Fakülteleri	1.192
3. DSİ Genel Müdürlüğü	547
4. T.Şeker Fabrikaları A.Ş.	508
5. Ziraat Bankası	464
6. Türkiye Kalkınma Vakfı	150
7. Diğer yerler (DPT, Tekel, Çaykur, MPM DİE, TÜBİTAK, TSKB vb.)	554
Toplam Kamu Kesimi	10.500
Özel Kesim	2.500
Genel Toplam	13.000

1992 yılında yaptığımız araştırmada sap-

Prof. Dr. Turan GÜNEŞ
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi

Güner DEMİREL
ZMO Yönetim Kurulu Üyesi

tanmış olan, çalışmakta olan Ziraat Mühendisi sayısı 12.442 kişidir. Daha önceki araştırmalar ve çeşitli göstergeler değerlendirildiğinde, çalışanların sayısının 15.000 - 16.000 arasında olabileceği tahmin edilebilmektedir. Buna göre, işsiz olan veya meslekleri ile ilgili bir işte çalışmayan Ziraat Mühendisi sayısı 14.000 - 15.000 gibi bir miktardır. Bu sayıya 1993 yılı mezunları katılmamıştır.

Aşağıdaki tabloda bu araştırmanın sonuçları verilmiştir.

Üst Kuruluş ve Bakanlık	Sayı	Nisbet
Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı	7.127	57,3
TOK Dışındaki Diğer Bakanlıklar	1.554	12,5
Başbakanlığa ve Devlet Bak.Bağlı Kurl.	217	1,7
Yükseköğretim Kurulu	1.356	10,9
Bankalar	372	3,0
Yerel Yönetim	303	2,4
Meslek Kuruluşları	19	,2
Tarımsal Proj.Müh.Danışmanlık Bürol.	9	,1
Tarımsal Üretim İşletmeleri	1	,0
Girdi Üretene ve Pazarlayanlar (Özel)	866	7,0
Tarımsal Ürün İşleyen ve Pazarlayanlar	275	2,2
Tarım Sigortaları	18	,1
Meslekle İlgili Diğer Kuruluşlar/İşler	128	1,0
Meslekle İlgili Olmayan İşlerde Çalış.	88	,7
İşsizler	48	,4
Emekliler	61	,5
Toplam	12.442	100,0

Ülkemizdeki iş olanaklarının bir göstergesi olmak üzere, İş ve İşçi Bulma kurumuna yapılan başvuruları incelediğimizde, kuruma 1990 yılında 1079, 1991 yılında 1216 Ziraat Mühendisinin iş aramak için başvurduğunu, kurum tarafından 1990 yılında 138, 1991 yılın-

da 77 Ziraat Mühendisinin işe yerleştirdiğini görüyoruz.

İşe yerleştirilme tablosunu Ziraat Mühendisliği programları açısından incelediğimizde şu sonuçlar görülüyor.

En düşük işe yerleştirme oranları su ürünleri, süt teknolojisi ve tarım makineleri bölümlerinde, sırasıyla % 2.7, % 3.1 ve % 3.7, en yüksek oranlar ise tarım ekonomisi ve peyzaj mimarlığı bölümlerinde, % 12.7 ve % 12.1, olmuştur.

Bu verilerin de, Ziraat Mühendisliği eğitim programlarında bazı değişiklikler yapılması gereksinmesi olduğu görüşlerini desteklediğini düşünüyoruz.

Araştırmamızda saptanmış olan bazı verilerden örnekler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Çalışan Ziraat Mühendislerinin Bölgelere Göre Dağılımı

Bölge	Sayı	Oran %
Akdeniz Bölgesi	1611	12
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	556	4
Ege Bölgesi	1990	16
Doğu Anadolu Bölgesi	1249	10
İç Anadolu Bölgesi	3796	30
Karadeniz Bölgesi	1257	10
Marmara Bölgesi	1936	15
Yurt dışı	5	
Belirtilmemiş	42	
Toplam	12442	100

Çalışan Ziraat Mühendislerinin İllere Göre Dağılımı

İller	Sayı	Oran %
06 Ankara	2419	19
35 İzmir	1094	8
34 İstanbul	628	5
01 Adana	511	4
16 Bursa	466	3
07 Antalya	362	2
25 Erzurum	373	3
42 Konya	358	2
Toplam	6211	49

Ziraat Mühendislerinin İşe Başlama Yılları
Yıllık Ortalama

Yıl	Sayı	Artış (%)	Oran (%)
1960	168		1,4
1961-65	426		3,4
1966-70	684	7,54	5,5
1971-75	963	5,79	7,7
1976-80	1878	9,74	15,1
1981-85	2514	5,06	20,2
1986	628		5,0
1987	925		7,4
1988	909		7,3
1989	1040		8,4
1990	1578		12,7
1991	237		1,9
Belirtilmemiş	492		4,0
1986-90	5080	10,10	
Toplam	12442		100,0

Ziraat Mühendislerinin Akademik Ünvanları

Ünvan	Sayı	Oran %
Yok	9600	77,2
Uzman Master	1526	12,3
Doktor	530	4,3
Doçent	226	1,8
Profesör	378	3,0
Belirtilmemiş	182	1,5
Toplam	12442	100,0

Ziraat Mühendislerinin Yabancı Dil Bilgileri

Lisan Durumu	Sayı	Oran %
Girmemiş	11851	95,2
A	54	,4
B	84	,7
C	180	1,4
D	69	,6
Belirtilmemiş	204	1,6
Toplam	12442	100,0

Çalışan Ziraat mühendislerinin Mezun Oldukları Yıllar

Yıllar	Sayı	Oran	Dönemlerde Yıllık Ortalama Artış (%)
1960	386	3,1	
1961-1965	990	8,0	7,14
1966-1970	1540	12,8	-0,99
1971-1975	1467	11,8	6,49
1976-1980	2172	17,5	6,49
1981-1985	2940	23,6	5,22
1986	761	6,1	
1987	747	6,0	
1988	629	5,1	
1989	309	2,5	
1990	149	1,2	
1991	14	,1	
Belirtilmemiş	338	2,7	
1986-90	2595		-2,66
Toplam	12442	100,0	

Yabancı dil bilgisinin saptanmasında Kamu Personeli Yabancı Dil Sınavı sonuçları esas alınmıştır.

SONUÇ :

Sunduğumuz sayılar, sorunun varlığını ve boyutlarını ortaya koyuyor. Ziraat Mühendisi sayısı katlanarak artıyor ama istihdamdaki gelişme mezun sayısının çok gerisinde;

Neler yapılabilir?

Kamusal istihdamın sorunu çözebilecek oranda genişlemesi, bundan böyle söz konusu değil. Tarım Bakanlığı 4 yıldan bu yana bir kişi bile almadı. Bakanlık 2 yıldır Maliye Bakanlığından kadro kullanma imkanı sağlamaya çalışıyor. Talep edilen kadro sayısı 400-900 arasında. Bu olumlu ihtimalleri düşünelim ve Ziraat Bankası ve başka kamu kuruluşlarının da eklenmesiyle bu yıl içinde 1500 Ziraat Mühendisinin kamu görevlerine atandığını var sayalım, sonuçta işsizlerin % 90'ı yene işsiz.

Bu durumda çözümün, özel kesim istihdamı ve meslekdaşlarımızın kendilerine iş kurmaları ile mümkün olabileceği açık. Bu noktada, teşvik edici destekleyici düzenlemelere ihtiyaç var.

Yetki tüzüğümüz pek çok girişimin başlangıç noktasını oluşturabilir. Tabii 7472 sayılı yasamız da çok önemli. Bu temel tüzüğün yaşama geçirilmesi anlamında, yeni yönetmelikler hazırlandı. Çok önemli bir konu olan tarımsal proje hazırlama yetkisi konusunda önemli çalışmalar yapıldı. Teşvik ve kredi sistemi üzerinde duruyoruz. Ziraat Bankasının meslekdaşlarımıza meslek kredisi vermesi,

üzerinde çalıştığımız önemli bir proje. Tarım sigortasının yaratabileceği istihdam genişlemesi üzerinde önemle duruyoruz.

Bu toplantıda ve bu konu üzerinde süregelen çalışmalarımızda hep dile getirilen bir konu ise sorunun formasyonla ilgili yanı. Özellikle özel kesimde iş bulabilme veya kendi işini kurma bağlamında, meslekdaşlarımızın formasyonu önemli. Bu konuda benim fazla bir şey söylemem gerekmiyor. Ama nitelik sorunumuz var. Başka pek çok meslek gibi. Örneğin yabancı dil bilen genç meslekdaşlarımızın sayısı çok çok az. Çağdaş gereksinmelere uygun niteliklerde meslek elemanı yetiştirmek her bakımdan olduğu gibi istihdam açısından da çok önemli.

Şimdi, zorunlu olarak özel kesime yönelme gerekiyor derken, istihdamda daha uzun bir süre kamu kesiminin ağırlık taşıyacağı gerçeğini de göz ardı etmiyoruz. En azından şu anda 10.000 den fazla Ziraat Mühendisi kamuda çalışıyor. Bu sayı az da olsa biraz daha artacaktır. GAP'ın hem kamusal hem de özel kesim istihdamında genişleme sağlayabileceğini düşünüyoruz. Ziraat Bankası, ORKÖY, Tarımsal amaçlı kooperatifler, sulama birlik ve kooperatifleri belli ölçülerde ek istihdam potansiyeli olan kuruluşlar. Köy İşleri Bakanlığının yeniden örgütlenmesi de istihdam olanakları sağlayabilir.

Yerel yönetimlerin hal, ve gıda kontrolü park-bahçe hizmetlerinde Ziraat Mühendisleri çalıştırılmalıdır.

Çağdaş gelişmeleri yakalayabilmenin ve dünya pazarlarına girebilmenin vazgeçilemez koşulu olarak teknoloji üretimi zorunluluğu vardır. Bu amaçla yapılacaklar arasında kamuya veya özel kesime ait araştırma kurumlarının kurulması - çoğaltılması - geliştirilmesi yer almaktadır. Bu çalışmalar da kuşkusuz çok sayıda, nitelikli Ziraat Mühendisleri tarafından yürütülecektir.

Sonuç olarak ülkemiz ekonomisinin, çok daha fazla sayıda Ziraat Mühendisine istihdam yaratabilecek güçte olduğu kamsındayız.

Bu konulardaki sorunlar tabii ki, ülke koşulları ile, genel eğitim ve istihdam politikaları ve koşulları ile birlikte düşünülmek zorundadır. Ancak bu karmaşık sorunun da, her kesim ve her kademedede sorumluluk taşıyanlar tarafından gösterilecek yoğun ve sürekli çabalarla belli çözümlere ulaştırılması mümkün ve gereklidir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

FORUM

Başkan : Zülfikar DOĞAN
Gazeteci

BAŞKAN - Sempozyumun forum bölümüne başlıyoruz.

Bu bölüme başlamadan önce yine Ziraat Mühendisleri Odasının yayınlarından derlediğim birtakım bilgileri öncelikle sunmak istiyorum. Gerçi bu koşulları sizler yoğun bir şekilde yaşıyorsunuz; dolayısıyla da hepimizin bildiği şeyler, fakat yine de konumuz Ziraat Mühendislerinin istihdamı ve yakıcı hale gelen işsizlik sorunu olduğu için birtakım çarpıcı rakamları vurgulamakta yarar var.

Tarihsel gelişimine baktığımızda, Türkiye'de ziraat fakültelerinin 1954 yılında sayısının sadece 1 olduğunu görüyoruz. 1992 sonuna geldiğimizde bu sayı 22 olmuş. Gerek YÖK'ün aldığı kararlarla, gerekse siyasilere aldığı kararlarla Ziraat Fakültelerine alınan öğrenci sayısı sürekli artırılmış. 1983'te fakültelerde 1 öğretim üyesine 18 öğrenci düşerken, bugün bu sayı 1 öğretim üyesine 30 öğrenciye kadar ulaşmış.

1983 yılından bu yana ise ziraat mühendisliği fakülteleri 15 bin mezun vermiş ve bu mezunların sadece 1.500'ü işe girebilmiş. Dolayısıyla, yılda bu sayıya en az 3 bin mühendisin daha ilave edildiğini düşünürsek, 1993 sonunda işsiz ziraat mühendisi sayısının 17 bine, gelecek yılın sonunda ise 21 bine ulaşması bekleniyor.

Bu sorunların çözüm yolları için de çeşitli öneriler var. Yine ben, Ziraat Mühendisleri Odasının yaptığı çalışmalarından derlediğim birtakım notları sunmak istiyorum. Öncelikle tarımda nitelikli işgücü istihdamı, daha doğrusu mühendislerin yoğun bir şekilde istihdamı ve bunun için de tarıma teknoloji aktarılması, belki ziraat mühendislerinin istihdam sorunu için çözüm yollarından birisi olabilecek. Aynı şekilde, devletin ürettiği tarımsal projelere ziraat mühendislerinin katkılarının artırılması, bu projelendirme alanında ziraat mühendisi istihdamına ağırlık verilmesi, giderek belki ziraat mühendislerinin kendilerinin teşebbüs, ortaklıklar, birlikler halinde örgütlenmesi sayesinde hazine arazilerinin bu ziraat mühendisleri birliklerine veya örgütlerine tahsis edilmesi, kiraya verilmesi yöntemiyle kendi işlerini kuracak ziraat mühendislerine yardımcı olunması; oldukça geniş bir teşkilatı olan Tarım Satış Kooperatifleri, birlikleri ve Tarım Kredi Kooperatiflerinde ziraat mühendisi istihdamı oldukça düşük sayıda. Buralardaki istihdam olanaklarının artırılması ve yine belediyelerde halâ çok eski yılların yasalarının yürürlükte olması nedeniyle de gıda denetimi veya benzer birtakım işler zabıta işi olarak görülüyor. Bu uzmanlık alanında da ziraat mühendislerinin devreye sokulmasıyla yeni bir istihdam alanının açılması gündeme gelebilecek.

Bütün bu sorunları, şimdi sizlerin de aranızda bulunan işsiz ziraat mühendisi arkadaşlarla tartışacağız. Dileyen herkes söz alıp konuşabilir, sorunlarını veya çözüm önerilerini anlatabilir.

Nurten DENİZ - Cumhuriyet döneminde Atatürk'ün kurduğu kuruluşların yeniden açılmasını istiyoruz. Çok güzel işleyen, bu ülkeye çok büyük faydalar sağlayan ve

kazanç getiren birtakım KİT'ler, Devlet Üretim Çiftlikleri, tarım sanayii olarak da peynir gibi tarım ürünlerini işleyen, kâr getiren kuruluşlar, özelleştirme ismi altında şu an 5-6 senedir işlemez halde ve büyük milyarlar içerisinde heba olmaktadır. Ceylanpınar Devlet Üretim Çiftliği gibi binlerce ziraat mühendisini çok rasyonel bir şekilde çalıştıracak olan bu koskoca kuruluşun çok daha rasyonel bir şekilde çalışarak ülke ekonomisine fayda sağlayacağına, ülke ekonomisini dengeleyeceğine inancımızı yitirmiyoruz ve çok iyi çalıştığı dönemlerin örnek alınarak buna benzer kuruluşların çalıştırılmasını istiyoruz ve burada ziraat mühendisleri gerek kooperatif kurarak, gerek örgütler kurarak, eğer özelleştirilecekse işsiz, topraksız, sadece emeğinden başka hiçbir şeyi olmayan ziraat mühendislerine verilmesini istiyoruz.

Bunun yanı sıra Toprak Su Genel Müdürlüğü, Ziraat Mücadele Genel Müdürlüğü, Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü'nün acilen yeniden kurulmasını iki yıldır söylüyorum. Vaat ediliyor, halen kurulmadı. Binlerce ziraat mühendisi burada çalışabilir. Türkiye, örgütsüz bir toplum. Evet, tarım örgütsüz, ziraat mühendisi örgütsüz, halk örgütsüz. Kooperatifleri, yıllarca devlet televizyonlarından umacı gibi gösterdiniz; şimdi hayvancılık kongresinde çok yetkili bir şahıs şöyle diyor; "Hadî kooperatif kurun Burdur Süt Kurumunu size vereceğim" diyor, salonda hiçbir ses yok. Nasıl olsun ki, efendim 50 seneye yakın süredir, siz, bütün televizyonda özel olarak her kooperatif yolsuzluk yaptı bitti; bu insana bakış açısıydı. Eğer biz kooperatifi sevdirseydik, kooperatif yaşardı.

Toprak Su mühendisliği bütün dünyada yaşıyor, toprak su muhafaza teşkilatı örnek alınan, en çok akıllı alınan ABD'de yaşıyor ama Türkiye'de kalkıyor. Yabancıların dediğine değil, yaptığına bakın diyor geçenlerde bir bilimsel sempozyumda, Türkiye'nin göz bebeği bir iktisatçı. "Genel iktisat teorilerinden hiçbir şekilde tarım iktisadi ayrılamaz" diyor. Size şunları şunları kapatırlar, Ortaçağ'dan beri Avrupa'nın birçok ülkesinde kamu tarım kuruluşları kamu tarım araştırma kuruluşları hiç ismini bile değiştirmeden varlığını bugünlere dek koruyor, ama değişime, teknolojik değişime uygun olarak teknolojisini ve şeklini yenileştiriyor; ama kalkmıyor;

Mehmet ERHAN EKMEN - Ben, 1989'da ziraat fakültesini bitirdim, arkadaşlarımla beraber işsiz Ziraat Mühendisleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneğini kurdum, daha sonra askerlik görevimi tamamladım. Havacılıktan, geçen sene okulumuzda geçici işçiliğe kadar çeşit çeşit işlerde bulundum, en son odacı olarak çalışıyordum. Ben ve benim durumumda olan binlerce arkadaşım, geçen seneler boyunca gazetelerdeki iş ilanlarını takip ettik, açılan sınavlara paralar yetiştirmeye çalıştık, bu sınavlarda da birkaç kez stadyumları doldurduk. Akıl almayacak kadar gayri ciddi sınavlardı, kendimizi ve ailemizi tatmin etmek için boş yere hem vakit harcadık, hem para harcadık, sonunda aramızdan torpilli olan arkadaşlarımız kazandı, onları kışkırdık, 4 sene aynı sırada beraber okuduğumuz arkadaşlarımızın düşmanı olduk. Benim inancım şudur; kalkınmak için çalışmaya ihtiyacı olan bir ülkedeyiz. Devlete borcunu çalışarak, üreterek ödemek isteyen insanları sınavı tabi tutarak engellemek bence büyük bir çelişkidir.

İşin bir başka ciddi ve kötü tarafı da; ciddi sınavlar yapıldığı da oldu, bu ciddi sınavlarda 100 üzerinden 22 puan almıştım, ziraat mühendisliği branşında. Bu, benim

Forum'da M. Erhan EKMEKÇİ işsiz meslektaşları adına konuşurken

için büyük bir utanç. Yalnız sadece benim için değil, bütün arkadaşlarım 100 üzerinden 15, 20 - 30 - 35 en kabadayı alanlar çıkıyor. Gerçekten ziraat mühendisini ölçmeye yönelik sınavlardı bunlar.

Sizlere sormak istiyorum, okulu bitireli yıllar olmuş, bu süre içinde zaten okulda yetersiz olarak gördüğü bilgiyi unutmmuş kişinin ne yapmasını beklersiniz? Herhalde aranızdan bazıları 3-5 sene niye boş dolaştın, oturup ders çalışsaydın gibi şeyler diyebilirsiniz ama benim durumum şöyle: bugüne kadar bu durumda olan arkadaşlar, geçici vasıfsız işçi, ucuz pazarlamacılık, işportacılık, kaportacılık, taksi şoförlüğü, sekreterlik, gardiyanlık, işte ben odacılık yaptım. Burada saydığım her mesleğin başında bir arkadaşımın da adı vardı. Yani hiçbirini uyduarak söylemiyorum, gerçekten bu işler yapıldı.

Okul biteli 4 sene oldu, yaşım 26, böyle bir 4 sene daha geçerse 30 yaşına geleceğim, ondan sonrasını düşünüyorum, devlet daireleri 30 yaşından sonra almıyor, özel sektör de 30 yaşından büyüğüne iş vermiyor. Sonra ne olacak; ben 30 yaşından sonra hayatımın sonuna kadar ailemi, kendimi geçici işlerde, vasıfsız işlerde basit işlerden kazandığım parayla geçinmeye mahkûm edeceğim. Sonra ne olacak onu bilmiyorum.

Konuştüğüm büyükler veya başka meslekten insanlar diyorlar ki; "İnsan, illaki tahsil yaptığı meslekte çalışmak zorunda değil; nerede iş bulursa orada çalışması gerekir." Buna da inanmıyorum; tıp tahsili yapmış bir kişinin doktorluk yerine babasının ayakkabı dükkanına girmesi ya da hukuk tahsili yapmış birinin yüzde 5 primle, o da ayda bir milyon lira ediyor, çelik tencere pazarlamacılığı yapmasını doğru buluyorsanız ve memleket hayrına görüyorsanız, o zaman bizim de böyle işlerde çalışmamız aynı şekilde memleket yararınadır, hayrınadır. Takdir sizlerin.

Hepiniz biliyorsunuz serbest piyasa ekonomisini bizler de kabul etmeye başladık. Artık dünya tartışmıyor, biz de tartışmıyoruz. Bana kalırsa, bu sistem Türkiye için sakıncalıdır. Bana kalırsa sakıncalıdır. Çünkü, ülkemizin en önemli kaynakları tarımdadır ve tarım, dünyanın her yerinde devlet desteğine muhtaçtır. Bu ekonomik sistemin bu şekilde uygulanması, tarımdan vazgeçmek demektir ki ülkemizin en önemli kaynağından vazgeçmemiz bana kalırsa bir hatadır.

Türkiye nüfusunun yüzde 42'si tarımda çalışıyor ve bu insanlar milli gelirin sadece yüzde 16'sından bir pay alıyor. Her sene yaptığınız girdi artışı artarken, onları karşılamak, zaruri ihtiyaçlarınızı karşılamak için elde ettiğiniz gelirler buna göre çok daha az artıyor ve her gün ekonomik olarak geriye sayıyoruz. Bir de bunların üzerine sosyal haktan mahrum kalmışlık, o insanların kötü şartlar maruz kalmaları da eklenince ülkede yoğun bir göç yaşamakta. Bu insanlar ne yapıyor; hepimiz görüyoruz, "Ağabey ne iş olsa yaparım" diyor ve bunlar nehirlerdeki fabrikalardaki işçilerin ekmeğine de engel oluyorlar. Böylelikle toplumda az parayla geçinen, hiçbir şey elde edemeyen fakir insanların sayısı çok daha fazla artıyor. Bütün bunların temelinde tarım yatmakta. Eğer tarıma yeterli destek yapılır, yeterli ilgi ve önem verilirse, Türkiye'nin bugün sahip olduğu enflasyondan teröre kadar birçok sorununa çözüm getirilebilir. Mesleğimiz, o yüzden bu derece önemlidir.

Ben, önümüzdeki yüzyılı tarım çağı görüyorum; çünkü, ilk önce dünyadan örnek vereyim. Dünyadaki toprak ölçüsü 13 milyar 76 milyon hektardır. 1990'da nüfus 5,3 milyardı, 2000 yılında 8 milyara çıkması beklenmektedir. Gittikçe asit yağmurları, çevre kirlilikleri gibi birçok konu var toprakların kaybıyla ilgili. Diğer taraftan da insanların artışı var. Bu 13 milyarlık toprak gün geçtikçe kayboluyor.

Türkiye'ye gelince, toplam arazi 77 milyon hektardır. Bunun 57 milyon hektarında erozyon gözükmemektedir. Yılda 500 milyon ton toprağımız kayboluyor. Nüfusumuz 1990'da 56 milyondur, 2000'de 70 milyon olacağız. Şimdi buradan nereye geleceğim, büyük tarım potansiyelimiz var, iklimimiz mükemmel, üç tarafımız denizlerle çevrili, bu işlerle ilgili pazarlara yakınız. Eğer Türkiye'de tarıma dayalı kırsal sanayi oluşturulabilirse, mevcut işsiz arkadaşlarımız da iş bulur, bu devletin sırtında kambur diye gözüken bu yüzde 42 nüfusla gelişemeyeceğiz diye düşünen insanlar da bu sanayilerde görev alarak Türkiye'yi daha ileriye götürürler. Bana kalırsa, Türkiye'nin geleceği tarımdadır.

Hüseyin GÖKÇE - Öğrencilerin istediği şu; ziraat fakültelerine okumak isteyen öğrenciler alınmalı. Bugün bakıyoruz, birçok insanın bu bölümü tercihi ilk on tercihinin dışında, 15-17. tercihleridir. Çok nadir insanlar ilk üç tercihinde ziraat fakültelerini yazmış. Bize düşen, her şeyden önce ziraat fakültesinde okumak isteyen öğrenciyi almaktır.

Eğitimin yetersiz olduğuna inanıyorum, çünkü ben çok daha büyük hayallerle gelmiştim bu fakülteye, en azından kendi ürettiğim sebze ve meyveye katkıda bulunmayı, kendi köylüme katkıda bulunmayı düşünüyordum, fakat bırakın onlara katkıda bulunmayı, köye gittiğimde ben onlardan öğreniyorum bunun tekniklerini ve burada derslerde faydası oluyor bana.

Bizim sorunumuz; okulda okurken bizlere kesinlikle

bugünkü ziraat mühendisliğinin en büyük sorunu olan köylü, bizlere köylü tanıtılmıyor. Köylere ziraat mühendisleri gidiyor, konuşuyor; ne köylü ziraat mühendisinin dediğini anlıyor, ne de ziraat mühendisi köylünün dediğini anlıyor. Arada bir bağlantısızlık var. Biz toprakla uğraşyoruz, ama insanla da uğraşmamız lazım, yani insanı da işlemek gerekiyor tarımsal üretimde, öğretimde.

Öğrenciler tamamıyla ezbere dayalı eğitim alıyor. şu anda, soğana albümüfesal denmesinin öğretilmesi bana hiçbir fayda vermiyor, mühim olan o soğanın ekiminde hasatında ne gibi işlemlerden geçiyor, ben onları öğrenmek istiyorum; birinci sınıfta öğrendiğim CH4'ün metan olduğunu öğrenmek bana fayda vermiyor.

Bizim pratiğimiz şu anda hiç yok, çok yetersiz pratik dersler alıyoruz ve köylülerle konuşmamızda bocalıyoruz.

Sizler fakülteleri uzun yıllar önce bitirdiniz, o zaman okuduğunuz kitaplar size çok güncel geliyordu, fakat biz bugün 1993 yılında halen 1960'ların kitabını okuyoruz ve o yıllardaki tarımsal üretim değeri, bir dekar alandan alınan buğdayın getirisi 1-3 lira diye geçiyor; bugünle ilgisi hiç yok.

Türkiye'de şu anda araştırmaya para yatırılmıyor, araştırmaya destek yok. Bizim bölümümüzden bir hocamız, bir kitap yazdı köy çocuklarıyla ilgili sosyoloji kitabı. Hocamızın anlattığı kadarıyla, bu kitabın finansmanını Alman firması sağlıyor.

Fakültelerde kontenjan çok fazla, benim girdiğim sene 50 kişi alan bölümümüz, bir sonraki sene 65 kişi, sonra 60 kişi; bütün bunlar yetmezmiş gibi bir de yeni ziraat fakülteleri açılıyor; artı sanki gündüz öğretimi çok iyi veriliyormuş gibi, bir de gece öğretimi yapılıyor. Zaten gündüz öğretiminde hocalar derslere tam olarak gelemiyorlar, bir de gece öğretiminde ne olacak. Bunun sonucunu bilmiyorum ben, sizlere bırakıyorum.

Türkan KAYHAN - 1988 yılında AÜ Ziraat Fakültesi Süt Teknolojisi bölümünün bitirme gasetinde bulundum, sonra açıköğretim fakültesi iktisat bölümünü bitirdim, daha sonra Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Bankacılık Kursunu bitirdim, daha sonra, başka yapacak iş yok, master yapayım dedim, AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü İngilizce bölümünü bitirdim, mastera devam edemedim, çünkü orada eğitim probleminden kaynaklanan sorunları yaşadım; çünkü ben master yapmak istiyordum, hocaların hizmetçiliğini yapmak istemiyordum.

Burada yazmışlar, istihdam problemi diye. İstihdam problemi yok, yanılıyorlar; ziraat mühendislerine bütün kapılar açık, ziraat mühendisleri ne yapabilir; kapıcı olabilirler, daha da güzel bir meslek var, badıgart olabilirler, filmde bile oynayabilirler, öyle bir film vardı; sinema gişelerinde bilet satabilirler ziraat mühendisleri birçok sinemaya bedava girebilir. En acıklısı da, ziraat mühendisleri geçici işçi, geçici ziraat mühendisi olabilir.

Bu sözcüğü hangi nüktedanın bulduğunu merak ediyorum. Siz geçici doktor, geçici öğretmen, geçici başbakan, geçici bakan, duyduunuz mu, öyle bir meslek var mı? Ne demektir geçici ziraat mühendisi? Ben bu mesleği utanmak için okumadım, bana soruyorlar, mesleğiniz ne hanımefendi; ziraat mühendisiyim, hafifçe tebessüm edip gidiyorlar. Ne demek bu? Ben onur duymak istiyorum; çünkü, toplam nüfusun yarısı burada, artı genel olarak, tarım ürünlerinin ihracattaki payı yüzde 20'ye varıyor, gayri safi milli hasıladaki payı yüzde 25 o halde önemli bir meslek bu. Bu ülkede halen tarım önemli bir yer tutuyor. O halde, demek ki ziraat mühendislerine ihtiyaç var,

hatta daha da ziraat mühendisi almamız gerekiyor. çünkü devlet büyüklerimiz de benim gibi düşünüyor, tutuyor 22 fakülte açıyor, gerekli, niye açmasın! 22 fakülte açıp onu 12 bölüme ayırıyor ve en yüksek kontenjanlarla öğrenci alıyor. Demek ki gerekli. O halde, biz ziraat fakültesini bitirmekten dolayı kvanç duymalıyız.

Forum'da bir başka konuşmacı

Şimdi ne olacak, ziraat mühendislerinin istihdam problemini devlet nasıl çözüyor? Devletimiz çok pratiktir, diyor ki; bunlar bu arada 30 yaşına gelsin, memuriyet yaşları dolsun, sorun bitsin, bu arada ne yapalım, sınav açmalıyım veya ufak tefek sınavlar açalım, açtığımız sınavlara da not ortalaması şartı getirelim ve onu olabildiğince yüksek tutalım; bazı bölümleri sınava almayalım; sanki süt teknolojisi ziraatın bir bölümü değil, hiçbir sınavda kabul edilmiyor. Eğer delirmezse intihar etmezse ne yapar bu ziraat mühendisi, mesleğinden nefret eder.

S. HACİÖMEROĞLU - Sayın Başkan, çok değerli meslektaşlarım, ben ziraat mühendisiyim, son 4-5 aydır Tarım Bakanlığı Personel Gen. Md. Yardımcılığı yaptığım için işsiz ziraat mühendisleriyle ilgili ve istihdamla ilgili çok konuşmaları, bu konudaki uygulamaları görüyorum. Özellikle böyle bir toplantıda kısa da olsa bir konuşma gereğini duydum. Bazı saptamalarda bulunmak istiyorum. Şimdi, özel sektör benden 10 tane ziraat mühendisi istedi, yarısını bulamadım, kusura bakmayın. İşsiz ziraat mühendislerinden 10 tane özel sektör istedi Ege'de çalışacak, altına araba vereceğiz, İngilizce bilecek, oto ehliyeti olacak, yarısını halen bulamadım.

Nitelik o kadar önemli ki, arkadaşlar, alınmasınlar, değerli sayın hocalarım; sanki kamuda ziraat mühendisi mezun olup memur olacak; sanki ziraat mühendisi ona göre yetişiyor. Yani, özel sektör benden niteliklerini sayarak ziraat mühendisi istiyor, çok az buluyorum, tamamını bulamıyorum.

Arkadaşlarımızın büyük bir kısmı Ankara'da iş istiyor. Ankara'ya alırsam ziraat mühendisi katip olur. Bakanlığa veya yanıma alırsam yeni mezun bir ziraat mühendisini, katip olur. İşsiz ziraat mühendislerimizin büyük bir kısmı büyük şehirlerden iş istiyorlar. Tamamı için söylemiyorum, lütfen alınmayın, çoğunluk üzerine söylüyorum.

Bakanlığımızın yürüttüğü projeler için yeni mühendise ihtiyacımız var. Ben, bunu bakanlık politikası olarak da söylüyorum, bir ziraat mühendisi olarak da söylüyorum. Bakanlığımız, hem Dünya Bankasıyla ilgili, örneğin Kıyap Projesinin veterinerine ve mühendise ihtiyacı var, tabii bu bakanlığın 15 bin ziraat mühendisi yok bu bakanlığın, küçülen devlette yok; ancak, bu bakanlık, mutlaka ziraat mühendisi istihdamına yön verici bazı tedbirler almak mecburiyetinde. Şimdi yeni Başbakanımızın risk sermayesi projesi, ziraat mühendisleri için; yani kendi işini kuracaklar için nefis bir proje. Eğer yeni başbakanımız bu risk sermayesi projesine büyük kaynak aktarırsa, bizim işsiz ziraat mühendislerimiz için de gayet güzel bir proje.

Hazine arazileri, kredi sistemi, TİGEM'in arazileri; krediler iyi proje, küçük proje değil, eğer geliştirebilirsek; kredi sistemi, risk sermayesi. Hazine arazileri ve de TİGEM'in arazileri projeleri iyi projeler. Bu projeler üzerine detaylı çalışır, medyayı da kullanır. Hükümete de bu problemlerimizi götürebilirsek, işsizlik konusunda biraz yol alabiliriz zannediyorum.

Muharrem ÖRS

(Z.M.O. Konya İl Temsilcisi) - Esas sorun 7472 sayılı Yasamın 1960 yılından bugüne kadar işler hale getirilmeyişinden kaynaklanmakta. Bu yasa mevcutken, bu yasa aykırı birtakım yönetmelikler veya bakanlığın mevzuatları ihdas etmesi sonucu genç ve geleceğe yönelik mesleğin ilerisini düşünmeden ortam oluşturulmuştur. Bunun örnekleri basit, bugün tüzükte yer alan zootekni konusunda, damızlık hayvan ithal - ihraç konularını biz kendimiz yapacakken, yıllardır ele almamışız, birtakım kişilere kaptırmışız, bunu almak için de uğraşacağız, yetki bizim, kullanan başkası.

Bu yetki kanunu, bugüne kadar çıkarılan hiçbir yönetmelikte, son çıkan ziraî mücadele ilaçlarının perakende satacaklarına ilişkin yönetmelik hariç, hiçbirine dayanak yapılmamış. Yasa bizim, konu bizim; son çıkan yönetmelikte, 6968, artı 7472 Yasa. Daha önceki yönetmeliklerde niye yer almamış?

Esas sorumluluk, bize bu fırsatı yaratmayan bakanlık mensuplarıdır. Çalışmayan, çabalamayan kişilerindir. O sorunu yaratan da bunlardır, sorunun çözümünü de şu anda uğraşan onlardır. Örnek : Kaynak kullanımına esas proje hazırlanmasında Tarım il müdürlüğünün görevi olmadığı halde, mevzuatında yeri olmadığı halde benim kendi meslektaşım idareci, bunu meslektaşımın ekme kapısı yapacağı yerde, yaptırmak isteneceği yerde, kendisi döner sermayede, sözüm ona çiftçiye hizmet ediyorum babından yapmak suretiyle ekme kapılarını kapatıyor.

Benim sizden ricam, mevzuatı çok iyi irdelleyin, buralar sizin ekme kapınız. Bu ekme kapınızı kapayan da bu mevzuatları, bu kendi öz yasanız ve tüzüğünüzü işletmeyen bakanlıktır. Bütün suçlu ve bu sorunu yaratan da bakanlığın kendisidir.

Nilüfer CENGİZ - Yıllardır bizim sorunlarımıza kulak tıkayıp, çözüm bulmakta güçlük çeken ve sabah da burada olan çok saygıdeğer yöneticilerimiz ve politikacılarımız

zın burada olmasını isterdim. Gerçekten yıllardır sorunlarımıza kulak tıkandı ve şu anda 17 bin ziraat mühendisi de saldım çayıra mevlam kayıra; çok özür diliyorum, bu zihniyetten hareketle işsiz durumdayım, ben ve benim gibi 17 bin arkadaşım işsiz.

Mühendislik formasyonuna sahip bizler için işsizlik kesinlikle kader değildir diyorum. Mühendis, kendi çalışma ortamı ve alanını yaratan insandır; ama bu ortam ve alanın yaratılması için bize hangi imkanlar sunuldu? Kamuda hepimizin istihdam edilmesinin çok güç olduğunu ben de biliyorum, arkadaşlarım da biliyor. Ama özel olarak veya örgütlü müteşebbis olarak çalışmamız için hangi imkanlar, hangi çözümler, hangi politikalar üretildi, yapıldı? Biz laf istemiyoruz, çözüm istiyoruz. Yıllardır bunu duyuyoruz bunlara da karnımız tok. Bize acınmasını ise hiç istemiyoruz. Yani, şu kadar ziraat mühendisi şu durumda da, vesaire; artık bu lafları duymak istemiyoruz ve kimsenin de bize acınmasını hiç istemiyoruz.

Çözüm üretin, politika üretin; üretmiyorsanız biz işsiz ziraat mühendisleri derneği olarak bir sürü çözüm ürettik, raporlar hazırladık, çok saygıdeğer yönetici titrine sahip olan insanlar ve politikacılar bunlara kulak versinler, bunları dinlesinler.

Ziraat Bankası bir sınav açtı, 31 yaş tahdidini ve 65 not ortalaması tahdidini getirdi. Bu banka, 65'in üstündekilere ziraat mühendisi deme cesaretini nereden alıyor anlamadım, eğer bunu anlayan varsa bizlere de anlatsın biz de anlayalım, 65'in üzerinde olanları ziraat mühendisi olarak kabul etme cesaretini nereden alıyor ve kendi kendisini şu anda kandırmış durumda; çünkü en köklü eğitim ve öğretimi veren Ziraat Fakültelerinden mezun olan öğrencilerin bu sınava girme şansı çok düşük, çoğu giremedi, başvuramadı; çünkü çok ağır, yüklü bir mürifet var; ama sürekli bütünlemeye kalarak mezun olan veya hocası olmayan, fiziki altyapısı olmayan okullardan mezun olan öğrencilerin bu sınava girme şansı çok daha fazlaydı.

BAŞKAN - Öncelikle konuşmacıların üzerinde birleştiği noktaların başında ziraat mühendislerinin kıra gitmesi, köye gitmesi geliyor. Ziraat mühendislerinin köylüye yabancı olmaması gerekiyor. Ziraat mühendisliği eğitiminin yetersizliği, özellikle tüm konuşmacılar tarafından vurgulandı.

Tarımda özelleştirmenin tartışılması gerektiği, belki özelleştirmenin de ziraat mühendisleri için işsizlik problemini daha ağırlaştıracak yeni bir uygulama olacağı ve tartışılması gerektiği vurgulandı.

Geçmişte ziraat mühendislerinin istihdam edildiği, ancak bugün kapatılmış olan birtakım genel müdürlüklerin yeniden açılmasının tartışma gündemine getirilmesini bütün konuşmacılar vurguladı.

Son olarak da, ziraat mühendislerine aslında istihdam olanağı sağlayan pek çok düzenlemelerin yasalarda, tüzük ve yönetmeliklerde yer aldığı; fakat ziraat mühendislerinin kendilerinin mesleğe sahip çıkmadıkları, görevi başkalarına kaptırdıklarını Konya ZMO Temsilcisi arkadaşımız dile getirdi.

Diliyorum, bundan sonra ziraat mühendislerinin böyle işsizlik sorunlarının tartışıldığı paneller olmaz, biz de basın olarak bundan sonra sorunlarınıza daha fazla yer vermeye çalışırız.

Umarım en kısa zamanda ziraat mühendisleri iş bulur.

PANEL

Başkan : Prof. Dr. Osman TEKİNEL
Çukurova Üniversitesi
Ziraat Fakültesi Dekanı

Başkan - Sayın konuklar, değerli meslektaşlarım; Ziraat Mühendisleri Odasının düzenlediği Ziraat Mühendisliği Öğretim ve İstihdamı Sorunlar - Çözüm Doğrultuları konulu Sempozyumun son oturumuna gelmiş bulunuyoruz.

Bu panelde Tarımsal Öğretim ve İstihdamda Sorunlar ve Çözüm Önerileri tartışılacaktır.

Değerli meslektaşlarım, sorun, istihdam; sorun, değişen dünya ve ülke tarımına paralel olarak tarımsal öğretimde yapılması gerekli değişiklikler; Gerçekte dünyada değişen tarım, Türkiye'de değişen tarımın ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde tarımsal eğitim ve öğretimde de bir dizi değişiklik gerekiyor. Tabii istihdam önemli bir diğer sorun.

Şimdi Sayın Dülger Hanımefendiye, DPT acaba ziraat mühendislerinin istihdamı konusunda, evvela Türkiye'de istihdam, sonra ana

konumuz olan ziraat mühendislerinin istihdamı konusunda ne yapar, ne düşünür; öncelikle buna da yer vermek kaydıyla sözü vermek istiyorum.

İlhan DÜLGER (DPT) - Son bir durum tespiti yapmak istiyorum. 22 tane ziraat fakültesi var ve artan talep olduğu söyleniyor. Yılda 2800 ziraat mühendisi mezun oluyor, 500 ziraat teknisyeni mezun oluyor, yani 6 ziraat mühendisine karşılık 1 ziraat teknisyeni mezun veriliyor; toplam 12 bin ziraat teknisyeni var, bunun 10 bini devlette, 2 bini

de özel sektörde görünüyor. Toplam 15 bin çalışan ziraat mühendisi var, bunların 11 bini devlette, 3 bin küsuru özel sektörde görünüyor; 13-17 bin kişinin de işsiz olduğu belirtiliyor. Devlette çalışanların yüzde 57'sinin Tarım Bakanlığında, yüzde 12,5'inin diğer bakanlıklarda, yüzde 11'inin YÖK'te çalıştığı görülüyor. Özel kesimde çalışanların da yüzde 33'ü tarıma dayalı sanayilerde çalışıyor, onun dışındakiler diğer kuruluşlarda istihdam edilmiş vaziyette.

Çalışan ziraat mühendislerinin yüzde 30'u İç Anadolu'da, yüzde 25'i yani 3 bin kişi de merkezde, Ankara'da görünüyor.

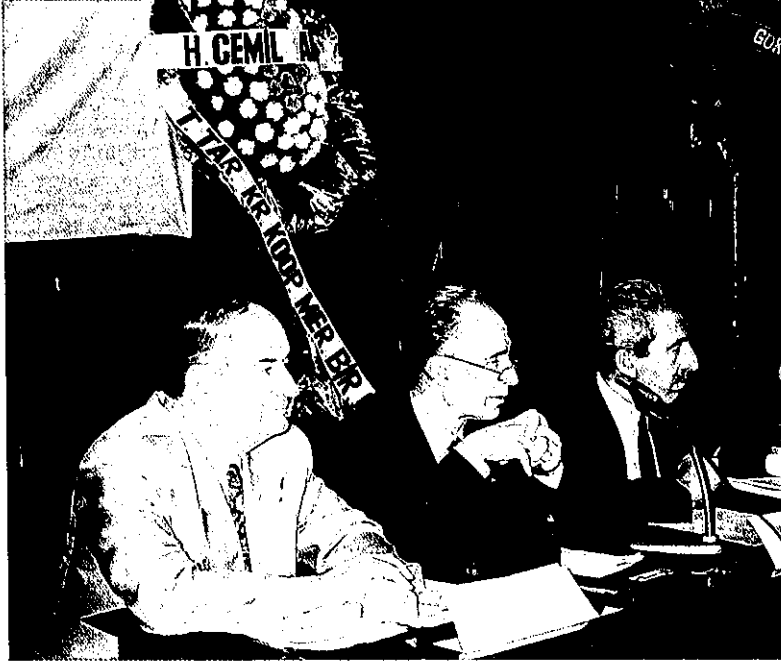
Tarımımızın diğer kesimine baktığımızda, toplam çalışanlara baktığımızda, Türkiye'de çalışan nüfusumuzun yaklaşık yüzde 50'si tarım kesiminde, üretimi fiilen yapan kesim özel, kendi namına, çiftlik ve tarlalarında bu üretimi yapıyorlar, yüzde 95'i ilkököl ve altı mezunu olarak görülüyor.

Çiftçiye vermiş olduğumuz mesaj, yani üretim yapana vermiş olduğumuz mesaj şu anda desteklemenin devam edeceği, teknisyen ve mühendis olan kesime verilmekte olan mesaj da gerek odalar olsun, gerek siyasetçiler olsun, gerekse ekonominin yapısı itibarıyla olsun, istihdamın devlette olacağı.

Bu ne derece gerçekçi, bunu tartışmamız lazım.

Ziraat mühendisliğine talep çok fazladır, onun için 22 fakülte gereklidir ve dayanağı vardır diye iddia edildi sabah. Bu talebin çok olmasının araştırılması gerekiyor. Bizim araştırmalarımıza göre, talebin esas sebebi, ne olursa olsun bir yükseköğretim kurumuna girmek, talebin büyük bir kısmı ziraat mühendisliği değil, üniversiteye.

Ziraat mühendisliği mesleği bugüne kadar hep devlette istihdam bulduğu için topluma verdiği me-

Panelistlerden Sedat KARADAYI, Yalçın DOĞANER ve Prof. Dr. Ali KARABULUT

saj, devlette istihdam kapısının olduğu. Bu mesaj veriliyor. Ondan sonra muhtemelen büyük bir şehirde oturacak masa başı işi yapacak; tarlaya çıkmayacak ve hayat boyu istihdam sahibi olacak. Oysa özel sektörde hayat boyu istihdam diye bir şey yoktur. Girdiğiniz şikrette geçici olarak çalışırsınız, bir süre sonra o iş biter başka iş ararsınız.

Bunlar, tarım kesiminin bugüne kadar yöneticileri veyahut da odaları tarafından geliştirilmiş olan bir yapı değil. Bu, ekonomimizin genel yapısıyla ilişkili bir konu. Sayın Başkanın da az önce dolaylı olarak belirttiği gibi, Türkiye'de kalkınma politikalarının genel bir sonucu. Biz hepimiz bunun bir ürünüyüz, ziraat mühendisleri de bunun bir ürünü, bunun sıkıntılarını yaşıyorlar, başka mesleklerde de benzer sorunlar var veya gene bu sistemden kaynaklanan benzer sorunlar var.

Yapının sebebi, uzun süreler maalesef gereğinden uzun süre Türkiye'nin kapalı ekonomi, ithal ikâmesinde kalmış olması; 1967-1968'lerde aşmış olmamız gerekirken, 1980'e kadar bunun dayanmış olması ve 1980'lerde yapılan reformun da açık ekonomiye geçişte çok yapısal bir reform şeklinde değil, biraz yüzeysel olarak yürütülmüş olması, kurumsallaşmaya önem verilmemiş olması dolayısıyla, 1993'lere kadar halen reform ihtiyacının sarkmış olması gibi genel ekonomik yapının kolay değişmemesinden kaynaklanıyor. Önemli sorunlar var, ziraat mühendislerine yansıyan bölümü de bu oldu. Ayrıca da tarımın özellikleri var.

Tarım, diğer sanayi ve hizmetler sektörü gibi piyasanın arz ve taleplerine göre hemen ayarlanabilen bir konu değil, iklim şartları, toprağın yapısı vesaire gibi çok daha başka boyutları var ve bütün ülkelerde bunun bir de devlet desteği bölümü var. Bu arada açık ekonomiye geçilmesini beklemediğimizi de belirtmek lazım. Mutlaka bir devlet desteği, hem üretici açısından, hem de destek hizmetleri açısından bulunacaktır; ama mezunların tamamını devlet istihdam edecektir diye bir şey yok. Çünkü, şu anda 17 bin dendi, 13 bin dendi; işsiz sayısı söz konusu. Tarım Bakanlığının istihdam edebildiği toplam mühendis sayısı 5.500. Bunun hepsini almaya kalksa Tarım bakanlığının 4 misli büyümesi lazım. Sadece mühendisleri büyütmemeyeceği için 60-70 bin kişilik yeni bir Tarım Bakanlığı büyüklüğü çıkması lazım ki, bu bekleyen istihdam mas edilebilsin. Demekki bizim yolumuz bu yol olmayacak.

Daha sonra sorulursa söylemek açısından kapalı ekonominin zararlarına, yani tarım sektörü ve

ziraat mühendislerine bugün bırakmış olduğu zararlara girmiyorum, sadece açık ekonomiye geçişte tarım sektörünün genel sorunuyla ilgili bir şey söylemek istiyorum.

Bizde şu anda tarımda üretim fazlası var, ama maliyetler de yüksek, onun için ihracat gücümüz var. Toplam olarak bunu söyleyebiliriz. İlerisi için ne yapacağız? Planlama olarak; verimliliği dünya standartlarına getirmek için modernleşme, girdi kullanımı ve yoğun tarım yönünde yeni bir politikalar ve teşvikler bütünü çıkarılacak. Verimlilik, dünya standartlarına çıkacak ondan sonra alan sınırlamaları gelecek ve birim maliyetler dünya standartlarına indirilip ihracat artışı hedef alınacak. Bundan sonraki hedefimiz de tarım sektörü için bu.

AT standartlarına geçişimiz, açık ekonomi ve pazara geçişimiz, dolayısıyla bağ bahçe ziraatı, meyvecilik ve sanayi bitkileri ürünleri başta olmak üzere tarımsal ürünlerin tarım pazar şartlarına uyabilmesi, entansif tarım, sulu tarım verim artışı, toplulaştırma dolayısıyla ekonomik büyüklüğe ulaşan tarım işletmeleri ve tarıma dayalı sanayilerin özel bir teşvik kapsamına alınması, yan sanayi ve küçük sanayinin ayrıca teşvik göreceği olması, bunlar bu dönemde tarıma getirilebilecek önemli yaklaşımlar oluyor.

İnsan gücü açısından da eğer insan gücümüzü verimli olarak bu hizmetlerde kullanacak olursak, bu 17 bin kişinin masedilebileceği bir ortam var; ancak yine kapalı ekonomi politikaları ve kurumsallaşma gecikirse, reformlar gecikirse, ki son 13 yıldır gecikmeler var, bu gecikme devam ederse işsizlik de gene devam edecek. Onun için, geçici projelerin de belki önerilmesi gerekecek.

Tedbirler olarak neler düşünüyoruz? Bence önce bir araştırmayla işe başlamak lazım. Özel kesimde çalışacak ziraat mühendisi ve teknisyen tipi çeşitli sektörlerde çeşitli bölgelere ihtiyaç alanlarına göre tespit edilmeli. Bu kişilerde ne vasıflar aranıyor, bir piyasa bilgisine ihtiyaç var, ondan sonra hem mühendisler, mühendis odaları, hem ziraat fakültelerinin öğretim programları, işlerindeki dallanmalar, branşlaşmalar, buna göre kendisini uyarlayabilir. Böyle bir araştırmaya çok ihtiyaç var. Bunu odalar da yaptırabilir kaynakları varsa, yoksa bakanlık yardımcı olabilir veyahut da üniversitelere araştırma fonları veriliyor her sene. Ziraat fakülteleri böyle ortak projeye çıkıp gelebilirler. Böyle bir proje kendilerine YÖK kanalıyla veyahut da bazı fakültelerin koordinatörlüğünde onların

bütçesine konmak suretiyle DPT tarafından da tahsisi yapılabilir.

Yeni tarım teknolojilerine uyum konusunda, özellikle biyolojik yöntemler, yeni pazarlar, yeni ürünler dendi; mahalli ürünlerin pazarlanabilir hale getirilmesi gibi konular söylendi. Bunlar içinde araştırma artı ziraat mühendislerinin ve teknisyenlerin bunlara göre yetiştirilmesi var ve artık kişilerin, eğer tarla diye çıkacaklarsa, birtakım işletmecilik bilgileriyle, finansman, muhasebe bilgileriyle donatılmış olmaları lazım; yani, bütün işini başından sonuna kadar kendisi çevirebilecek şekilde bilgilerle her bölümden çıkabilmesi; süt bölümünden çıkıyorsa süt işletmesini kendisinin kurup yönetmesi vesaireyle ilgili bilgilere de sahip olunması lazım iktisadi bakımdan.

Diğer taraftan, sanayie yönelecek kişilere de birtakım sanayi ile ilgili, özellikle teknoloji seçimiyle ilgili bilgilerin kazandırılması lazım.

Eğitim için bir de iç dallanmaların zannediyorum istihdamda birtakım sorunları oluyor, fakülteler içindeki dallanmalar piyasadaki yapıya uymadığı için bazı bölümlerin mezunları daha çok işsiz kalıyor. Onu da fakülteler artı araştırmayla halletmek mümkün.

Özellikle tarım işletmelerinin kredi kullananlarında kredi büyüklüklerine göre kredi kullanabilmek amacıyla ziraat teknisyeni ve ziraat mühendisi kullanılması zorunluluğu getirilmesini de bir öneri olarak getirmek istiyorum. Bu, kredi kullanımında verimliliği artıracak, hem de işletmelerde verimliliği ve kârlılığı artıracaktır. Teşvikli yatırımlarda teşvik almış tarıma dayalı sanayi ve ziraat yatırımlarının hepsinde mühendis kullanımının da büyüklüklerle orantılı olarak teşvik belgesinde yer alması ve bunun izlenmesinin aranması; tarıma dayalı sanayilerde aynı şekilde makine mühendisi, elektrik mühendisi gibi sadece mühendisin kullanılması değil, mutlaka ilgili ziraat mühendisinin de kullanılması, yerli girdi üreten sanayilerde bu tip zorunluluklar getirilmesi ve bunları da zorlayıcı, yani her işletmeye devlet zoruyla yaptırımcı bir şekilde değil, istihdamın kullanılan kaynaklara bağlanması, yani teşvik ve krediler yoluyla bu piyasa mekanizması içinde yapılması, özellikle ilaçlamanın, fabrikalar ve üretici firmalar tarafından ziraat mühendisleri aracılığıyla yaptırılması, zararlılardan da bu şekilde kurtulması mümkün.

Tarım kredi kooperatifleri ve tarım satış kooperatifleri biraz daha profesyonelleştirilip meslekten eleman kullanır hale gelmeleri, arazilerin ve toprak reformu yönünde arazilerin dağıtılması sırasında

mühendislere, kendilerinin işletebilecekleri şekilde araziler dağıtılabilmesi, mühendis ve teknisyenlere verilecek kredide özellikle ipotek sorununun ayrıca bir çözüme bağlanması; çünkü ipotek verecek bir şeyleri yok. Ayrıca kendilerine bir arazi verilmişse, ipotek sorununun çözümü için birtakım öneriler geliştirilmesi ve bahsedilen bu risk sermayesi, sadece çok yeni teknolojilerin bu ürünleri Türkiye'de birtakım mevcut ürünlerin yoğun şekilde kullanılacak olduğuna inanıyorum.

Araştırma kuruluşlarının artırılabilirliğini, bunların hepsinin devletten destek görmeyeceğini, mühendislik müşavirlik kuruluşlarının en azından zengin tarım bölgelerine sıçramak üzere yaygınlaştırılması için tedbirler alınabileceğini, bakanlığa destek olmak açısından, tarım reformunu birtakım projelere bağlayıp veyahut proje süresinin belli aylarında, uygulama aylarında geçici personel istihdamı için yaygın projeler hazırlanabileceğini ve hiç olmazsa bu geçiş dönemi diyeğimiziz ve en az 5-6 senenin bu şekilde hem mühendislerden faydalanıp bilgi ve becerilerini artırmak, hem de ekonomiye katkıda bulunma açısından değerlendirilebileceğini düşünüyorum.

Prof. Dr. Kamil MUTLUER (YÖK Başkanlığı) - Konuya girmeden önce yükseköğretimdeki arz nedir, eğitim arzı nedir; buna karşılık yükseköğretime talep nedir; bunu ortaya koymak gerekir. Esasında bunu hepimiz biliyoruz da, bunu bir tekrarlamak gerekir.

Bugün Türkiye'nin yaklaşık 60 milyon nüfusu var. Bunun 15 milyon dolayındaki kişisi öğrenci. Bu, çevremizdeki birçok ülkenin nüfusundan fazla. Bu yıl yükseköğretime 1.100.000 küsur kişi başvurdu, biz buna 300.000 dolayında kontenjan yaratabıldık, ama gerçek anlamda 300.000 de değil. Bunun büyük bir kısmı açık öğretim, bir kısmı meslek yüksek okulu ve 100.000'in altında kişisi de dört yıllık fakültelerde. Yani, demek ki biz talebin gerçek anlamda onda birini, açık öğretimi, meslek yüksekokullarını dahil edersek yüzde 25-30 dolayındaki kısmını karşılayabiliyoruz şu anda. Bu, bugünkü durum, bugünkü darboğaz. Bir de ileriye baktığımızda sorunlar daha da büyüyecek. Günümüzde üniversite çağındaki nüfus, 18-21 yaş grubundaki nüfus 4 milyon 200 bin. Bir hesaplama yaptım, 10 yıl sonra 2003 yılında ne olacak diye 5 milyon aşan rakam çıktı 18-21 yaş grubu. İnanmadım, DİE ile konuştum, siz bir hesap yapın dedim, onlar da yaklaşık aynı rakamı buldular, 5 milyon dolayında rakam.

5 milyon nüfusun yüzde 30'unu okuttuğumuzu kabul edersek 1,5 milyon öğrenci yapar; yani bu-

günkü 700 bin öğrenciyi 1 milyon 500 bine çıkarmak mecburiyetindeyiz. Önümüzde böyle bir sel var.

Diyeceksiniz ki, çıkarmayalım, lise mezunu olarak kalsın böyle kalacaksa; kalmıyor, talep var. Bu sefer 30 bin öğrenci yurt dışında. Sen almıyorsun, 30 bin öğrenci, hem de marjinal üniversitelere, hiç işe yaramayan üniversitelere gidiyor ve avuç dolusu dolar - sterlin harcıyor.

Bunu bir tarafa bırakalım. Diyeceksiniz ki, planlamayı ona göre yapın. Talebi olan fakülteler, yüksekokulları açın, talebi olmayanları kapatın. Dünyada iki tane planlama modeli var eğitimde. Birisi, insangücü esasına göre planlama modeli, birisi sosyal talebe göre planlama modeli. İnsan gücü esasına göre planlama modelini yapmak bu talep karşısında mümkün değil. Açmazsam açtıyorlar. "Ben üniversiteye gireyim" diyor.

Bızın 28 devlet üniversitemiz vardı, bir tane de vakıf üniversitesi vardır. Bir araştırma yaptık, şehirlerin gelişmişlikleriyle ilgili çeşitli kıstaslar aldık, 10 tane ilimizde üniversite kurabiliriz kanaatına vardık; ama bunu Meclise götürdük 23 üniversite çıktı. Yapamıyorsunuz ki, talep çok. Öbür taraftan bu 10 üniversitenin kurulmasıyla ilgili olarak götürdüğümüz teklifte bir tek ziraat fakültesi yoktu efendim. Ondan sonra 22'ye çıktı; ama bu da bir yerde sosyal talepten kaynaklanıyor. Bu bakımdan, size katılıyorum, sıkıntı büyük, ama bu talebin, bu selin önüne geçemiyoruz, kimse de bunun önüne geçemez. Yalnız bu ziraat fakültesi mezunlarında yok, sağlıkla ilgili, doktorlarla ilgili bir panele katılıyoruz, doktorlarla konuşuyoruz, aynı problem onlarda da var. Bugün 18 bin kişi uzmanlık sınavına giriyor, aldığımız 800 kişi.

22 ziraat fakültesi var; bazı ziraat fakülteleri 12 bölüm, bazı ziraat fakülteleri 5-6 bölüm; her biri bir fakülte durumunda, herbiri ayrı diploma veriyor. Biz diyoruz ki çocuğa çıkarken; "Senin yürüyeceğin yol patika; dar yolda yürüyeceksin, sen sadece tarla bitkileri alanında gideceksin; sen sadece zirai makteler bölümünde gideceksin; sen sadece sütçülük yolunda gideceksin" diyoruz. Bana göre son derece yanlış. Aynı hatayı iktisadi idari bilimlerde yapıyoruz, ekonomi bölümü var, ekonometri bölümü var. uluslararası ilişkiler bölümü, sosyal çalışma bölümü var; halbuki üç tane bölüm olacak, bütün kapanacak bu iş; ama bunun önüne de geçemiyoruz.

Biz hocaların talepleri var, hocalarımız, bölüm

olsun, anabilim dalı olsun, enstitü olsun, araştırma merkezi olsun istiyorlar; özeleştiriyorum, kendimi de katarak öz eleştiri yapıyorum. Halbuki tek bir ziraat mühendisi olur, bu ihtisaslaşma lisansüstü alanda olur. Çocuğu dar bir alanda yürümeğe itiyoruz biz.

Ben bir ziraat mühendisi değilim, ama gördüğüm kadarıyla, oyunu dışarıdan seyrettiğim kadarıyla söylüyorum, uygulaması pratiği eksik. Öbür tarafta Tarım Bakanlığına bağlı bir sürü işletmeler var. Bu işletmeleri özelleştireceğiz diyoruz, bu işletmeler rantabl çalışmıyor diyoruz, bu işletmeler verimli çalışmıyor diyoruz, istiyoruz Tarım Bakanlığı vermiyor üniversiteye.

Bir de şunu söylemek istiyorum : Efendim, bütün dünyada artık lisans diploması meslek garantisi eden bir diploma olmaktan çıkmıştır. Amerika'da yapılan bir araştırmada bir kişi hayatı boyunca ortalama 7 kere meslek değiştiriyor. Yani, ben doktor oldum. Ben ziraat mühendisi oldum, ben işletmecisi oldum; her şey bitti; yok. İnsanlar lisansüstü eğitimle, mesleki kurslarla meslek değiştiriyor.

Türkiye'ye bakıyoruz, lisansüstü öğrenci sayısı 1/10 lisans öğrenci sayısına; oysa ki, lisansüstü öğretime önem vermek suretiyle meslek yatay geçişlerini sağlamak lazım. Ziraat mühendislerine işletme masteri vermek suretiyle işletmeye sokmak mecburiyetindeyiz.

Ben, esasında 17 bin sayısının çok fazla olacağını zannetmiyorum. Türkiye bir tarım memleketi, gayri safi milli hâsılaya bakıyoruz, burada hâlâ tarımın çok büyük payı var, en büyük pay tarımın. Öbür tarafa bakıyoruz tarımda işsizlik var. Burada bir yanlışlık var. Hem de basit, belki çözülebilecek bir yanlışlık var. Neden işsiz oluyor? Demin kıymetli arkadaşımızın söylediği gibi, çok kişi devlete sırtını dayamak istiyor, ondan. Halbuki, müteşebbis ziraat mühendisi yetiştirmemiz lazım. Müteşebbis ziraat mühendisi yetiştirebilmemiz için teorinin yanında iyi pratik vermemiz lazım, genel ziraat mühendisi yetiştirmemiz lazım, bir de maddi imkân, kredi vermemiz lazım. Ziraat mühendislerine kredi imkânını mutlaka getirmek lazım.

Sedat KARADAYI (Tarım ve Köyişleri Bakanlığı) İstihdamın üç unsuru vardır. Ben bu konularda 4 sene evvel de bir konferans vermiştim, 8-10 benzer toplantıya katıldım. O zaman 3 bin ziraat mühendisi işsizdi, şimdi 13 bin oldu, dört senede gelişme bu oldu. İstihdamın üç unsurundan biri eğitim; ziraat mühendisinin formasyonu, ne öğrendiği, ne yapabileceği.

İkincisi, çalışma şartlarını düzenleyen kanunlar, yönetmelikler, tüzükler, genelgelerle sirküleri.

Üçüncüsü ve hepsinden önemlisi, iş hayatı yaratacak yatırım imkanları, faaliyetler, organizasyonlar, çalışmalar.

Türkiye'de ben eski Toprak-Su mensubuyum, Toprak-su konusunda bile yıllarca binlerce insanı çalıştıracak iş kapasitesi vardı; ama bunun için trilyonlar lazımdı ya resmi, ya özel, ya kredi olarak; yani ya çiftçiler yapacak, ya devlet yatırım yapacak veya kredi verilecek, geri ödenecek. Çok az miktarı ele alınmıştır. Herkes zanneder ki GAP'tan çok iş çıkacak! Türkiye'de halen 38 milyon dönüm arazi sulanıyor. 277 milyon dönüm pulluk altındaki araziden 38 milyon dönümü sulanıyor, GAP, 16,5 milyon dönüm bir saha getirecek, geriye 30 milyon dönüm sulanacak saha kalacak daha. Bunun arazi tesviyesi var, bunun drenajı var, nebat paterni düzenlenmesi ve bir çok faaliyeti var. Bu konuda Toprak-Su'da çok güzel çalışmalar yapıldı, müteahhit firmalar türedi, yalnız devlette memur olmak zihniyetinde değildik biz, çalışmalar yapıldı, Toprak-Su kredileri vardı faizleri çok farklıydı; fakat diğer kredilerin faizleri yaklaşık Toprak-Su kredileri miktarı istenilen hızda artmadı, Türkiye'de kontrollü kredi 1960 yılında başlamıştır Ege ve güneyde. Şimdi bu kontrollü kredi konusuna ben meslek hayatımda çok önem vermişimdir. Türkiye'de şu anda başta Ziraat Bankasının, sonra diğer bazı fonlarla en aşağı 30 trilyon civarında kontrollü kredi veriliyor, ziraat krediler, ziraate tahsis edilen fonlar. Bunların yarısı kontrollü ve projeli kredi olsa binlerce ziraat mühendisi küçük küçük bürolarında bu işleri hallederler; ama şimdi Ziraat Bankasında bir kadro var, Tarım Bakanlığında bu işle ilgililer var, tabii Toprak-Su kredilerinde serbest çalışanlar da var az miktarda. Esas iş budur. Her ilçede, her ilde, her yerde olacaktır bu iş.

Bunun dışında gıda konusu var. Gıda konusu, Türkiye'de 18 bin tane işletme var irili ufaklı. Bunun 4 bin orta büyüklükte, 500 kadarı da çok büyük tesisler. Bu bakanlık gıda konusunda gerekeni yapmıştır, defalarca toplantı yapılmıştır. DPT'de icra tedbirlerine defalarca girmiştir, bunun koordinatörü Tarım Bakanlığı denmiştir. Sağlık Bakanlığı hiçbir şekilde gıda alanında bizim bakanlığın hazırladığı tasarını beğenmemiştir, fikir beyan etmemiştir.

Sağlık Bakanlığı bizimle anlaşmıyor, Son reform çalışmalarında Sağlık Bakanlığı gıda için, bir gıda genel müdürlüğünü oturtmuş tasarısına ve orada

çalışacak elemanlar arasında da gıda teknolojisi ziraat mühendisini saymıyor, gıda mühendisini de saymıyor. Bir de bu var. Biz bunları Sağlık Bakanlığımıza da yazdık, Sağlık Bakanlığı şu tarzda çalışıyor, biz ona uymuyoruz diye başbakanlığa da duyurduk. Bundan evvelki bakanımın da notlar hazırladık, kabinede görüşüldüğü zaman fikir beyanı için. Ayrıca o notları, detaylı olduğu için, ikinci bir yazı olarak Başbakanlığa gene duyurduk. Bu konuda Odamız Başkanı da faaliyettedir, bunun üzerinde çalışılıyor. Yani, gıda tasarısı 5 bin kişiye iş getirebilir, ama bunun hepsi ziraat mühendisi olmaz da ziraat tarafı ağır olanları, o gıda kanununa konmamıştır ziraat mühendisi diye, ama gıda konusunda gıda bilimi ve teknolojisi konusunda eğitim görenler çalışacak diye konmuştur. İleride hangi konuda kimin çalışacağı yönetmeliğe bırakılmıştır, işbirliği yapılacaktır. Gıda kontrolör-lüğü diye bir meslek meydana gelecektir, sonra tabii bakanlık bünyesinde çalışmalar olacaktır, belediye çalışanlar olacaktır, laboratuvar tarafı var; bugün belediyenin halini görüyorsunuz. Zabıta memurları gıda konusunda kontrol yapıyor.

Bunun dışında, 70 senedir Türkiye'de çıkmayan mera kanun tasarısı Meclistedir, oraya ziraat mühendisini koymuşuzdur.

Arazi toplulaştırma kanun tasarısını hazırladık, ziraat mühendisi dedik, başka kanunlarda ziraat mühendisi dedik, Sanayi Ticaret Bakanlığı Haller Kanun Tasarısını gönderdi, ben bizzat kendim bazı konularla uğraşıyorum, hepsiyle uğraştığım gibi, oraya dedik ki; "Hal müdürleri veya teknik eleman ziraat mühendisi olmalıdır."

Arazi Topplulaştırma Kanununa gelince, Devlet Su İşleri benim sahamda, yani Türkiye'deki sulanabilir sahaların yüzde 80'inde ben çalışacağım diyor, onun için kabul etmiyor. Biz de onların 6200 sayılı kanununu değiştirip, araya iki cümleyle "Arazi toplulaştırmayı yaparken sulamayı, drenajı da ben yaparım" şeklindeki ifade biz de kabul etmediğimiz için karşılıklı iki kanun tasarısı da duruyor.

Belediyeyle ilgili kanun değişikliklerinde gerekenleri yazıyoruz. Mahalli idare kanun tasarıları da bize geliyor, hepsi, elimize ne geçerse, gerek kendi kanun tasarılarımızda gerek dışarıdan gelen kanun tasarılarına ziraat mühendisini ağırlıkla koyuyoruz, ama bu bir fantazi olarak değil, gerektiğinde yapabiliyorsun tabii. Mesela gıdada kalkıp da sadece ziraat mühendisi çalışsın diyemezsin; icap eden yerde diyoruz.

Bakanlığın tarım kredi kooperatiflerinde daha çok Ziraat Mühendisi çalıştırması için görüşmeler

yapıldı, zaten eskiden beri benim ileri sürdüğüm fikir, Türkiye'de 12 500 kooperatif var, bunlar da ziraat mühendisi çalıştırabilir, bunlar ziraat kooperatif, ama hiçbir kanunda ille kooperatif şunu çalıştıracak gibi bir şey yok, yalnız teşvikler var, tedbirler var.

Bakanlık elinden geleni yapıyor, bunu böyle bilin; ama işin siyasi ve sosyal tarafı var. Bir defa anlaşıldı ki, bakanlık 4 yıldır eleman alamadığına göre bundan sonra da her sene mezun olan 3 bin kişiyi alamayacağı meydana çıkmıştır.

Onun için, ben derim ki, ziraat mühendisi teknokrat tipinde olmalıdır, araştırmacı, inceleyici, planlayıcı, uygulayan, müteşebbis, işleten, üreten, pazarlayan ve değerlendiren teknokrat tipinde. Sigorta üzerine çalışma yapıyoruz. Şu anda sigortalarda Türkiye'deki hayvan ve bitki ürünlerinin yüzde 2'si sigorta ediliyor, 33 milyar sigorta primi toplanıyor, 22 milyar zarar tazminatı olarak geri ödeniyor, 15 şirket bu işle uğraşılıyor. Bakanlığımızın 2090 sayılı kanunu var, onun da fonu işlemiyor, o primsiz sigorta sistemi gibidir, geçiş dönemidir. Biz istiyoruz ki, mevcut sigorta şirketlerinin çalışmalarını kolaylaştıracak, küçük çiftçi Gelir Vergisi Kanunundaki ölçüler alınabilir, mesela 80 baş büyük hayvan veya 315 baş küçük baş hayvan veya 610 dönüm buğday veya 475 ağaç narenciye gibi; onların primlerinin küçük ölçüde devlet tarafından desteklenmesi, işi çok hızlandırır ve şu anda 300 ziraat mühendisi çalışıyor sigortalarda, 1000-2000 kişi olabilir.

Yalçın DOĞANER (Zir. Y.Müh.) "Tarım mühendisliği eğitimi ve istihdamı" konusunda sürdürüle gelen yanlış politika uygulamaları dikkate alındığında, en son söylenecek sözü, en başta söylemek gerekmektedir.

Öncelikle belirtmeliyim ki; izlenegelen tarım mühendisliği eğitimi program ve politikalarının sorgulanması zamanı çoktan gelmiş ve dahi geçmiştir.

Bu program, mal üreten değil, hizmet üreten memur-mühendis yetiştirmeyi amaçlamıştır.

Dolayısı ile, mühendis; üretim süreci içinde değil, bu süreçten uzaklaştırılıp, masaya bağımlı, devlet mevzuatı'nın tanımladığı sınır, kural, yetki ve sorumluluklar çerçevesinde görev ve hizmet verecek biçimde yetiştirilmiştir.

Tarım mühendisi arz'ı ile tarım mühendisi talebi arasında bir denge olması lazım geldiği gözardı edilmiştir.

Bugüne kadar, bütün mühendislik disiplinleri için geçerli, uluslararası normlar temel alınarak saptanması lazım gelen "Tarım Mühendisliği eğitimi ders programı" hazırlamak, tarım mühendisliği eğitimi yeniden düzenlemek ve agronom (Ziraatçı) eğitimi ile tarım mühendisliği eğitimi ayırtetmek suretiyle taşları yerli yerine ve her taşı layık olduğu yere koyma aşamasına gelinmemiştir.

Uluslararası mühendislik eğitimi programı;

* Temel dersler,

* Temel mühendislik dersleri

* Meslek dersleri,

* Seçmeli meslek dersleri (ihtisas dersleri),

* İnsanlık (Humaniti) dersleri'ni içermektedir.

1. Yılda;

- Matematik,
- Fen Bilimleri,
- Yabancı Dil,
- Türkçe Dilbilgisi,
- Ekonomi (Genel)

• Hukuk,

2. Yılda;

- Mekanik,
- Termodinamik,
- Tarnsport,
- Mühendislik Ekonomisi,
- Proses (Yetiştirme, Üretim, Yönetim v.b.),
- Bilgisayar
- Felsefe grubu dersleri (felsefe, psikoloji, sosyoloji, mantık),

3. Yılda;

- Meslek dersleri (Toprak-Su-Bitki İlişkileri, Yetiştirme Teknik ve Yöntemleri v.b.),

4. Yılda;

- Bölüm Dersleri,
- Etüd-Proje,
- Yönetim,
- Kamu Yönetimi,
- İşletme Yönetimi,
- Proje Yönetimi,

Bu eğitimi programı ile analitik düşünen, varsayım üreten, varsayımların doğruluk veya yanlışlığını test edebilen, üretim ve yönetim süreçleri içinde rol kapabilen mühendis yetiştirmek amaçlanmıştır.

Tarım mühendisliği istihdamı ile ilgili görüş:

Tarım Mühendislerinin istihdam sorunu'nun te-

melinde, tarım kesimine ilişkin sorunlar bulunmaktadır. Türkiye'deki tarım işletmelerinin yapısal sorunları çözümlenmediği, teknolojik düzeyleri yükseltilmediği, ölçek ekonomisine ulaşım imkanı kazandırılmadığı, tarımsal endüstriler ile bütünlük sağlanamadığı, tarım mühendisliği arz'ı ile tarım mühendisliği hizmet talebi arasında bir denge kurulamadığı, uluslararası ölçekte tarım mühendisliği hizmetleri üretebilecek, rekabet edebilir organizasyonlar oluşturulmasına destek verilmediği, uluslararası düzeyde bilgi, beceri, deneyim sahibi olabilme, fırsat yakalayabilme kabiliyeti ve kapasitesi kazandırılmış nitelikli, girişimci mühendis yetiştirme niyeti gösterilmediği sürece tarım mühendislerinin istihdam sorunları kolay kolay çözümlenemez.

Özel kesim'in iş verdiği ve/veya verebileceği elemanlarda aradığı nitelikleri, kategorik olarak şöyle sıralamak mümkündür :

- * Meslek bilgisi yeterli,
- * Temsil yeteneği yüksek
- * Türkçeyi ve en az bir yabancı dil'i okuyan, yazan, konuşabilen,
- * Bağımsız olarak iş ve proje üretebilir,
- * Meslek ve sosyal-siyasal çevresi geniş,
- * İş takip eden, iş kovalayan, iş bulan, iş bitiren ve iş kabulünü sağlayan
- * İşletme ve/veya proje yönetim ve denetimi konusunda deneyimli,
- * İş, SSK, Vergi ve çalışma konusu ile ilgili mevzuata hakim,
- * Personel, müşteri ve halkla ilişkiler konusunda esnek,
- * Bilgiye ulaşabilecek,
- * Bileni bulabilen,
- * Eşitler içinden en iyisini ve en yararlısını seçebilen,
- * Kaynak yaratabilen, kendine tahsis edilen kaynak ve imkanları rasyonel kullanabilen,
- * İş ve güç birliği yapma, birlikte iş başarma alışkanlığı edinmiş,
- * İmaj yenileyebilir,
- * Değişimin yön ve hızını belirleyebilir,
- * İstihbarat depolayabilecek,
- * Orijinal bulabilen,
- * Rol kapıp, gündem belirleyebilen,

- * Hizmet ve iş önceliklerini tayin edebilir,
- * Karşılaştırmalı üstünlük değerlendirmesinde isabetli karar verebilir,
- * Kazanmasını, kazandırmasını ve paylaşmasını bilen,
- * Kıt kaynakların, kendi ve kuruluşunun parasının kıymetini bilen ve kıymetlendirebilen.

* Çözüm Doğrultuları ile İlgili Görüş :

1. Tarım mühendisliği öğrenimi konusunda;

— Öğrenim program ve politikaları yeniden düzenlenmeli, çağdaş ve uluslararası normlara (standartlara) uygun bir programla öğrenime başlanmalıdır.

— Agronom öğrenimi ile Tarım Mühendisliği öğrenimi ayırt edilmeli, mühendislik öğreniminin farklı bir disiplin olduğu gerçeği kabul edilerek, fakültelerimiz bu doğrultuda program uygulama imkanlarına kavuşturulmalıdır.

— Tarım Mühendisliği arz'ı ile talebi arasındaki dengelerin bozulmamasını sağlamaya dönük bir insangücü planlaması yapılarak, ödünsüz uygulanmalıdır.

2. İstihdam konusunda;

— İşsiz tarım mühendislerini işlendirmek ve onları üretim süreci içine sokarak mal, hizmet ve vergi üreten müteşebbisler durumuna getirmek temel yaklaşımı ile ilke, öncelik ve koşulları iyi tanımlanmış, işler bir kredilendirme mekanizması oluşturulmalıdır.

— Örgütlü ve projeli, tarım mühendislerinin yönetim, gözetim ve denetimindeki girişimler, yatırımlar ve ticari etkinlikler, teşvik tedbirlerinden yararlandırılmalıdır.

— Tarım mühendisliği hizmeti satın alan özel kesim kuruluşlarına bazı ayrıcalıklar tanınarak, tarım mühendisi istihdamı özendirilmelidir.

— Kamu kesiminin satın aldığı tarım mühendislik hizmetleri bağlamında iş alan yabancı-yerli ortaklıkların belli oranda yerli uzman istihdam etmeleri zorunluluğu getirilmelidir.

— Tarım mühendislik hizmeti üreten mühendislik-müşavirlik şirketlerinin dış'a açılmaları ve hizmet ihraç etme girişimleri teşvik edilmelidir.

— Ölçek altı tarım işletmeleri hariç, tarım işletmelerine tarım mühendisi istihdam etmeleri zorunluluğu getirecek yasal düzenleme yapılmalıdır.

TARIMSAL ÖĞRETİM VE ZİRAAT MÜHENDİSLİĞİNİN SORUNLARI

Prof. Dr. Ali KARABULUT
(ZMO Bursa Şube Başkanı)

Bu sunuşta, tarımsal öğretim ve Ziraat Mühendisliğinin sorunları ile tarımsal yapının bu sorunlara etkisi bir bütünlük içerisinde ele alınarak çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılacaktır.

Tarımsal Öğretimin Sorunları

- Ziraat Fakültelerinin sayısının ülke gereksiniminin üzerinde olması ve Fakülte sayısının artırılması yönündeki uygulamaların devam etmesi, öğrenci kontenjanlarının yüksek tutulması ve buna bağlı olarak belli bir eğitim kalitesinin tutturulamaması,

- Fakültelerin altyapı olanaklarının nitelikli eğitime olanak verecek düzeyde olmaması,

- Tarımsal eğitimde uygulamanın vazgeçilmez olduğu gözardı edilerek, bu alanda yeterli gelişmenin ve altyapı olanaklarının sağlanamaması,

- Tarımsal öğretim kurumlarının çağdaş ve teknolojik gelişmeleri yeterli düzeyde izleyip uygulayamaması (bilgisayar, genetik mühendisliği, yabancı dille eğitim, biyoteknoloji vb. disiplinlerin eğitim programlarında kullanılmaması),

- Öğretim programları ile ülke tarımı arasında yeterli uygunluğun bulunmaması,

- Uygulanan bölüm eğitiminin tarım kesiminin gereksinimlerine işletme düzeyinde cevap verecek nitelikte olmaması,

- Ziraat Mühendisliği mesleğinin ekonomik ve toplumsal saygınlığındaki erozyonun öğrenci niteliğini sürekli olarak düşürmesi, bilgi ve yetenekleri sınırlı öğrencilerin çoğunluğu oluşturması,

- Özellikle yeni açılan fakültelerde öğretim elemanlarının nitelik ve nicelik olarak yetersiz oluşu.

Ziraat Mühendisliği Mesleğinin Sorunları

Genel Sorunlar

Ziraat Mühendisliğinin güncel ve en önemli sorunu olarak karşımıza işsizlik ve tarımsal üretim sürecinde Ziraat Mühendislerinin etkinliğinin yeterli düzeyde olmaması çıkmaktadır.

Temelde, tarımsal öğretimdeki sorunlardan kaynaklanan nedenlerden dolayı, Ziraat Mühendislerinin girişimcilik nitelikleri yeterli ölçüde gelişmediğinden bu meslekte bağımsız girişimcilik son derece düşük düzeyde kalmıştır.

Tarım kesiminin yapısal nitelikleri Ziraat Mühendislerinin yeterli düzeyde istihdamına olanak vermemektedir. Türkiye tarımında küçük üreticiliğin hakim olması ve örgütlenme yetersizliği (kooperatif vb.), sektörde Ziraat Mühendisi istihdamının önündeki en önemli engellerden birisidir.

Yeni teknolojiler ve bilimsel gelişmeler gereken hız ve etkinlikte Ziraat Mühendislerine aktarılmamaktadır. Bu tür yeniliklerin Ziraat Mühendisleri tarafından izlenerek uygulamalarını sağlayacak düzenlemeler yapılmamıştır.

Kamu Kesiminde Çalışan Ziraat Mühendislerinin Sorunları

Kamu kuruluşlarının merkezi ve yerel birimlerinde Ziraat Mühendislerinin dengesiz dağılımı nedeni ile ağır bir gizli işsizlik sorunu vardır. Bunun yanı sıra Ziraat Mühendisliği mesleğinin yetki alanında bulunan birçok etkinlik diğer mesleklerden kişiler aracılığı ile yürütülmekte ve oldukça fazla sayıda Ziraat Mühendisi uzmanlık alanlarına uygun olmayan işlerde çalıştırılmaktadır.

Ziraat Mühendisleri doğrudan tarımsal üretim süreci içerisinde çalıştırılmak yerine, mühendislik formasyonunu gerektirmeyen büro hizmetlerinde yaygın bir biçimde çalıştırılmaktadır.

Kamu kesiminde çalışan Ziraat Mühendislerinin büyük bir kısmının 20 yıldan fazla hizmet süresine sahip olmaları kamu kuruluşlarının ve Ziraat Mühendisliği mesleğinin dinamizmini azaltmaktadır.

Tarım politikalarının oluşturulmasında, kamu kuruluşunda çalışan Ziraat Mühendislerinin teknik bilgi ve deneyiminden yeterli ölçüde yararlanılmamaktadır.

Özel Sektörde Çalışan Ziraat Mühendislerinin Sorunları

Özel sektörde Ziraat Mühendislerinin çalıştığı işletmelerin modern görünümüne karşın gerçekte aile işletmesi mantığı ile yönetildikleri, makro düştünceden yoksun günlük hesapların yönetimde egemen olduğunu söylemek mümkündür. Bu durumun doğal sonucu olarak da Ziraat Mühendisleri karar alma sürecinin dışında tutularak, mesleki bilgi ve formasyonları ile üretimi yönlendirmeleri engellenmektedir.

Özel sektörde çalışan Ziraat Mühendislerinin en önemli sorununu uygulanan ücret politikası ile sosyal haklar ve iş güvencesinden yoksun olmaları oluşturmaktadır.

Yönetici konumunda olmayan Ziraat Mühendisleri işe girişte Ziraat Mühendisi kimlikleri yadsına-

rak niteliksiz işçi konumunda (1.2-2 milyon TL. ücretle) işe başlatılmaktadırlar. İşsizlik sorununun büyük boyutlarda olması Ziraat Mühendislerinin niteliksiz işçi konumunda işe başlamalarının başlıca nedenidir.

İşsizlik sorunu, aldıkları eğitimin niteliği hakkındaki kuşku, işveren karşısında pazarlık güçlerini olumsuz yönde etkilemekte, ve sadece iş sahibi olabilmek birinci hedefleri haline gelmektedir.

Yine eğitimden kaynaklanan sorunlar nedeniyle özgür düşünme, yaratıcı ve üretici olma yeteneklerinin sınırlı olduğu gözlenmektedir.

İşveren karşısında hak ve çıkarlarını koruyacak örgütlenme ve yasal düzenlemelerden yoksundurlar.

Tarımsal Öğretim Sorunlarının Çözümüne İlişkin Öneriler

- Öğretimin sürdürüldüğü Ziraat Fakültelerinin dışındakilerin kapatılması yoluna gidilmelidir.

- Fakültelerin öğrenci kontenjanları en az % 50 düzeyinde azaltılmalıdır. Bu amaçla, acil önlem olarak bölümlere öğrenci almak yerine ilk dört yarıyılta genel tarım eğitimi verilmeli, 5. yarıyıldan itibaren bölüm eğitimine geçilmelidir.

- Fakültelerin altyapı olanakları uygulamalı eğitimi sağlayacak şekilde geliştirilmeli, bilgisayar, yabancı dille eğitim, biyoteknoloji, işletmecilik gibi çağdaş eğitim unsurları tarımsal öğretimin temel araçları haline getirilmelidir.

- Ziraat Fakültelerinin öğretim programları ülkenin tarımsal yapısı ve gelişme hedefleri ile uyumlu hale getirilmelidir. Bu amaçla iki farklı yöntemin uygulanması sözkonusu olabilir.

Ziraat Fakültelerinin her bölümünden farklı üvanlarda mühendis mezun edilebilir.

İkinci yöntem mevcut bölümlerin bir kısmının aynı çatı altında birleştirilerek bölüm sayısının azaltılması, ve lisans düzeyinde uzmanlaşma yerine yüksek lisans düzeyinde uzmanlaşmanın esas alınmasıdır.

Ziraat Mühendisliği Sorunlarının İstihdam Ağırlıklı Çözüm Yolları

Diğer mesleklerden farklı olarak tarım kesiminde Ziraat Mühendisine bir doygunluk sözkonusu değildir. Daha önce de belirtildiği gibi tarım kesimi yapısal sorunları nedeniyle Ziraat Mühendisi istihdamını optimum düzeyde sağlayamamaktadır. Özellikle ülkemiz tarımında küçük üreticiliğin hakim olması ziraat mühendislerinin tarımsal üretim

sürecinde görev almalarını engellemektedir. Bu nedenle öncelikle, tarım kesiminin örgütlü hale (kooperatif vb.) getirilerek, Ziraat Mühendislerinin bu tür örgütlerde görev almalarını sağlayacak yasal ve yapısal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi gerekir.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin merkez ve taşra örgütlerinde Ziraat Mühendisi çalıştırılması zorunluluk haline getirilmelidir.

Nüfusu 10000'in üzerinde olan yerleşim birimlerinde çevre düzenlemesi, gıda denetimi, sebze ve meyve hallerinin yönetiminde, yerel yönetimlerin Ziraat Mühendisi çalışmalarını zorunlu kılacak yasal ve yönetsel düzenlemeler gerçekleştirilmelidir.

Tarımsal üretimin tüm aşamalarında Ziraat Mühendislerinin etkin denetim ve kontrolünü sağlayabilmek için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı 2-3 köyden oluşan köy gruplarına hizmet sunacak "Tarımsal Danışmanlık Merkezleri" oluşturarak bu merkezlerde Ziraat Mühendisi istihdam etmelidir.

Orta ve büyük ölçekli gıda endüstrisi tesislerinde, ihtisaslaşmış hayvancılık işletmelerinde ve üretim kapasitesi yüksek yoğun girdi kullanan tarım işletmelerinde yönetici ve teknik eleman olarak Ziraat Mühendisi çalıştırılmasını sağlayacak yasal düzenlemeler gerçekleştirilmelidir.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı başta olmak üzere kamu kuruluşlarında çalışan ve belirli hizmet süresini tamamlamış olan Ziraat Mühendislerinin cazip koşullar yaratılarak emeklilikleri teşvik edilme suretiyle boşalacak kadrolar ile var olan boş kadrolara Ziraat Mühendisi atanmalıdır. Böylece kamu istihdamının genişlemesi sağlanmış olacaktır.

Ziraat Mühendislerinin Serbest Çalışma Koşulları ve Girişimciliğin Geliştirilmesi için Alınması Gereken Önlemler

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın etkinlik alanı belirli bir süreç içerisinde daraltılarak büyük ölçüde altyapı ve tarımsal araştırmalardan sorumlu bakanlık haline getirilmelidir. Tarımı gelişmiş birçok ülkede olduğu gibi özellikle yayım hizmetleri tarımsal eğitimden geçmiş kişilerin oluşturacağı özel örgütler ve üretici birlikleri tarafından bedeli karşılığı yapılmalıdır.

Örnek tarım işletmesi, tarıma dayalı sanayi işletmesi, tarımsal danışmanlık ve proje bürosu kurmak isteyen Ziraat Mühendislerine düşük oranlı öz sermaye gerektiren ucuz kredi ve uygun teşvikler sağlanmalıdır.

Hazineye ait olan ve kadaströ çalışmalarını ile ha-

zineye geçen tarım arazilerinin Ziraat Mühendislerine uzun süreli kiralanması yoluna gidilmelidir. Aynı kapsam içerisinde Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'na ait olan ve ülke tarımı açısından belirleyici etkinliğe sahip olmayan tarım işletmeleri, üretim istasyonları ve demonstrasyon amaçlı pilot tesisler (gıda vb. tesisleri) Ziraat Mühendislerine kiralanmalıdır.

BAŞKAN- Değerli konuklar, böylelikle konuşmacılarımızın konuşmaları tamamlanmış oldu. Özellikle tarımsal eğitimde ve öğretimde yapılması gerekli değişiklikler ve istihdamın çözümüne yönelik önerileri dinlemiş olduk.

Şimdi konuşmacılara sorusu olan arkadaşlarımız varsa onları dinleyeceğiz.

Murat GÜÇLÜ- (Ziraat Fakültesi 1. Sınıf Öğrencisi)- Yakın zamanda serbest piyasa sistemine geçileceği söyleniyor ve destekleme alımlarının da azaltılacağı söyleniyor. Acaba bu ziraat mühendislerine karşı olan talebi artıracak mıdır?

Üreticilerimiz, daha nitelikli ürün üretme yoluna gidecekler midir?

İlhan DÜLGER-(DPT)- Serbest piyasa ekonomisine geçmenin tarım sektöründe yaratacağı en önemli husus, piyasaya uyum sağlayabilecek olan ürünlerin piyasadaki gerçek fiyatlarını bulabilmeleridir.

Piyasa mekanizmasının en büyük özelliği, arz ve talebi dengelemesi dolayısıyla üreticinin kendi kârını azamiye çıkarma davranışı ve isteği olması. Bu istek de hemen arkasından verimi ve kaliteyi yükseltme ihtiyacını getiriyor. Bu da tabii meslek elemanlarına, teknik elemanlara olan talebi artırıyor; yani bu süreç içerisinde ziraat mühendisine olan talep mutlaka artacaktır.

Prof. Dr. Yusuf ZEREN- Sayın Başkan, izin verirseniz, Sayın Prof. Dr. Kamil Mutluer'e bir soru yöneltmek istiyorum. Japonya'da bir üniversitenin işgücü planlaması ve sosyal planlamayı nasıl birlikte yaptığına dair elimde bir örnek var. Bu üniversitenin fakültelerine alınan öğrenci sayıları şöyle: Edebiyat fakültesi 434 öğrenci, eğitim fakültesi 131 öğrenci, hukuk fakültesi 523 öğrenci, ekonomi fakültesi 417 öğrenci, temel bilimler fakültesi 634 öğrenci, tıp fakültesi 474 öğrenci, diş hekimliği 331 öğrenci, eczacılık 178 öğrenci, ziraat fakültesi 574 öğrenci, veteriner hekimliği 166 öğrenci ve balıkçılık fakültesi 424 iken; bir genel eğitim fakültesi adı altında bir fakülte var, 5236 öğrenci alıyor. Yani istihdam açısından çok dar olan ve özel eğitim gerektiren bir takım konularda kontenjanları son

derece dar tutmuşlar. Sosyal yönden insanların eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek için ve ileride istihdam da sağlayamadıkları zaman insanların mutsuz olmalarını engellemek için genel eğitim adı altında eğitim yürütülüyor. Bunda master ve doktora çalışması söz konusu değil. Bu fakülteyi seçen öğrenciler de herhangi bir şekilde kamu sektöründen bir iş talebinde bulunmuyorlar; sadece bir sosyal talep yerine getirilmiş oluyor ve bu öğrenciler diğer fakültelerden çok fazla seçmeli ders alabildikleri gibi, sanat, kültür ve hukuk ağırlıklı birtakım dersler almak suretiyle eğitimlerini tamamlıyorlar. Acaba bu uygulama bizim üniversitelerimizde de uygulanabilir mi?

Belki siz açık öğretimi örnek olarak göstereceksiniz; yalnız, gençler, açık öğretimle, mektupla eğitim yapmak istemiyorlar; üniversite yaşamını birlikte yaşamak istiyorlar, onun sevincini, kıvancını birlikte yaşamak istiyorlar. Dolayısıyla bu açık öğretim fakültesi bu iş için bir örnek olamaz görüştüydüm.

Prof. Dr. Kamil MUTLUER (YÖK Başkanlığı)- Efendim, Japonya örneğine benzer örneği yıllardır biz Türkiye'de uyguluyoruz. Örneğin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesine biz ihtiyacın çok üzerinde öğrenci alıyoruz. Bu fakülteler bir yerde kişiye genel kültür veren fakülteler. Bunun dışında sizin de belirttiğiniz gibi, açık öğretim işletme ve ekonomi bölümlerinde bunu uyguluyoruz ve geçen yıldan beri de bir iki yıllık yüksekokul biçiminde genel eğitim veren programlara başlanmış durumda. Bugün binlerce ekonomi mezunu var, binlerce işletme mezunu var, bunların hepsi iş bulabiliyor mu? hayır bulamıyor; ama bir yabancı dil biliyorsa gerçekten kendisini yetiştirmişse, onu da işletmeler daha mezun olmadan kapıyor. Yani, artık bundan sonra kişinin, başarı, kendi elinde; sadece diploma yeterli olmuyor. Bunu arz etmek istiyorum.

Dr. Güler ÖZTÜRK (Ankara Ziraat M.A. Enstitüsü)- İlk sorum Sayın Dülger'e olacak; konuşmasında, mezun olan her ziraat mühendisinin devletten iş beklememesi gerektiğini söyledi, doğrudur; fakat hemen aklımıza bir başka soru geliyor. DPT olarak ülkemiz özel sektöründe ziraat mühendisi ihtiyacı nedir? Bu konuda bazı rakamsal tespitler elinizde mevcut mu? Buna bağlı olarak, mevcut ise bu rakamları sizden talep eden bir merci oldu mu şimdiye kadar?

İkinci sorum Sayın Mutluer'e: Sayın Mutluer de konuşmasında, arz talebin önemine değindi, buna katılmamak mümkün değil. YÖK'e halktan, siyasi-lerden ve üniversitelerden gelen talepler zinciri

YÖK tarafından ne şekilde değerlendiriliyor? Bir başka deyişle, nitelik ve nicelik açısından bazı şeyler dikkate alınıyor mu, yoksa her ne pahasına olursa olsun artan nüfusun belli bir oranını yükseköğrenimli kılmak adına bazı şeyler göz ardı ediliyor mu? Yani sadece ve sadece talep mi önemli?

İlhan DÜLGER (DPT)- Ziraat mühendislerinin özel sektör tarafından talebiyle ilgili bir rakam var mı dediniz, bu rakamların araştırmaya dayalı olarak belli aralıklarla yapılması lâzım; çünkü, ekonominin gelişmesine paralel olarak bu ihtiyaç da talep de artıyor. Onun için, rakamlar varsa bile her zaman yenilenmesi gerekiyor.

Ayrıca da işletme türlerine göre ve işletmelerin kapasitelerine göre bakıldığı zaman, kullandıkları üretim teknikleriyle birlikte değerlendirildiği zaman buralardan hesaplamalar yoluyla da çıkarılıyor.

Türkiye'de ziraat mühendislerine talep, işletme bazında bakıldığı zaman var; ancak, tam serbest piyasa ekonomisine geçmediğimiz için, henüz işletmelerimiz, tarıma dayalı sanayi işletmeleri, hizmet işletmeleri tam verimli çalışmak, kapasitelerini tam kullanmak konusunda hassas değiller. Bir takım maliyetlerini fiyatlarına ve halka yansıtıyorlar. Bunun için nitelikli eleman alıp da ona yüksek ücret ödeyeceğine vasıfsız işçi alıp düşük ücret vermeyi hâla talep edenler çok. Yani, gerçek ihtiyaç ile fiilen piyasaya çıkmış, fiili talep arasında fark var. Bu durum piyasa mekanizmasının işlemesi hızlandıkça azalacaktır diye umuyoruz. Böyle bir rakamı herhangi bir kuruluş da istemiş değil.

Ancak, DPT, İş ve İşçi Bulma Kurumu gibi her an piyasadaki talebi ve arzı takip etme durumunda olan bir kuruluş değil, 5'er yıllık aralarla yapılıyor. İş ve İşçi Bulma Kurumunun, bunu daha sık aralarla, 3'er aylık aralarla yapması lâzım.

Prof. Dr. Kamil MUTLUER (YÖK Başkanlığı)- Efendim, eğitimde arz esnek değil; yani ben, bir işletme gibi bugün eczacılık fakültelerinin bir kısmını kapattım veya sayıyı yarıya indirdim, diğer fakültenin kontenjanını bir misli artırdım diyemem. Bu mümkün değil; çünkü hoca meselesi, laboratuvar meselesi, imkân meselesi. Bu bakımdan, arzı talebe göre ayarlayamıyorsunuz. Arz esnek değil bir kere.

Diyelim ki, Ankara Ziraat Fakültesinde hoca sayısı fazla, öğrenciyi düşürdünüz. Ben bu hocayı alıp Urfa'ya gönderemiyorum ki, laboratuvarı var, yani bu bakımdan, gerçekten eğitimde arzla oynamak son derece zor, ama hiç olmazsa yeni açıla-

caklarda bunu sağlayalım dedik biz. Biraz önce de belirttiğim gibi, hangi mesleklere talep fazla, bunları ortaya çıkardık; hangi mesleklere az, bunları çıkardık. Emin olun, şu an açık seçik ortaya koyuyor; öğrenci talepleri o kadar güzel, bilinçli yapıyor ki, piyasada geçerli olan mesleklere, fakültelelere olan talep yüksek. Mesela ODTÜ'nün endüstri mühendisliği, bilgisayar mühendisliği, son zamanlarda işletme ama iyi işletmeci, % 1'lerden % 2-3'lere düştü. Sizde gerçekten düşme var. En önemli mesele eğitimde, input meselesi, liseden gelen öğrenci kaliteliyse o üniversite o fakülte kalitelidir efendim. ODTÜ ve Boğaziçi'nin başarısı oradaki eğitim kadar, oradaki eğitimden daha çok gelen inputta. Biz mümkün olduğu kadar talebi yüksek olan fakülterin ve yüksekokulların kontenjanlarını artırmaya çalışıyoruz. Diğerlerinde sabit tutuyoruz; ama, biraz önce de söylediğim gibi, talep o kadar yüksek ki, o kontenjanları da azaltamıyoruz.

Biz önce sosyal talebi nazarı itibara alıyoruz, ama sosyal talebin içerisinde de insan gücü ihtiyacını göz ardı etmiyoruz, ama bunu da talebin yüksek olması dolayısıyla uygulayamıyoruz.

BAŞKAN- Müsaade ederseniz konuyu derleyip toparlayalım, sizin sabrınızı da pek fazla taşımayalım.

Meslek içinde ben de 30 senesini geçirmiş bir meslektaşınızım. Ben şu anda işsiz olan arkadaşlarıma bir şey söylemek istiyorum. Zannetmeyin ki bu durum yalnız Türkiye'de böyle; geçen Aralık ayında Mısır'da Dünya Gıda Tarım Örgütü'nün düzenlediği bir toplantıda ortaya konan bir iki rakamı hatırlıyorum.

Mısır'da 250 bin ziraat teknisyeni var, bunların iş sahibi olanları % 15; Mısır'da 45 bin ziraat mühendisi var, onların da ünvanı ziraat yüksek mühendisi, iş sahibi olanları 20 bin, 25 bini açıkta, onlar da iş arıyor. Diğer tabiriyle, tabii bu yalnız Türkiye'ye mahsus bir sorun değil.

Sabahtan beri tüm dinleyenler, konuşmacılar, panelistlerden bazı arkadaşlarımız; özel teşebbüsün istediği uygulamalı eğitim öğretim almış ziraat mühendisini nasıl sağlarız konusunda pek çok önerilerde bulundular. Söylenen derslere bakınız; hatırlayabildiğim kadarıyla; "Tarımda matematik ve uygulamalı matematiğe en az % 20 civarında ağırlık verilmeli.

Tarımda biyoteknoloji, bugünkü duruma nazaran çok fazla ağırlıkla yer almalı.

Tarımda genetik, tarımda çevre, tarımda ekoloji, tarımda etüd proje tekniği, tarımda işletme, tarım-

da mühendislik ekonomisi, tarımda gazetecilik, lisan üstü dersi olarak teklif ediyorlar; tarımsal hukuk, tarım sigortası. 150 civarında arkadaşımızın tarım sigortasında çalıştığı söylendi. Benim bildiğim 25 civarında arkadaşımız var. Gerçekten tarım sigortası konusu önemli ve bu işi hiç bilmeyenler yapmaya kalktığı zaman da çiftçiye büyük zararlar veriyorlar. Bu arada, ziraat fakültelerine alınan öğrenci sayısını azaltmanın bir yolu; ara insan gücü. Ara insan gücüne daha fazla insan almak lâzım. Bu suretle, üniversiteye müracaat eden, 1 milyonun üzerindeki lise mezununun bir kısmının ara insan gücü yetiştirmek suretiyle üniversite kapısından kopartılması mümkün olacak. Ama her liseden mezun olanın üniversiteye girmesi gibi bir durumu düşündüğünüz taktirde sınıfta 80-100 kişinin olması gibi bir sonuca ulaşılır ki, öyle bir sınıfta da eğitim öğretim mümkün değil.

Uygulama için sınıflar bölünmeli, ezberci sistemin araştırmacı sisteme dönüşünde tüm gelişmiş dünya bu işde hemfikirlerdir.

Çok iyi bilgisayar kullanmayı bilen ziraat mühendisi olmalı. Lisan her işin başı. Değerli arkadaşlar, bir ziraat mühendisi yalnız fakülteden mezun olduğu zaman 1/3, lisan ikinci 1/3, kompütür üçüncü 1/3 sonucuna ulaşıldı.

Tabii bunlar, arkadaşlarımızın söylediklerini bütünleyen konular. İnsan gücü planlamasından sonra, ülkenin ihtiyacı olan ziraat mühendisini belirleyecek insan gücü planlaması yapılmasından sonra mümkün olduğu oranda yapılabildiği kadar. Tarım ve Köyişleri Bakanlığında eskiden çalışan arkadaşlarımız hatırlarlar, 1980 - 1983 arasında bir ziraat teşkilatı için bir insan gücü planlaması yapmaya çalıştık; hangi ilin, hangi tarımsal konularda daha önde olduğunu belirledikten sonra ilçelere göre önemli tarımsal konularda uygun ziraat mühendisi tahsis ederek, hangi ilçenin kaç ziraat mühendisine ihtiyacı olduğunu dikkate alarak; eğer bölge narenciye bölgesiyse bahçe bölümünden mezun ziraat mühendisi; eğer bölge hububat bölgesiyse tarla bölümünden mezun olan ziraat mühendisi; arazi genişliklerine göre adedi koymak kaydıyla bir insan gücü planlaması yapmaya çalışmıştık. Aradan 10 sene geçti, o günden hatırladığım 18 bin ziraat mühendisine yalnız Tarım ve Köyişleri Bakanlığında ihtiyaç vardı.

Tarım kredi ve satış kooperatiflerinin profesyonelleştirilip bir miktar daha ziraat mühendisi istih-

damı sağlanması doğru bir öneridir.

Araştırma kuruluşlarının ziraat mühendisi istihdamının bu suretle sağlanması, ziraat mühendisliğiyle ilgili müşavirlik firmalarının teşviki, Tarım Bakanlığının yeni faaliyetlerinin proje bazında yürütülmesi suretiyle ziraat mühendisi istihdamının zorunlu hale getirilmesi; diğer kooperatiflerde ziraat mühendisi çalıştırılmasının zorunlu hale getirilmesi; belli boyuttan sonra işletmelerin ziraat mühendisi çalışma yükümlülüğüyle yüklenmesi konularında son günlerde büyük tartışmalar yapılıyor, Dünya Bankasından aldığımız kredilerle, devletin bütçesinden aldığımız yatırım paralarıyla yapılan çok sulama yatırımları var. 1500 kişiye hizmet götüren bir sulama yatırımı için milyarlar sarfediyorsunuz, ama geri ödemeyi kim yapıyor? 60 milyonun verdiği vergilerle toplanan parayla yapıyorsunuz. Demokratik sisteme uymuyor ve Dünya bankası, Türkiye Cumhuriyetine neredeyse Ultimatum çekmiş; "ya kullananlara geri ödetirsiniz veya hut da bunları kullananlara devredersiniz". O konuda Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün belli çalışmaları var.

Adana'da bu konuyla ilgili yaptığımız çalışmada su ücreti namı altında çiftçinin ödemesi gereken paranın tahakkuk eden miktarı 95 milyar lira 1992'de, devletin tahsil edebildiği para yalnızca 9 milyar lira. Devletin sarfettiği paranın gerek amortismandan gelen, gerek bir sene evvel yaptığı işlem bakım masrafı olarak yaptığı paranın, 95 milyarın, çiftçilerden su ücreti olarak geri alınması lâzım, alınması gereken 95 milyarın ancak %10'u geriye alınabiliyor ve bunu siz, özel teşebbüs gibi kooperatife veya birliğe devrederseniz, devlet para vermeye su vermiyorum diyebildiği için bu işi daha ucuza götürüyor, paranın da tamamını tahsil edebiliyor. Dolayısıyla, birliklerin ve kooperatiflerin bu sulama işinde oluşturulması, yeni ziraat mühendisi istihdam sahası demektir. Bu da ayrıca katkıda bulunacaktır.

Sabahtan bu yana bizi dinleme lütfunda bulunan değerli dinleyenlere teşekkürler ve saygılar sunuyorum. İnşallah bu konuşmalar basıldığı zaman da, şu anda işsiz durumda olan çok değerli genç meslektaşlarımızın da iş bulmasına bir nebze, ummanda bir damla katkıda bulunur inancı içerisinde hayırlı olsun diyorum. Tabii kendilerine sabır diliyorum.

ÇUKOBİRLİK

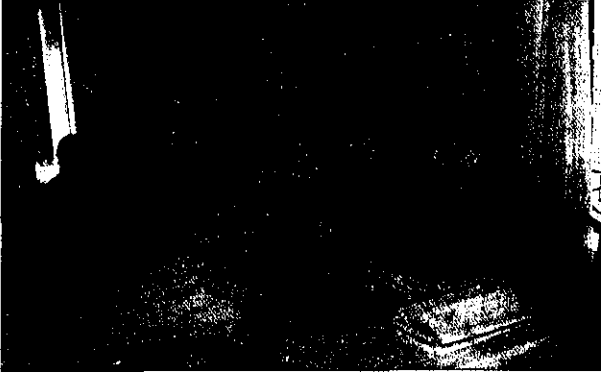

Adres: Mersin Yolu ADANA
Telgraf Adresi: ÇUKOBİRLİK

Tlf: Santralı 280379 (5 Hat)
P.K.: 3 Telex: 63884-63885-63886

ODA 'MIZIN DÖRDÜNCÜ DANIŞMA KURULU TOPLANDI

ODA'mızın dördüncü danışma kurulu 16 Ekim 1993 tarihinde Ankara'da toplandı. Danışma Kurulu'na Genel Merkez Yönetim Kurulu dışında, TMMOB temsilcisi Atilla GÖKTÜRK, Adana Şube Yönetim Kurulundan Ramazan DOĞRU, Ege Bölge Şube Yönetim Kurulundan Ahmet TOMAR, İstanbul Şube Yönetim Kurulundan Yasemin ÖMEROĞLU, Murat KAPIKIRAN ve Mahinur ZİYAN, Bursa Şube Yönetim Kurulundan Başkan Ali KARABULUT ve Yılmaz OKTAY, Diyarbakır Bölge Yönetim Kurulundan Başkan Zekai BAKAR ve Lezgin YALÇIN, Trabzon Bölge Şube Yönetim Kurulundan Başkan Cemil BOZBAŞ ile Erzurum Bölge Şube Yönetim Kurulundan Başkan Gönen GÖNÜLTAS katıldılar.

4. Danışma Kurulu Toplantısından Bir Görünüş

Toplantıda gerçekleştirilen görüşmelerin sonucunda aşağıdaki ilke kararları alındı:

1. Tarım Haftası '94 programı, Genel Merkez ve Şubelerde olabildiğince bir haftaya yayılacak şekilde planlanacak ve örgüt birimleri arası karşılıklı katılıma olanak sağlanacaktır.

2. Genel Merkezin İl Temsilcileriyle yazışma yönteminde, şubeler aracılığı uygulanacak, Genel Merkez - Şube - Temsilcilik hiyerarşisine özen gösterilecektir.

3. 34. dönem genel kurulları kapsamında, Genel Merkez yöneticilerinin şubelerin, şube yöneticilerinin ise temsilciliklerin genel kurullarına katılmaları gerçekleştirilmeye çalışılacak ve genel kurul takvimi bu durum gözetilerek yapılacaktır.

4. Genel Kurulların gündemi, olabildiğince meslek ve oda örgütü sorunlarını kapsayacak nitelikte hazırlanacak, bu amaçla ayrıntılı ilan hazırlanacaktır.

5. Oda genel kurulunda örgütlenme konusu gündeme alınacak, bu çerçevede Peyzaj Mimarları Odası kurulması doğrultusundaki öneri olumlu değerlendirilecektir.

6. Tarım Kredi Kooperatiflerinde görevli üyelerin özlük hakları konusunda yapılacak girişimlere

Toplantıdan Bir Başka Görünüş

esas olmak üzere Ege Bölge Şubesi tarafından bir rapor hazırlanacaktır.

7. Kamu kesiminde görevli üyelerin ücret sorunlarının çözümü doğrultusunda TMMOB katında Genel Merkezce girişimde bulunulacak, bir eylem ve etkinlik planı sunulacaktır.

8. Serbest çalışan ziraat mühendislerinin statü ve ücret sorunlarının çözümüne yönelik bir sistem önerisi Ege ve Trakya Şubeleri tarafından hazırlanacak, 1994 Ocak ayına kadar Genel Merkeze bildirilecektir.

9. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğünden, ilaç bayılığı ruhsat sürecinde, ilgili yönetmelik gereği Ziraat Mühendisi koşulu, TMMOB kanunu gereği ise ziraat mühendislerinin Oda üyesi olması koşullarının aranması istenilecektir.

10. ODA üye ödentilerinin tahsilinin hızlanması için, ülke ölçeğinde etkinlik gösterilecek, gerekirse icra uygulaması yaygınlaştırılacaktır.

11. Kapalı alanlarda ilaçlama işleri için İstanbul Şubesi tarafından sistem önerisi geliştirilecektir.

12. Kamu kesiminde memur sendikalaşmasının önündeki engellerin giderilmesi için çaba gösterilecek, kimi yöneticilerin olumsuz durumları Tarım ve Köyişleri Bakanlığına resmen iletilip, çözüm istenecektir.

13. Kamulaştırmada görev alan bilirkişi üyelerimizin ücretleri konusunda Yüksek Hakimler Kurulu nezdinde girişimde bulunulacaktır.

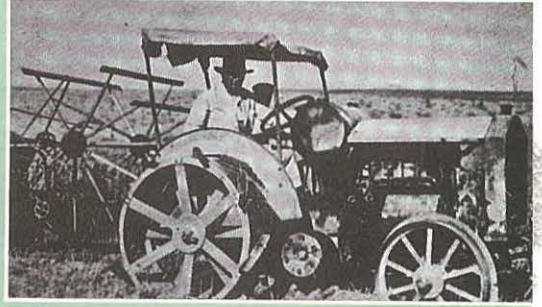
Toplantıdan Diğer Bir Görünüş

ODA'MIZIN ANKARA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİNİN
KATKILARIYLA
8 HAZİRAN 1993
TARİHİNDE
ANKARA'DA MİLLİ
KÜTÜPHANE
SALONUNDA
GERÇEKLEŞTİRDİĞİ
"DÜNÜ-BUGÜNÜ
VE GELECEĞİ İLE
ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ"
ADLI SEMPOZYUMA
SUNULAN BİLDİRİLER
KİTAPLAŞTIRILDI

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

DÜNÜ BUGÜNÜ VE GELECEĞİ İLE ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ

8 HAZİRAN 1993
ANKARA

Meslektaşımız Türkan YEŞİLYURT soyut, gizem dolu ve ilginç şiirlerini kitaplaştırdı. Tanıtımını kendi ağzından sunuyoruz.

Türkan YEŞİLYURT

YOKSUN

- ŞİİRLER -

1967 Samsun doğumluyum. Ziraat Mühendisi ve İktisatçısıyım. Evliyim. Bir kedim var. Yoksun adlı ilk kitabımı Ziraat Mühendisi tüm meslektaşlarıma sevgi ve saygıyla sunuyorum.

Tüm kitapçılardan edinebilirsiniz.

antbirlik

- * Pamuk
- * İplik
- * Rafine Pamuk yağı
- * Küsbe
- * Linter
- * Kuşbaşı
- * Kapçık
- * Sabun pastası
- * Rafine ayçiçeği yağı

**PAMUK VE YAN ÜRÜNLERİYLE
MİLLİ EKONOMİYE DÖVİZ KAZANDIRAN
ÜRETİCİ DOSTU BÜYÜK KURULUŞ**

ANTBİRLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

P.K.34 ANTALYA
Tel : (31) 41 29 74 (5 hat)
Fax: (31) 41 44 34
Teleks: 56124 coop tr.

Ortak Kooperatifleri *BİRLİK TESİSLERİ*

Antalya
Manavgat
Serik
Yeniköy
Kınık

Topçular 1 Çırcır ve
Prese fabrikası
Topçular Sawgın Fabr.
Topçular Yağ Kombinası
Manavgat, Serik, Yeniköy
Çırcır ve prese fabrikaları
Aksu İplik Fabrikası

SU ÜRÜNLERİ SEMPOZYUMU GERÇEKLEŞTİRİLDİ

16 EKİM DÜNYA GIDA GÜNÜ NEDENİ İLE 14-15 EKİM 1993 TARİHLERİNDE ANKARA'DA DSI
KONFERANS SALONUNDA "SU ÜRÜNLERİ SEMPOZYUMU" DÜZENLENDİ

Devlet Bakanı İbrahim TEZ'in konuk olarak açılışına katıldığı ve bir konuşma yaptığı Sempozyum'da Su Ürünlerinin Beslenmedeki Rolü, Su Ürünleri Üretimi, Su Ürünleri Stoklarının Korunması, Su Ürünlerinin Değerlendirilmesi, Su Ürünleri Teşvik ve Destekleme Politikaları, Su Ürünleri Örgütlenmesi Konuları, Bilim Adamları, Üreticiler, Sanayiciler ve Bürokratlar tarafından geniş olarak ele alınıp ayrıntılı biçimde irdelendi. Sempozyum'un son oturumunda "2000'li Yıllarda Su Ürünleri Politikaları" bir açıkoturum çerçevesinde Meclisde Grubu bulunan partilerin temsilcileri Sanayiciler ve Balıkçılık Kooperatifleri Temsilcileri tarafından tartışıldı. Açılış konuşması ODA Başkanı Mahir GÜRBÜZ tarafından yapılan bu Sempozyumda sunulan bildiriler önümüzdeki günlerde bir kitap halinde yayınlanarak meslektaşlarımızın ve ilgililerin yararlanmasına sunulacak.

"DÜNYA GIDA GÜNÜ" DOLAYISIYLA DÜZENLENEN "SU ÜRÜNLERİ SEMPOZYUMU" AÇIŞ KONUŞMASI

Ziraat Mühendisliği Türkiye tarımının her üretim dalına teknoloji aktararak hizmet vermiş bir sektör mesleğidir. Makro sektörel planlamadan-altyapı programlanmasına, teknoloji üretimi ve aktarımından-girdi üretim ve kullanımına, ırk ıslahı ve çeşitlendirmeden-yeni tekniklerin yayımına, pazarlamadan-ürün işleme ve değerlendirilmesine, üretici eğitiminden-üretici örgütlenmesine kadar, bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretiminin, tüm ekonomik, ekolojik ve toplumsal boyutlarını formasyon olarak kavrayan ve kapsayan, bir disiplinler bütünüdür. Sektörün bütününe hizmet veren tüm resmi ve özel kuruluşlarda, her düzeyde yönetsel ve teknoloji sorumluluk yüklenmiş ve yaşanan dönemsel nitelikli kimi haksızlıklara rağmen, bu sorumluluğu bundan böyle de sürdürecektir, bir saygıdeğer misyondur.

Bu onurlu mesleğin yasal ve demokratik temsilciliğini üstlenmiş bulunan Ziraat Mühendisleri Odası, çalışmalarını işte bu bütünlüğü kavrayan bir anlayışla sürdürmeye çaba göstermektedir. O nedenledir ki, Oda'mız tarımın her boyutunu, her fonksiyonunu ve her alt sektörünü, toplumsal sorumluluk anlayışı içinde sorgulamaya, irdelemeye, tartışmaya çalışmaktadır. Meslek alanımızın gelişmesi, meslek uygulamalarının denetlenmesi, meslek hakları meslektaş yararlarının aranılıp savunulması, öncelikli ödevlerinin yanında, tarımın sorunlarının sahiplenilmesini de, toplumuna karşı sorumluluk saymaktadır. Böylesi bir sorumluluğu, "gelişmiş, çağdaş yapı kazanmış, bu nedenle teknoloji talebinde bulunacak bir tarımın", meslek sorunlarının çözül-

ODA BAŞKANI Açış Konuşmasını Yaparken

münde de temel belirleyici olacağı düşüncesiyle, ayrıca yararlı görmektedir.

Bize göre demokrasi, yalnızca katılım talebi, görüş açıklama özgürlüğü değil, o ölçüde sorumluluk duyma anlayışdır. Meslek odalarının da içerisinde bulunduğu sivil toplum örgütleri, yalnızca sisteme eleştiri getirmek, karar mekanizmalarına katılım talebinde bulunmak yerine, o kararların oluşumuna somut katkıda bulunmak için, araştırmak, sorgulamak incelemek, kı-

saca düşünce politika üretmek zorundadır. Demokrasinin gerçekten katılımcı ve çağdaş bir öze kavuşması da, kanımızca sorunları yüzeysel göstergelerle tekrarlayan eleştirel kolaycılık anlayışlarıyla değil, çözümler araştırmayı öngören sorumluluk anlayışlarının gelişip yaygınlaşmasıyla, doğrudan bağlantılıdır.

Özetlemeye çalıştığım bu yaklaşımı hizmet ilkesi edinen Oda'mız, tarımın sorunlarını işte bu gerekçeyle sık sık sorgulamaya çalışmaktadır. Evren ölçeğinde gündemde bulunan beslenme ve açlık sorunlarına, yılda bir gün de olsa kamuoyu duyarlılığını sağlamaya yönelik Dünya Gıda Günlerini de, aynı anlayışla ve simgesel törensel nitelikli kutlamaların ötesinde bir derinlikle, değerlendirmeye çaba göstermektedir.

1988 ve 1989 da ülke genelinde yaşanan, besin üretimi ve tüketimi sorunlarına ilişkin olarak hazırlanan raporlar kamuoyuna sunulmuş, 1990 da, bugün bile ciddi bir sorun olmakta devam eden gıda denetimi kargaşası her yönüyle bir sempozyum kapsamında ele alınmış, 1991 de gıda sanayii

**Devlet Bakanı Sayın İbrahim TEZ
Açılış Konuşmasını yapıyor**

her boyutuyla üç günlük bir kongrede irdelenmiş ve 1992 de beslenme ve gıda kirliliği konusu bir forum çerçevesinde tartışılmıştır. Üstelik bu çalışmaların hiç birisi, bu salonlara hapsedilmemiş, tümü kalıcı yayınlara dönüştürülerek, kamuoyu, yetkili ve ilgililerin yararlarına sunulmuştur.

1993 Dünya Gıda Gününde, toplumun sağlıklı beslenmesi ve ülke ekonomisinin gelişmesi bakımından son derece önemli bir sektör olan su ürünlerinin gündeme getirilmesi de, işte bu sorumluluk anlayışının gereğidir. Çalışmalarımıza katkı koyan, düşünce üreterek geliştiren, maddi katkılarla destek veren, tüm kurum ve kuruluşlarımıza ve tüm insanlarımıza şükran duygularımızı sunuyoruz.

Su ürünleri sektörünün ülkemiz açısından taşıdığı önemi ortaya koyacak çok sayıda gerekçe ve neden, kuşkusuz vardır. Ama bize göre, ekonomik ve toplumsal özlü iki temel gerekçe, son derece önemli ve belirleyicidir.

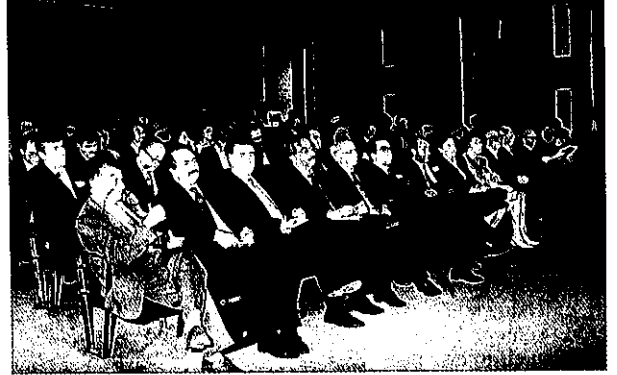
Toplumumuzun insanca beslenmesi gereği bakımından, bu sektörün yaşamsal önemi vardır. Tarımın ve daha genelinde de ekonominin daha fazla katma değer yaratması açısından, bu sektörün son derece önemli potansiyeli vardır.

Bilim ve teknik alanında gündeme gelen devrim nitelikli gelişmelere rağmen, dengeli ve yeterli beslenme sorunu, dünya ölçeğinde bir sorunsal olma özelliğini bugün de sürdürmektedir. Sosyal antropologların deyişiyle "insanoğlunun ölümden önce açlığın korkusunu duyması" olgusu, günümüzde de bir çok ülke özelinde, son derece geçerlidir. İkibin yılını bu dünya, ekmek isteyen bir milyon yeni bireyiyle karşılayacaktır. Ve bu dünya toplumunun önemlice bir bölümünde açlık ve yetersiz beslenme, yığınsal sağlık sorunlarını yaratmaya devam etmektedir.

Üstelik böylesine ağır beslenme sorunlarının yaşandığı evrenimizde, esasen kısıtlı olan doğal üretim alanları hızla bozulmakta ve yok olmaktadır. Hatta sorunları çözücülük fonksiyonunu üstlenmiş sanayi devriminin denetlenemeyen tırmanışı, doğal üretim ortamını ciddi ölçüde bozan yeni ve yaşamsal çevre sorunlarını da, gündeme getirmiş bulunmaktadır.

Evren ölçeğinde geçerli bu sorunsal, hızlı nüfus artışı, gelir dağılımı dengesizliği, bilinç yetersizliği ve kaynak kullanımında yaşanan sorumsuz savurganlık gibi özel koşullarımızdan ötürü, ülkemiz açısından çok daha önemli ve yaşamsaldır. Toplumumuz hızla büyümektedir ve bu toplum yeterince beslenememektedir. Türkiye'nin "kendine yeter sayısı sınırlı ülkelerden biri olduğu" sözü, özellikle hayvansal besinler açısından kesinlikle geçerli değildir. Türkiye'nin sınırlı doğal üretim kaynakları günbegün yitirilmiştir. Yetersiz ve dengesiz beslenme nedeniyle yetişkin insanlarımızın önemli bölümünde, çocuklarımızın önemli bölümünde, kitlesel ölçekli sağlık sorunları yaşanmaktadır.

Öte yandan ekonomik kalkınmada çok belirleyici olması gereken tarım, uzun yıllardan bu yana "kalkınmanın önünde bir engel" gibi görülmeye başlanmıştır. Türkiye tarımının özlenen gelişmişlik düzeyine ulaşamamış olduğu doğrudur. Tarımın ekonomiye katkısının, olması gereken düzeye varamamış olması da doğrudur. Ne var ki, bunların doğru olması, tarımın sorununun yalnızca tarımın boynunun borcu olduğu anlamına, hiç gelmemektedir. Çünkü, kalkınma bir bütündür, sanayisiyle tarımıyla sektörlerin entegrasyonudur. Ve bugün Türkiye tarımının sorunu, aslında Türkiye sanayisinin sorunudur. Türkiye sanayileşmiş olabilseydi, nüfusun yarısını barındıran tarımın sorunları bu ölçüde ağır olmazdı. Türkiye tarımı bir sanayi haline dönüştürülmüş olsaydı, sektörün ekonomiye katkısı, beklenenden bu ölçüde uzak kalmazdı.

Sempozyumdan Bir Görünüş

O bakımdan Türkiye, tarımına da artık daha farklı bir bakış açısıyla eğilmek zorundadır. Bu sektörün, iç ve dış ekonomik ve toplumsal koşulları doğru değerlendiren bir değişim ve dönüşüm doğrultusuna yönlendirilmesi, ekonomiye en çok katma değer yaratan, toplumun ihtiyacını en uygun koşullarda karşılayan bir üretim dinamiğine kavuşturulması, son derece gereklidir. Bütünsel ve hayvansal üretimin hangi doğrultularda yönlendirilmesi, nitel ve nicel açıdan hangi doğrultularda özendirilmesi gerektiği, çok somut ve net projeksiyonlara dönüştürülmek durumundadır.

Başta da sunduğum gibi, su ürünleri sektörü, işte özetlemeye çabaladığım bu iki belirleyici boyut açısından, toplumun sağlıklı beslenmesi ve ekonomiye katma değer yaratılması bakımından çok önemlidir, çok yaşamsaldır. Türkiye tarım kesiminin yönlendirilmesi kapsamında tercihler sıralamasında, bu sektör bize göre daha fazla gözardı edilmemelidir. Kimi tanıtlayıcı göstergeleri anımsatılan beslenme sorunlarımızın aşılması anlamında da, tarımın ekonomiye en fazla katma değer yaratması zorunluluğu anlamında da, su ürünlerimizin önemi ve önceliği daha fazla ertelenmemelidir.

Çünkü Türkiye, su ürünleri sektörü açısından yaşanan tüm olumsuzluk ve çevresel sorunlara rağmen, önemli üretim potansiyeline sahiptir ve üretim gelişim trendi de bunu ortaya koymuştur. Doğal üretim potansiyeli olarak, Karadeniz ve Marmara, kültür balıkçılığı olanağı anlamında hemen tüm denizlerimiz, içsu üretimi anlamında ise 200 doğal 114 baraj gölümüz, 680 göletimiz 177 bin Km.lik akarsuyumuz, bir çok ülkede bulunmayan bir zenginliktir.

Üretimimiz kimi sorunlu yıllar dışında denilebilirki yükselen bir seyir izlemiştir. Özellikle döviz girdisi sağlanması niteliği ile önemli olan yetiştiriciliğimiz, 1986 da 3.000 ton civarındayken, altı yedi yılda yaklaşık üç misli artarak 9.200 tona ulaşmıştır. Bu, üretim potansiyeli olana-

ğının bulunması anlamında son derece önemli bir olgudur. Türkiye üretim ölçüğü olarak 161 dünya ülkesi arasında 28.; Avrupa'da 6.'dır.

İhracat son on yılda iki kata yaklaşan oranda yükselmiş, onbin tonlardan, yirmibin tonlara ulaşmış, yılda yaklaşık 50 milyon dolar yani 1992 HDTM verilerine göre hayvancılık ihracat gelirininde üçte bir oranında, ya da örneğin maden cevheri ihracat geliri kadar, madeni eşya ihracat gelirininde dörtte üçü kadar, döviz girdisi sağlanmıştır. Benzer durum su ürünü mamülünde de yaşanmış, örneğin 1992 de su ürünleri sanayi malı ihracatı, mezbaha ürünleri ihracatından fazla olmuş, süt ve mamülleri ihracatının altı misli dolayında gerçekleşmiştir.

Su ürünleri bitkisel ve hayvansal üretim içerisinde en fazla katma değer yaratan dallardan birisidir. Özellikle doğal üretim ortamı açısından, çok az emek ve sermaye kullanımı ile kendi kendini üreterek, yenileyerek çoğalmaktadır. Ekonomiye sağladığı katma değer cari fiyatlarla 1992'de 5 trilyon TL. düzeyinde gerçekleşmiştir.

Toplumumuzun sağlıklı beslenmesi gereği, su ürünleri üretiminin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Çünkü artık geleneksel hayvansal protein üretimi, toplumun çeşitlenip çoğalan ihtiyaçlarının giderilmesinde son derece yetersiz kalmaktadır. Su ürünleri, protein, enerji, vitamin, mineral ve hazmölabilirlik özellikleri açısından, benzeri hayvansal besinlerden daha üstündür. Ülke içi talep artışı da, üretimde ciddi bir yükseliş sürecine girilmesini gerekli kılmaktadır. DİE tarafından yapılan 1987 gelir dağılımı araştırması, gıda harcamaları içerisinde et, balık ve kümes hayvanı ürünleri payının ancak % 18.6 olduğunu, yalnızca balığın payının % 1.1 civarında seyrettiğini ortaya koymuştur. Bu veriler bile, bırakınız dış satımı, toplumumuzun beslenme deseninin sağlıklı doğrultuda değişmesi için, su üretiminin hızla yükseltilmesi gerektiğini, açık biçimde ortaya koymaktadır.

Gelişmesi, geleneksel çizgiyi değiştirmesi ve öncelik kazanması gereken su ürünleri sektörü, bu doğrultuda aşılması gereken sayısız engel ve sorunla da karşı karşıya bulunmaktadır. Politikadan, stratejiden-uygulama mekanizmalarına, alt yapı eksikliklerinden-kurumsal düzenlemelere, örgütlülüğünden-teknolojiye, üretim yönteminden - pazarlama ve değerlendirme süreçlerine kadar, dikey ve yatay bir çok doğrultuda, boyutta, sorunlar vardır, giderilmesi gereken engeller, zorluklar vardır.

Tüm gelişim sürecine rağmen, su ürünleri üretiminin GSMH daki payı, beklenen düzeye ulaşamamış, binde dört, binde beş dolayında kalmış, tarım üretimi içindeki payı yüzde ikibuçuk aşamamıştır.

Üretim artışı yalnızca dördüncü planda öngörülen hızı aşmış, üç ve beşinci planda amacın biraz altında, bir ve ikinci planda ise ön görülenin yarısı oranında gerçekleştirilmiştir. Üstelik realize olan üretim artışları, kaynakların doğal halleriyle korunmaması, hatta bozulmaları pahasına gerçekleştirilmiştir.

Üretim girdilerinin nitelik ve fiyat sorunları yaygındır. Avcılık ve yetiştiricilik araç, gereç ve ekipmanı bakımından ülke içi üretim sorunları vardır, fiyat sorunları vardır. Yem fiyatları yetiştiricilik için ciddi açmazdır.

Kredi girdisinin yeterli ve etkili olduğunu söylemek kolay değildir. Ziraat Bankasının açtığı işletme, donatım, yapı - tesis ve sanayi kredilerinin tümü 1989 da 33.8 milyar TL. üç yıl sonra 1992 de ancak 66 milyar TL. na varmıştır. Aynı yıl yetiştiricilik için açılan kredinin hacmi ancak 19 milyar TL. dir. Bu kaynaklarla sektörün dönüşüm ve gelişim atılımlarını göstermesini beklemek, bize göre aşırı iyimserlik tir.

Üretimin nitelik sorunları vardır, üretim sonrası süreçten kaynaklanan standardizasyon sorunları vardır. Pazar zincirinde yaşananlar, sorunun üretimin boyutu değil, pazar organizasyonu olduğu noktasına varmaktadır. Balık ve benzeri ürünlere özel depo, hemen hemen yoktur. Ürünler zorunlu olarak sebze-meyve depolarında saklanmaktadır. Depolama zorluğu nedeniyle meydana gelen bozulmanın hacmi, % 35-45'lere çıkmaktadır. Taze ve dondurulmuş balık standardı tutturduğumuzu söyleyemiyoruz.

İşleme ve değerlendirme süreci bir başka sorunlar alanıdır. Balık unu ve yağı üreten fabrikaların, hesaba kitaba dayalı etüdlerle ve çok isabetli kuruldıkları konusu, bugün bile tartışılmaktadır. Buna rağmen işleme ve değerlendirme sanayinin gelişmiş olduğundan söz etmek mümkün değildir. İşlenmiş su ürünü sanayii yeterince gelişmediği için, teknoloji yeterlilik sağlanamadığı için, üretilen balığın çoğu taze tüketilmek durumundadır. Dünyada toplam tüketimin ancak beşte biri taze, geri kalan dondurulmuş, tuzlanmış ya da konserve formlardayken, ülkemizde taze tüketimin toplamın dörtte üçünü geçmesi, talep yapısının bu ölçüde farklılaşması, bu alandaki sanayinin gelişemediğini gösteren bir önemli göstergedir. Kapasite kullanımı oranlarının yüzde elliler dolayında seyretmeside, sanayi sürecinin bir başka çıkamazdır.

Dış ticaret açısından da giderilmesi gereken ciddi sorunlar yaşanmaktadır. İhracatta kalite sorunu vardır. Son on yıldaki olumlu gelişmeye rağmen özellikle 1990 sonrası üç yıl değer bakımından ihracatda artış yerline gerileme görülmektedir. 1990 da 48.7 milyon dolar olan döviz girdisi 1991 de 44.2 milyon dolara, 1992 de 41.2 milyon dolara inmiştir. Ama aynı süreçte ithalat 5.3 milyon dolardan 10.5 milyon dolara fırlamıştır. Kısacası tüketilebilir su ürünleri dış ticaretinde de, değişim trendi yerli üretimin yararına işlemek eğilimi göstermemektedir. Miktar açısından bakınca da benzer bir durum görülmektedir. 1985 de onbin ton olan ihracat 1990 da ikibuçuk misli artarak yirmiyüçbin tona çıkarken, aynı zaman kesitinde 195 ton olan ithalat seksen kat artarak onaltıbinbeşyüz tona çıkmıştır.

Doğal koşullarımız bakımından çok önemli bir olanak olmasına rağmen, yetiştiricilik özlenen üretim ölçüğüne ula-

Sempozyumun Prof. Dr. Muammer KAYAHAN yönetimindeki 1. oturumuna katılan konuşmacılar

şamamış, önündeki kurumsal ve bürokratik engeller aşılanmamıştır. Dünya balık üretiminin yaklaşık yedide biri yetiştiricilikten sağlanırken, ülkemizde bu oran son atılımlarla ancak toplamın yirmide birine yaklaşmıştır. Kamu kaynaklarından faydalanmak üzere projeli olarak öngörülen işletmelerin sayısı, kümülatif olarak ancak 561'e varmıştır. Kültür varlıklarını koruma ve turizm gibi gerekçelerle, döviz açısından çok önemli bir çıkış noktası olacak, denizde yetiştiricilik yatırımlarına ciddi engeller çıkarılmaktadır.

Deniz ve iç suların kirliliği bir ayrı dramdır. Kentsel, evsel, endüstriyel, tarımsal kaynaklı, sıvı ve katı atıklar, aşırı avlanma ve benzeri nedenlerle kaynaklarımızın bozulmaları yetmiyormuş gibi, denizlerimiz kimi gelişmiş ülkelerin çöplüğü gözyüyle görülmeye başlamıştır.

Araştırma, her alanda olduğu gibi, su ürünleri kısmında da ciddi bir açmazdır. bırakınız islah, yetiştirme tekniği, değerlendirme tekniği alanlarını, denizlerimizin stokları konusunda da, ilgili her kesimin uzlaştığı, durum saptayıcı araştırmalar bile yeterli değildir. Araştırma alt yapısı yoktur. Sektöre teknolojinin yeterince egemen olduğunu, sektörün süreçte yeterince teknik elemanı istihdam ettiğini söylemek mümkün değildir.

Sektöre yönelik kamu sorumlulukları, uyumlu bir eşgüdüm içinde değildir. Hizmetler arasında girişik ve çelişkiler vardır. Tarım ve Köyişleri, Orman, Maliye, Bayındırlık, Çevre, Sağlık - İçişleri ve Kültür gibi sekiz Bakanlığın, sektöre ilişkin görevi vardır ama, bunların arasında ilkeli bir entegrasyon olduğu söylemek zordur.

Su ürünleri tüketimi sorundur. Tüketim düzeyi yetersizdir. tüketimin talep yapısı dengesizdir. Bırakınız çok ileri ülkeleri, yılda fert başına İspanya 33 kg., Portekiz 16 kg., Yunanistan 14 kg. tüketirken, dünya ortalaması 19. kg.da oluşurken, ülkemizin birey başına tüketimi 7-8 kg. arasında değişmektedir. Üstelik bölge ve zaman unsurları açısından tüketim dengesizliği geçerlidir. Örneğin Karadeniz Bölgesi toplamın % 36'sını tüketirken, bu oran Güneydoğuda % 0.2 ye inmektedir. İnsanlarımızın çoğunluğunda tüketim alışkanlığı yerleşmemişken, tüketim talebinde bulunan insanların da istedikleri zaman istedikleri türde ve miktarda ürün bulamamaktadır.

Su ürünleri üreticileri örgütsüzdür. Var olan kimi örgütler de etkisizdir. Küçük balıkçı yakınmaktadır. Büyük balıkçı yakınmaktadır. Yetiştiriciliğe yatırım yapmış olanlar kaygılıdır, sanayiciler sorunlarla yüküldür. Pazarlamacılar yakınmaktadır, tüketici yakınmaktadır.

Bir bölümüne değinilen bu sorunlar demetinin anımsatılması, kesinlikle bir ön yargı ya da kötümserlik enjeksiyonu diye, değerlendirilmemelidir. Bu saptamaların, yerindeliği, doğruluğu, eksik ya da abartılı olduğu, kuşkusuz her zaman tartışmalıdır ve tartışılmalıdır. Önemli olan, bunları doğru teşhis etmek, bir bütünlük içerisinde değerlendirmek ve kısa ve uzun geleceğin önceliklerini doğru saptayarak tutarlı ve akılcı strateji ve politikalar üretmek uygulamaktır.

Örneğin, sektörü tüm boyutlarıyla kavrayan, ekonomik ve toplumsal doğrultularda verimli kılan, tutarlı, iç ve dış koşulları kısa ve uzun vadede gören, ilgili her kesimin katılımı ve katkısı ile oluşturulacak bir strateji, sektöre hak ettiği önceliği, önemi veren teşvik anlayışlarını geçerli kılan bir yeni yaklaşım gerekli değil midir? Sektörün kamu-özel ilgili her kesimce ortaklaşa sahiplenilmesi zorunlu değil midir?

Üretim artacak mıdır, Bu artış hangi doğrultuda olacaktır? Sorun üretim midir, üretim sonrası pazar ve değerlendirme süreci midir? Stoklar nasıl korunacaktır, ekonomik türlerin stok araştırmaları yeterli midir, stok verileri - balıkçı filosu ilişkileri nasıl uyumlu hale gelecektir, avcılık projek-

**Sempozyumun Açık Oturum
Kismina Katılan Konuşmacılar**

siyonu siyasal özlü kararlarla mı, bilim, teknik ve objektif üretim koşullarına göre mi oluşturulacaktır?

Çok önemli bir şansımız olan kültür balıkçılığına nasıl ivme kazandırılacaktır, verilen teşvikler yeterli midir, teknoloji entegrasyonu yeterli midir? Doğayı sömüren yavru toplama süreci devam etmeli midir, alternatif çözüm için ne-ler yapılmalıdır? GAP yetiştiricilik için nasıl bir dinamik yaratılabilir?

Açık deniz balıkçılığı şansımız, geçen bunca zaman ve parselenen üretim alanlarından sonra, yine de var mıdır, varsa nasıl geliştirilecektir?

Araştırma altyapısı nasıl kurulacak, çağdaş teknoloji sektöre hangi mekanizmalarla yansıtılacak, sektöre teknik eleman entegrasyonu nasıl sağlanacaktır.

Nakliye, depo, standart sorunları, ürün işleme ve değerlendirme sorunları, hangi kanallarla aşılacaktır?

Sektörü tüm yönleriyle ve boyutlarıyla kapsayan bir kurumsal yapıya gerek var mıdır, mevcut kamu yönetimi modeli yeterli midir, sektörle ödevli kurumsal yapı, kamu örgütlenmesi hangi düzeyde oluşturulmalı, var olan görev ve yetki karmaşası nasıl giderilmelidir?

Üreticiler, yaratılan katma değer temeli olan üreticiler, bu değerden hak ettikleri payı nasıl alacaklardır, ekonomik nitelikli bütünlük gösteren bir örgüt yapısına, nasıl kavuşacaklardır?

Bu sempozyumun bir bölümünü özetlediğim bu sorunların tümüne çözüm üretme gibi sorumluluğu yoktur. Böyle bir iddiası da olmamıştır. Ne var ki, Oda'mız ülkemizin çok değerli bir olanağı olduğuna, hatta yeterince farkedemediğimiz bir zenginliği olduğuna inandığımız bu sektörün, ilgili her kesimin demokratik katılımı ve katkısı ile sorgulanmasını, tartışılmasını çözüm anlamında da son derece yararlı bulmuştur. İlk üreticisinden-sanayicisine, kooperatifçisinden-pazarlamacısına, kamu sorumlusundan-tüketiciciye kadar ilgili her kesimin katıldığı sempozyumda demokratik ve katılımcı bir yapılanma içinde, özgürce ön yargısız tartışılmasını farklı düşünülen konularda zıtlaşp takılıp kalmak yerine, kimi ortak anlayışlarda buluşulup uzlaşılmasını bekliyoruz. Kamu yönetiminin ilgili yönetici ve sorumlularının, törensiz nitelikli, yasak savma özellikli kısa süreli katılımlar yerine, programın tümünü izleyen, katılan, görüş koyan bir anlayışla davranmalarını, sektörün tüm kesimleri adına diliyoruz.

**Mahir GÜRBÜZ
YÖNETİM KURULU BAŞKANI**

DÜNYA GIDA GÜNÜ DOLAYISIYLA 16 EKİM 1993 DE DÜZENLENEN BASIN

TOPLANTISI

ANKARA

Bilindiği gibi, DÜNYA GIDA GÜNÜ, açlığa ve yoksulluğa karşı, toplumsal duyarlılık yaratmak, kamuoyunu uyurup aydınlatmak ve bu mücadelede herkesi işbirliğine çağırarak amacıyla, 1979 yılından bu yana her 16 EKİM tarihinin gündemini oluşturmaktadır.

Evren genelinde yaşanan, gelişmekte olan ülkeler özelinde daha da ağır boyutlar kazanan, "nüfus artışı-kaynak azalışı" sürecinden ötürü, DÜNYA GIDA GÜNÜ'nün topluma vermek istediği mesaj, günümüzde çok daha önemli ve yaşamsal bir nitelik kazanmış bulunmaktadır. Bu olgunun, fiziki temelleri vardır, ekonomik ve toplumsal kaynakları vardır.

Aslında, kitlesel boyutta ve çok ciddi besin ve sağlık sorunlarını yaşamakta olan Dünya ikibin yılına eklemek isteyen, besin isteyen bir milyar yeni bireyiyle girecektir. Bugün bu Dünyada bir milyara yakın insan açlık limitindedir, beslenme yetersizliği yüzünden 200 milyonu aşkın çocuk beden ve zihin gelişmişliğinin trajedisini yaşamaktadır. Aynı nedentle, görme riski 400, kansızlık 300 milyon insanı, tehdit etmektedir. Ve, kişi başına yaklaşık bir dolar sağlık harcaması yapılmadığından, her gün 40.000 çocuğun öldüğü bu Dünyada, silah üretimi için her gün 2 milyar dolar para harcanmaktadır.

Üstelik bu evrende, doğal kaynaklar saldırgan bir anlayışla hızla bozulup tüketilmekte, sanayi devriminin denetlenemeyen ve ekosistemi gözetmeyen tırmanışının yarattığı çevresel etkilerle, esasen kısıtlı olan doğal üretim kaynakları, giderek üretkenlikten çıkmaktadırlar.

Türkiye, Dünya genelinde geçerli beslenme ve sağlık sorunlarını, ülkemize özgü koşullar nedeniyle, çok ciddi ölçüde yaşamaktadır. Nüfus'dan-üretim ölçeğine, beslenme düzeyinden-beslenmeye bağlı sağlık dramına, kaynakların kısıtlı olmasından - koynak bozucu yitirici çevre sorunlarına, tarım üretimine yönelik kirlenme sürecinden - yanlış tarımdan kaynaklanan besin kirliliğine, yasal boşluklardan - kurumsal yetki ve sorumluluk kargaşasına kadar, sürecin her aşamasında çözüm bekleyen sayısız sorun yaşamaktadır.

O nedenledir ki, öncelikli ödevi mesleğin hakkı ve meslektaşın yararını korumak olan Oda'mız, toplumuna karşı duyduğu sorumluluğun gereği tarım sektörünü irdeleme ve sorgulama çalışmaları kapsamında, Dünya Gıda Günlerini de, bir semgesel anımsamanın ötesinde bir kapsam ve derinlikte değerlendirmeye çaba göstermektedir. 1988 ve 1989 da, bilgisiz ve bilinçsiz tarım uygulamalarından kaynaklanan ciddi besin kirlenmeleri konusunda kamuoyuna aydınlatıcı bilgiler sunulmuş, 1990 da adeta bir kargaşa ortamı olan gıda denetimi süreci bir sempozyumda ele alınarak çözümler araştırılmış, 1991 de tüm boyutlarıyla gıda sanayii irdelenmiş ve 1992 de ise beslenme ve gıda kirliliği bir forum kapsamında incelenmiştir. Gıda Günlerini törenselleştirilmiş özellikli yasak savma yaklaşımı dışında bir sorumlulukta değerlendirilen bu anlayışımız, 1993 de de 14-15 Ekim 1993 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilen ve gıda anlamında çok önemli bir sektör olan "su ürünleri"nin ele alındığı bilimsel bir sempozyum ile somutlaşmıştır. Umudumuz, demokratik bir yaklaşımla bu bilim ve teknik platformlarında oluşan çözümleri yaklaşımların, yaşama geçirilmesi anlamında ilgililer, yetkililer platformlarında oluşan çözümleri yaklaşımların, yaşama geçirilmesi anlamında ilgililer, yetkililer katında gereğince değerlendirilmesidir. Beklentimiz, bu ba-

sın toplantısının amacında olduğu gibi, yapılan durum saptamalarının, önerilen çözüm yaklaşımlarının basın yayın kuruluşlarımız aracılığı ile etkin biçimde kamuoyu ve toplumumuza yansıtılmasıdır.

Türkiye'de besin üretimi, bir dönem işlenen tarım alanlarının genişlemesine, 1960 sonrası dönem ise daha çok tarımda teknoloji kullanım düzeyinin artışına bağlı olarak, gerçekten de, çok önemli artışlar göstermiştir. Örneğin; 1950 sonrası kırk yılda, nüfusumuz yaklaşık 2.7 kat artarken, DİE göstergelerine göre toplam üretim olarak buğday 5.2, patates 16.3, şeker pancarı 16.3, elma 15.2, patates 16.3, şeker pancarı 16.3, elma 15.2, şeftali 38.8, süt ve yumurta 3 kat artmışlardır. Ne var ki, özellikle kullanılabilir tarım topraklarının potansiyel sınırına ulaşılması sonrasında, bu yükseliş trendi yalnızca kullanılan teknolojilerin etkisiyle yönlendirilmiş ve belirleyici ürünler bazında nüfus artışına yakın oranlarda seyretmiştir. Örneğin, 1980 sonrası on yılda buğday üretimi yılda % 2.25, et üretim % 3.32, süt üretimi % 4.3 düzeyinde artış göstermiştir.

Süreç boyunca nüfus artış hızının üzerinde, ama son yıllarda da, o oranda artış gösteren toplam besin üretimi ile nüfus hızı tek başına değerlendirilecek olursa, besin açısından oldukça yeterli olduğumuz söylenebilir. Ne var ki, ortalama beslenme düzeyleri, beslenme dengeleri ve çağdaş insanın beslenme gerekliliği birlikte irdelenince, yeterlilik anlamında bir sonuca ulaşmak, özellikle kimi temel besinler açısından mümkün değildir. Nitekim son yıllarda giderek artan besin ithali tırmanışı da, bunu açıkça ortaya koymaktadır.

Türkiye bize göre, iddia edildiği gibi kendine yeten sayısı sınırlı ülkeler arasında, yazık ki değildir. Türkiye bugün etten-süt ürününe kadar bir çok besin maddesini ithal eden bir ülkedir.

Avrupa insanı yılda 60 Kg. kırmızı 12 Kg. beyaz et, 200 litre süt, 220 yumurta tüketirken; bizim insanımız 15 Kg. kırmızı, 6 Kg. beyaz et, 20 litre süt ve 80 yumurtayla, yani Avrupalının üçte biri ile yetinmektedir. Dünya balık tüketimi yılda 19 Kg. Yunanistan tüketimi 14 Kg. iken, Türkiye tüketimi 7-8 Kg. dolayındadır.

Üstelik, Devlet adına bizzat Tarım ve Köy İşleri Bakanlığınca yürütülen bir araştırmanın sonunda, değerli besinlerin tüketiminde artış yerine azalış eğilimi olduğu saptanmıştır. Bu araştırma 1974-1984 arasında, birey başına günlük kırmızı et tüketiminin 49 gramdan 38 grama, süt yoğurt tüketiminin 79 gramdan 69 grama, sebze tüketiminin 321 gramdan, 236 grama, meyve tüketiminin 221 gramdan 173 grama düştüğünü, resmen ortaya koymuştur.

DİE tarafından yapılan 1987 tarihli Gelir Dağılımı Araştırması et-balık ve kümes hayvanları harcamalarının, toplam gıda harcamalarının altında biri düzeyinde olduğunu göstermiştir. Daha ilginç et-balık-kümes hayvanı tüketimi için harcananla, ekme ve tahıl için harcanan, oransal olarak birbirine eşittir. Yalnızca ekme payı, yalnızca sebze ve yalnızca meyveden fazladır.

Kaldıkları bölgeler ve aileler arası gelir dağılımı dengesizliğine bağlı olarak, gerek besin türleri, gerekse tüketim düzeyleri açısından da yaygın dengesizlik vardır. Örneğin; Hacettepe Üniversitesi bilim adamlarınca çocuklar özelinde yapılan bir araştırmada, çocuklarımızın tümünün her gün ekme, üçte birinin haftada 3 gün sebze, üçte birinin her gün yumurta ve üçte ikisinin hergün süt ürünü tükettiği ortaya çıkmıştır. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı araştırmasına göre kırsal alan toplumunun % 33'ü, kent toplumunun % 19'u protein açısından yetersiz beslenirken, kırsal toplumun % 36'sı ile kent toplumunun % 59'u protein açısından aşırı beslenmektedir. Karadeniz Bölgesi balık tüketiminden % 36 pay alırken, Güneydoğu ancak % 0.2 pay almaktadır. Benzer örnekleri enerji tüketiminde vermek de mümkündür. Gelir grupları açısından da son derece ağır dengesizlik söz konusudur. Örneğin günlük birey başına et tüketimi düşük gelirlilerde 17-34 gram aralığına inmektedir. Süt-yoğurt tüketimi yüksek

gelirlielerde 110-165 gram, düşük gelirlielerde 16-80 gram, yumurta tüketimi yüksek gelirlielerde 23-27 gram, düşük gelirlielerde 5-12 gram, sebze tüketimi yüksek gelirlielerde 439-485 gram, düşük gelirlielerde 340-443 gram, meyve tüketimi yüksek gelirlielerde 336-410 gram, düşük gelirlielerde 234-248 gram ve ekmek tüketimi yüksek gelirlielerde 383-396 gram, düşük gelirlielerde 542-607 gram düzeyinde olmuştur.

Sayısal verilerle tanımlanmaya çalışılan bu tablonun özeti, Türkiye toplumunun yeterince beslenemediğini, onun da ötesinde dengeli beslenemediğini ortaya koymuştur. O yüzden, bir yandan yetersiz ve dengesiz beslenme nedeniyle toplulumumuz kitlesel ölçekte ciddi sağlık tehlikeleri yaşarken, bir yandan da toplulumumuzun belirli bir kesimi aşırı ve yanlış beslenmenin yarattığı sağlık bozukluklarıyla karşıya bulunmaktadır.

Araştırmalar okul öncesi çocuklarımızın beşte birinde büyüme geriliği, onda birinde kemik bozuklukları olduğunu, bebeklerimizin onda birinin beslenme nedeniyle ilk beş yılda yaşamlarını yitirdiklerini göstermiştir.

Böylesine önemli beslenme sorunlarını yaşayan Türkiye, hazineyi, çok önemli bitkisel ve hayvansal üretim potansiyeli bulunmasına rağmen, özellikle seksen sonrasının tarımı dışlayıcı, üretimi, büyümeyi göz ardı edip, her şeyi ticaret sayan, yanlış politikaların etkisiyle, besin satın alan bir ülke haline gelmiştir.

1982 de 24 milyon dolar olan hayvan ve ürünleri ithali, onbeş kat artarak, on yıl sonra 1992 de 353 milyon dolara ulaşmıştır. Aynı yıl gerçekleşen hayvan ve ürünleri ihracı bunun üçte biri kadar, 140 milyon dolardır.

Son üç yılda, altı ile sekiz milyon dolar civarında gerçekleşen süt ve ürünü ihracına karşılık ithalat 17 ile 27 milyon dolar arasında, yani ihracın iki katı dolayında gerçekleşmiştir. Et ithali son iki yılda ihracın çok üzerinde olmuş, 1991'deki 12 milyon dolarlık ihraca karşılık 32.6 milyon dolarlık, 1992 de 21.8 milyon dolarlık ihraca karşılık 33 milyon dolarlık et ithali yapılmıştır. 1990 sonrası üç yılda su ürünleri ithali değer olarak iki misli yükselmiş, 5.3 milyon dolardan 10.5 milyon dolara varmıştır. Aynı yılların buğday ithal ve ihrac miktarları birbirine eşittir. Bitkisel yağ ithali, ihracın iki katı, şeker ithali ihracın dört katıdır.

Yalnızca içinde bulunduğumuz 1993 yılının ocak-temmuz dönemi ithalat yapısına bakmak bile, nasıl olumsuz bir eğilimi yaşadığımızı göstermeye yetmektedir. Dönem içerisinde toplam 2305 ton et ve et ürünü ihraç edilmiş, ithalat bunun tam beşbuçuk kat üzerinde 12844 ton olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dışa satılan 1348 ton süt ürününe karşılık 7844 ton süt ve ürünü, 5263 ton su ürününe karşılık 15709 ton su ürünü dışardan satın alınmıştır. Hayvancılık ülkesi diye bilinen Türkiye net hayvan ürünü satın alan bir ülke durumuna gelmiştir.

Üretim ölçüğü, tüketim göstergeleri, dış ticaret gibi nicel boyutlarıyla tanımlamaya çalıştığımız gıda sorunlarının, bir önemli boyutunu da gıda kirlenmesi oluşturmaktadır.

Bitkisel ve hayvansal kökenli besinlerimiz, endüstriyel ve kentsel atıkların, üretim ortamı olan toprağı, akarsuyu denizi kirlenmesi nedeniyle, ciddi sağlık risklerini taşımaktadırlar. Öte yandan, bilgisiz, bilinçsiz ve aşırı tarım kimyasalı kullanımı da, kirlilik zincirine yeni boyutlar katmaktadır.

Sanayi kuruluşları ve kentsel oluşumlardan atmosfere aktarılan gazlar, form değiştirilerek asitleşmekte, toprağı ulaştırmaktadır.

Bir çok akarsuyumuz geçmişte sulamada kullanılırken, bugün kirlilikleri nedeniyle kullanılmaları durumunda adeta toprağı zehirleyecek duruma gelmiştir. Nilüfer'den-Nif çayına, Porsuk'tan - Ankara çayına, Seyhandan-Susurluğa kadar bir çok akarsuda yaşanan bu-

dur. Denizlerimizin, körfezlerimizin durumu da çok farklı değildir. Akşehir, Beyşehir, Eğirdir örneklerinde olduğu gibi, göllerimiz üretkenliklerini yitirmek üzeredir.

Besin kirlenmesi sürecinde çok önemli bir boyut, tarımsal nitelikli kimyasal kullanımında geçerlidir.

Toprağı tanımadan besin ihtiyacını belirlemeden gerçekleştirilen aşırı gübreleme sonucu toprakta biriken nitrat ve nitrit bileşikleri, sular aracılığıyla besin zincirine girmektedir.

Yılda birden çok ürünün alındığı ekolojide, meyve ve sebze üretiminde ve özellikle serada gerçekleştirilen yetiştirme evresi kısa sebzeçilikte yoğun kullanılan tarım ilaçları kalıntıları, kısa süreler sonra sofralarımıza taşınmaktadır. Antibiyotikler gibi, kökten tepeye kadar bitkinin bünyesine giren ve uzun zaman parçalanmadan kalan bu kimyasallar, çoğu kez uygulamayı izleyen bir kaç gün içinde, tüketicilere ulaştırılmaktadır. Daha fazla ve yoğun ilaçlamayla ürünü güvenceye almak yanlış uygulaması yüzünden, ilaç kalıntıları ürkütücü boyutlara varmaktadır.

Halk dilinde hormon diye bilinen Büyüme ve Gelişme Düzenleyici maddelerin denetimsiz, kural dışı kullanılması, ayrı bir ciddi sorundur. Özellikle, örtü altı ve sera tarımında ve kimi meyvelerde, döllendirme zorluğunun aşılması, meyve büyütme, renklendirme ve benzeri nedenlerle kullanılan bu kimyasalların, insan sağlığına zararlı olmadığını ileri sürecek bir kişi ya da kuruluş yoktur. Büyümeyi ve gelişmeyi düzenleyici olmak yerine, bozucu etki yapan bu maddelerin kullanılmasıyla sebzelerin, meyvelerin doku yapıları ve biçimleri bile değişmektedir. Bu bitkilerde böylesine etkiler yaratan hormonların, tüketilen sebze ve meyveler aracılığıyla, insan sağlığında nelere neden olabileceğini kestirmek zor değildir.

Daha da kötüsü, bugün gerek ilaç kullanımında gerekse hormon kullanımında hiç bir kamu denetimi yoktur. İlaç ve kimyasal etkisinin saptanması amacıyla, besinlerde kalıntı analizi yapacak hiç bir mekanizma yoktur, böylesi bir zorunluluğun kaygısını duyan da yoktur.

Gıda alanında toplumca yaşanan nitel ve nicel ağır sorunlara rağmen, Türkiye'nin bir gıda strateji ve politikası yoktur. Besinlerin hemen tümü tarım kaynaklı olduğu halde, toplumun ve gıda sanayinin gerek duyduğu düzey ve nitelikte, hammadde üretiminin yönlendirilmesi projeksiyonları bulunmamaktadır.

Gıda denetimi alanı tam bir kargaşa içindedir. Anayasa'nın 172. maddesi öngörmesine rağmen, Türkiye bugün bile tüketiciyi koruma amaçlı yasal düzenlemesi olmayan ülkeden biridir. Gıda alanı çalışmalarını 1927 den bu yana çıkarılmış onaltı adet kanunda yer alan değişik hükümler, bir tüzük ve dokuz yönetmelikle yürütülmeye çalışılmaktadır.

Hayvan yemlerinin denetimi için yıllar önce Yem Kanunu çıkarılmıştır ama, insan beslenmesi gibi yaşamsal bir alanı düzenleyecek bir Gıda Kanunu henüz yoktur. Üstelik bu konuda yapılan yasal düzenleme girişimleri, Tarım ve Sağlık Bakanlıklarının egemenlik kurma sevdaları yüzünden hiç bir sonuca ulaşamamıştır. Bu yasal boşluk nedeniyle ki, aslında bir teknolojik süreç olması gereken gıda üretimi ve pazarının denetimi, zabıta ve zaptiye yaklaşımıyla sürdürülmektedir.

Üretimden-tüketime, hammaddeden-pazar zincirine kadar çok yönlü sorunları bulunan gıda alanını ilgilendiren son derece önemli bir başka boyutu ise tarım topraklarının kullanım biçimi, kirlenme ve yitim süreci oluşturmaktadır.

Türkiye, sanıldığının aksine verimli tarım toprakları bakımından çok zengin bir ülke değildir. Türkiye topraklarının önemlice bölümü tarıma elverişli değildir, elverişli denilebilecek bir ila dördüncü sınıf topraklar toplamın ancak % 34'ü, verimli denilebilecek bir ve ikince sınıf olanlar % 14'ü kadardır.

Bu toprakların % 80'i erozyona maruzdur ve her yıl 25 cm. kalınlığında 150.000 hektar ya da 500 milyon ton toprak, denizlere akmaktadır.

Amaç dışı tarım toprağı kullanımı bir talan niteliğini almıştır. Kısa vadeli faydacılık anlayışları yüzünden, esasen yetersiz olan verimli alanlar, kent, altyapı, turizm, sanayi ve benzeri yatırımlar adına yok edilmektedir. Yalnızca 47 il merkezinde 1.200.000 dekar birinci sınıf toprak yok edilmiştir. Çukurova'da kent ve sanayi için yok edilen verimli toprak 47.000 hektardır. Karayolu güzergah seçimi Bolu'da 30.000 dekar, Trakya'da 250.000 dekar verimli alanı ortadan kaldırmıştır. Üstelik, Anayasa'nın 44. ve 45. maddelerinde toprak korunması ve amaca uygun kullanılması yolunda Devlete ödevler verilmiş olmasına rağmen, bu talana çoğu kez kamu yatırımları öncülük etmektedir. Bununla da kalınmamakta, tarım topraklarının amaç dışı kullanımına ilişkin yönetmelikte 1990 ve 1991 de yapılan değişikliklerde sergilendiği üzere, Devlet amaç dışı kullanımlara kısıtlar hazırlamakta, yol göstermektedir. Kaygımız odur ki, kısıtlı kaynaklar bu hızla bozulup tüketildikçe, esasen yeterli beslenemeyen nüfusumuz bu hızla artmaya devam ettikçe, toplumumuzun geleceğinin gündemine ciddi ölçüde açık da girecektir.

Ziraat Mühendisleri Odasının, ülkenin sanayileşmesine, kentleşmesine, her alanda teknoloji kullanılmasına itirazı yoktur, olamaz. Böyle bir itiraz varlık nedenimizle bağdaşmaz. İtirazımız toplumsal yararı dışlayan, üretimi, sağlıklı büyümeyi gündemden çıkarıp her şeyi kısa vadeli yararda gören sorumsuz anlayışlardır. Yapmaya çalıştığımız durum saptaması, karamsarlık değil, objektif temelleri bulunan somut gerçekliktir. Bu sorunların tanıtılmasını, kamuoyuna yansıtılmasını, yetkililer ve kamuoyunun duyarlılığını sağlama anlamında son derece gerekli görüyoruz.

Bize göre, kimi boyutları aktarılmaya çalışılan gıda, beslenme, besin üretimi, değerlendirilmesi, pazarlanması, tüketimi ve bu çerçevede üreten doğal kaynaklarımızın kullanımı sorunlarının çözümleri de vardır, bulunmalıdır.

Kanımızca bunun ön koşulu ülkeyi yönetenlerin ve yönetmeye aday olanların bu sorunları kavramaları, doğru algılamalarıdır. Soruna sağlıklı teşhis koyulması, neden-sonuç ilişkilerinin somullaştırılması, çözücü politikaların oluşturulmasının ilk adımıdır.

Kalkınmayı kimi sektörlerle ağırlık veren bir anlayış yerine, birbirine muhtaç tüm sektörleri kavrayan, birlikte gelişmeyi öngören bir bütünlük sayan yaklaşımlara gerek vardır. bu çerçevede, tarımı ekonomiyeye ayak bağı sayan yanlış yaklaşımların, tarımın ekonomiyeye dinamik kazandıracak bir potansiyel olduğunu görebilen anlayışlara değişmesi gerekmektedir. Tarımla sanayiye rakip gören anlayışların tarımın bu gün yaşadığı sorunun aslında sanayinin gelişmemesine bağlı olduğunu, aslında sanayinin sorunu olduğunu ve tarımın da her yönüyle bir sanayi haline gelmesi gerektiğini kavrayan yaklaşımlara dönüşmesi gerekmektedir.

Bütünlükcü iç ve dış koşulları, kısa ve uzun geleceği doğru değerlendiren, gerçekçi, tutarlı bir tarım politikasına ihtiyaç vardır.

Bu politika kapsamında bitkisel ve hayvansal üretimin hangi tercihler doğrultusunda geliştirileceği, önceliklerin hangi ürünlere tanınacağı, açıkça ortaya konulmalıdır.

Yetersizlikleri ortaya koyulan besinlerin üretimi artmalıdır. Bırakınız hayvansal ürünleri, bırakınız ihracatı, yalnızca kendi insanımızın karnının doyması için, buğday üretiminin de artması gerekmektedir. Çünkü son on yıllık dönemin ortalama nüfus artış hızı % 2.35, ortalama buğday üretim artış hızı % 2.25 tir ve bu üretim artışı bu nüfus artışına bir süre sonra yetmeyecektir. Hayvancılık ve su ürünlerine özel önem ve öncelik verilmelidir. Yetersizlikleri bilinen yağ bitkileri, yem bitkileri gibi alanlara öncelik verilmelidir. Gıda sanayii-

nin ihtiyaç duyduğu ürünler bu ihtiyaçları değerlendiren dinamik bir tarımsal üretim planlaması yapılmalıdır.

Gıda denetimi kargaşasına son vermek için, bir gıda kanunu derhal çıkarılmalı, besin kirliliğini denetleyen analiz mekanizmaları oluşturulmalı, gıda denetim zincirinde teknik eleman istihdamı sağlanmalıdır.

Tarım topraklarının amaç dışı kullanılarak talan edilmesi süreci derhal durdurulmalıdır. Tarım alanlarının korunması ve kullanılması yasal güvenceye kavuşturulmalı, amaç dışı kullanım ile ilgili yönetmelik yasa haline getirilmelidir.

Toprakların nitelik ve yetenek sınıflaması yeniden yapılmalı, bu sınıflamaya göre hangi alanların hangi amaçlar için kullanılabilceğini açıkça ortaya koyan Arazi Kullanım Planlaması ya da Kırsal İmar Planı mutlaka yapılmalıdır.

Sanayileşmenin, kentleşmenin eko-sistemi bozmasına izin verilmemeli, kalkınmanın sürdürülebilirliğini sağlamak için, tarım dışı toprak kullanım mekanizmalarında çevre etkileşim değerlendirilmesi, kesinlikle yapılmalıdır.

Tarım işletmelerinin ekonomik optimuma varmaları, etkin girdi ve teknoloji kullanmaları için, toplulaştırma uygulaması ülke genelinde ve tek elden yürütülmelidir.

Ziraat Mühendisleri Odası, bu konularda atılacak her adıma, tüm mesleki birikimi sentezleyerek, bilim-teknik doğrultusunda politikalara dönüştürerek yardımcı olmayı toplumsal ödev saymaktadır.

Oda'mızın bu sorumluluğu, yalnızca düşünce üretmek boyutunda kalmamakta, kamu hukukundan kaynaklanan ödevlerimiz bağlamında, katılımcı çeşitli çalışmalarla da yerine getirilmeye çalışılmaktadır.

Bu anlayışımızın son örneğini, tarım topraklarının amaç dışı kullanımına kılıf hazırlayan yönetmelik değişikliğinin iptali için dava açılması ve kamu zararına olan bu değişikliğin iptal edilmesi sonucunun alınması oluşturmuştur.

Bilindiği gibi 1989 yılında Tarım Alanlarının Tarım Dışı Gaye ile Kullanılmasına ilişkin bir Yönetmelik çıkarılmıştır. Yönetmelikte 23 Şubat 1990 da yapılan bir değişiklikle birinci sınıf ve sulanan tarım alanlarında, ihraç malı üretecek sanayi tesislerinin, 2.10.1991 de yapılan değişiklikle de, otomotiv, gemi ve uçak sanayilerinin kurulabileceği hükümleri getirilmiştir.

Ziraat Mühendisleri Odası toplumsal sorumluluğunun gereği, egemenlerin, kendi yararları hesabına toplumun geleceğine ipotek koymak isteyen anlayışların dayatmasıyla yapılan bu değişikliğin, Anayasaya ve kamu yararına aykırı olduğu gerekçesiyle iptali için DANIŞTAY katında dava açmıştır. Mutluluk ve geleceğimiz adına umutla belirtmek isteriz ki, üretilemez çoğaltılamaz olan ve esasen son derece kısıtlı bulunan verimli alanlarımızın kısa vadeli çıkarlara peşkeş çekilmesi yolu, ülkemizin hukukcuları tarafından, kapatılmıştır.

Böylece, bundan böyle verimli tarım alanlarımızın bu tür yatırımlar için tahsis ve talanı kapısı kapatılmıştır. Ülkenin geleceği adına sayılamayacak ölçülemeyecek derecede somut yararlar sağlayacak olan bu hukuk zaferinin, kamuoyuna bir kez daha duyurulmasını, ortak geleceğimiz adına son derece önemsiyor ve gerekli görüyoruz.

Ziraat Mühendisleri Odası, yalnızca eleştiri getirmekle yetinmek yerine, sorunları teknokrat yaklaşımıyla irdeleyip, çözücü politikalar üretmesine katkı koymayı, toplumsal yararlarımızı doğrultusunda her türlü yasal çalışmaları sürdürmeyi, katılımcı demokrasinin bizim gibi örgütlere yüklediği sorumluluğun gereği saymaktadır.

Mahir GÜRBÜZ
YÖNETİM KURULU BAŞKANI

TÜRKİYE İÇİN BİR ALTERNATİF

M. Erhan EKMEN
Ziraat Mühendisi

Son günlerde yurdumuzda siyasi politikamızı ve günlük hayatımızı derinden etkileyen ekonomik sistem arayışları iyice hızlanmıştır. Daha iyi bir Türkiye için geliştirilen bu alternatiflerin geleceğe yönelik olması, toplumun refah düzeyini artırıcı olması ve milli bütünlüğümüzü koruyucu bir yapıda olması beklenmektedir. Bir tarım ülkesinde ziraat mühendisi olan bir vatandaş olarak ben de ülkemiz ile ilgili bir alternatif geliştirmeye çalıştım.

Karşılamaya hazırlandığımız 2000'li yılların "Tarım Çağı" olacağı inancındayım, çünkü dünyamızda nüfus büyük bir hızla artmakta buna karşın bu nüfusu doyuracak tarım alanları ise doğal ve yapay bir sürü neden ile küçülmektedir. Bu durum gözönüne alındığında muhtemelen önümüzdeki 50 sene içinde; kaliteli tarım teknolojisine ve sanayisine sahip olan ülkeler geleceğin süper güçlü ülkeleri olacaklardır. Yakın bir gelecekte, belki de bir çuval buğday karşılığında bir otomobil veya bir kamyon dolusu elektronik eşya alınabilecektir. Yurdumuz ise bugün komşuları kendisini iyi besleyemeyen ülkeler ile çevrili olan ve dünyada kendi kendini doyurabilen 4 ülkeden biridir. Bunun nedeni ise ne gelişmiş ekonomi ne de yüksek teknolojidir. Aksine bütün bunlardan yoksun olan ülkemizin kendi kendini doyurabilmesinin tek nedeni "Allah vergisi olan doğal potansiyelimiz"dir. Yurdumuz tarım için verimli topraklara ve mükemmel bir iklim yapısına sahiptir. Jeopolitik konumu ve dünya pazarlarına yakınlığı da ayrı bir avantajıdır. Fakat bugün yurdumuzdaki 77 milyon hektar arazinin 55 milyon hektarında çeşitli şiddetlerdeki erozyondan dolayı yılda 500 milyon ton (Kıbrıs adası büyüklüğünde) Toprak yok olmaktadır. 1 cm toprağın doğada tekrar oluşumu için 1000 yıl geçmesi gerektiği düşünülürse kayıpların ne kadar büyük olduğu daha iyi anlaşılacaktır. Bir de bu kayıpların üzerine, verimli topraklara yapılan yerleşim yeri, sanayi bölgesi, havaalanı ve karayolu gibi ilk bakışta küçük ama biraraya geldiklerinde önemli kayıplara neden olan yapılaşmalar da eklenirse durum daha da kötü bir hale gelmektedir. Bütün bunlara karşın ülkemizdeki "Toprak-Su Genel Müdürlüğü" 1983 yılında kapatılmıştır. Henüz ülkemizde "Tarım arazilerinin korunması kanunu" çıkmamıştır. Sadece Resmi Gazete'de (11.03.1989 tarih ve 20105 sayılı) yayınlanan, "Tarım Alanlarının Tarım Dışı Gaye ile Kullanılmasına dair Yönetmelik" bulunmaktadır ki bu yönetmeliğin 8. maddesi 1990 ve 1991 yılında iki kez delinmiş ve işlevini yitirmiştir. Bu arada AT'ye girmeyi hayal eden ülkemiz yöneticileri, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesininin 19.5.1972'de 920 sayılı onayı ile aldığı "Avrupa Toprak Antlaşması"nın unutmaktadırlar.

Peki doğal kaynaklarımız böyle harcanırken, bu toprağı işleyen insanımızın durumu nasıldır?

Bugün nüfusumuzun % 42'si yada çalışan nüfusumuzun % 49'u tarım sektöründedir ve 4 milyondan fazla aileyi kapsayan bu kesim, Milli Gelirden sadece % 16'lık bir pay alabilmektedir. Son 15 yılda bu insanların tarımsal faaliyette bulunabilmeleri için harcadıkları girdinin fiyatlarındaki artış, bu yükü karşılamak ve hayatlarını devam ettirebilmek için zaruri ihtiyaçlarını karşılayacakları geliri elde edecekleri ürün fiyatlarındaki artışın yaklaşık 2-3 katı olmuştur. Böylece çiftçi üretimde bulunabilmek için tefecinin insafına bırakılmıştır. Bu insanlar hergün daha kötü şartlara itilmekte ve sonuçta göçe zorlanmaktadır. Göçün sonucunda ise iyice yaşanmaz hale gelmiş şehirlerdeki insanlar bugünkü ekonomik sistemin doğal bir sonucu olan "Köşe dönücü zihniyet" ile kolay yoldan kazanmaya, rüşvete, yolsuzluğa, hırsızlığa ve fuhuşa itilmektedirler. Bu ahlaksızlar tek tek küçük gibi gözükse de bir araya geldiklerinde oldukça büyük olacaktır.

Türk Tarımını ve Türk İnsanı'nı bu çıkmazdan kurtarabilecek ve daha güçlü bir Türkiye'yi sağlayabilecek önemli bir mesleğe sahip 30000 ziraat mühendisinin ise yaklaşık 15000'i işsiz ve maalesef tamamına yakını da bütün bunlardan habersizdirler.

Bugün ülkemizde büyük sermaye sahiplerine en kısa yoldan para kazandıracak olan lüks tüketim maddelerinin yapılmasına dayalı bir "montaj sanayi" kurulmuştur. Doğulu gibi üretirken batılı gibi tüketmeye özendirilen milletimiz ise hergün TV ve diğer medya araçlarındaki kandırmacalar ile bilinçsizce tüketen toplum haline gelmekte ve özendiklerine ulaşabilmek için her şeyi göze alabilmektedir. Bu arada ülkenin sahip olduğu doğal kaynaklar ise bırakın değerlendirilmeyi korunup sahip bile çıkılmamaktadır.

Yurdumuzda otomotiv, elektronik gibi birçok sanayi dalında gümrük duvarları varken, devletimiz batan bazı şirketlere faizsiz olarak yüzlerce milyar birden yardım ederken; tarımsal ürünlerde bu duvarları kaldırarak ülke tarımını baltalaması ve hayvancılığı öldürmesi, can çekişen çiftçiye ise desteğini azaltması akıl alır gibi değildir.

Ülkemiz ekonomik gelişmesi ile tarım kesiminin kalkınması arasında vazgeçilmez bir bağ bulunmaktadır. Köye yönelik kalkınma çabaları ülkenin ekonomik gelişmesine önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Daha yıllar öncesinden bu gerçeğin bilincinde olan Büyük Önder Atatürk, bir taraftan vatanın kurtuluş mücadelesi diğer taraftan Cumhuriyet'in kuruluş çabaları sürerken dahi, 1 Mart 1922 yılında Millet Meclisi'nin açılış konuşmasında, "Türkiye'nin gerçek sahibinin ve efendisinin köylü olduğunu, köylünün emeğinin sonuç ve verimlerini, onun yararına son ölçüsüne kadar değerlendirmenin ekonomik siyasetimizin temel özünü teşkil ettiğini" veciz bir şekilde ortaya koymuştur.

Eğer ülkemizde bilinçli bir tarım politikası uygulanır, uygun teknoloji sağlanır ve ülkemizin en büyük eksiği olan "Tarıma Dayalı Kırsal Sanayi" oluşturulabilir ise yurdumuzda göç ve bunun neden olduğu bir çok sorun ekonomik yollar ile engellenmiş olur. Bu gelir dağılımındaki adaletsizliği çözerken yurt içi barışı da sağlayacaktır.

Dünya geleceğinde önemli bir konuda kendi kaynakları ile kalkınıp gelişen bir ülke elbetteki gelecekte dünya ülkeleri arasında seçkin bir yerde olacaktır.

ODA'mızın, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, A. Ü. Ziraat Fakültesi, TÜBİTAK, TC Ziraat Bankası ve Türkiye Kalkınma Vakfı ile birlikte düzenlemiş olduğu Türkiye II. Teknik Arıcılık Kongresinin Duyuru Metni:

TÜRKİYE II. TEKNİK ARICILIK KONGRESİ

Yazışma Adresi : "ARICILIK", Ziraat Mühendisleri Odası
Karanfil Sokak No; 28/19, 06034 Ankara
Tel : 0 (312) 418 31 15, 425 05 55 Fax : 0 (312) 418 51 98

Sayın İlgili,

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, TÜBİTAK, TC Ziraat Bankası, TMMOB-Ziraat Mühendisleri Odası ve Türkiye Kalkınma Vakfı işbirliği ile, Türkiye arıcılığının ve ilgili dallarının temel sorunlarını tartışmak ve arıcılığın ülke ekonomisine katkılarını artırmaya yönelik çözümler üretmek amacı ile bir teknik kongre düzenlenmektedir. **Ankara'da Devlet Su İşleri Toplantı Salonunda, 8-9 Şubat 1994 tarihlerinde** toplanacak olan kongreyi duyurmaktan kıvançlıyız.

Arı yetiştiriciliğinin ülkemizde her geçen gün yaygınlaştığı, ancak süregelen sorunlarının değişmediği ve bu dala verilen sınırlı hizmet ve desteklerin dağınıklığı ve etkisizliği gözlenmektedir. Oysa, arı ürünlerine olan iç ve dış talebin sürekli artması, arıların bitkisel üretimdeki rolü, özellikle kırsal kesim nüfusunun istihdam ve gelir sorunlarına olumlu katkısı nedenleri ile arıcılığın, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde uygulanan sosyo-ekonomik politikaların önemli bir aracı olduğuna tanık olunmaktadır. Türkiye; arıcılığa uygun iklim ve bitki örtüsü, arı gen kaynakları ve tarım işletmelerinin yapısı ile arıcılıktan günümüzde sağladığı yararları birkaç kez artırma potansiyeline sahiptir.

İlgili tüm kamu ve özel kurum ve kuruluşlarının çağrılı oldukları kongrede, arıcılığımızın teknik ve ekonomik yapısı, damızlık ve yetiştiricilik sorunları, arı-bitki ve ormancılık ilişkileri, arı sağlığı ve tarımsal mücadele konuları ile arı ürünlerinin çeşitlendirilmesi, kalite kontrolü ve standardizasyonu sorunları gibi temel başlıklarda bildiriler sunulacaktır. Kongre, arıcılığın desteklenmesi ve örgütlenmesi sorunlarının yetkililerce tartışılacağı bir **panel** ile son bulacaktır.

Kongre salonu girişinde düzenlenecek bir **sergi ve petekli bal yarışması**, üretici ile tüketicileri doğrudan karşı karşıya getirmesi bakımından ilginç olacaktır. Her türlü arı ürünleri ile malzeme ve yayınların tanıtılacağı bu sergi, kongre süresince konukların ziyaretlerine açık olacaktır. Burada yer almak isteyen ilgililerin önceden yukarıdaki telefonlara ya da yazı ile dileklerini iletmeleri düzenleme açısından büyük önem taşımaktadır.

Kısaca sunulmaya çalışılan özelliklerde toplanacak **Teknik Arıcılık Kongre'sine** katılarak ya da temsil edilerek yapacağınız her türlü katkı için içten teşekkürlerimizle saygılarımızı sunarız.

DÜZENLEME KURULU

Doç. Dr. Çetin FIRATLI

Tayfur ÇAĞLAYAN

Doç. Dr. Sevinç TÜRKER

Engin ÇADIRCI

Tevfik TOPÇU

Faruk MUTLU

Ahmet İNCİ

A.Ü.Ziraat Fakültesi

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı

TÜBİTAK

TC Ziraat Bankası

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

Türkiye Kalkınma Vakfı

12.1993

Ziraat Mühendisleri'nde dengesizlikten yakını hükümet'e uyan

Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mahir Gürbüz, dengesizlikler karşısında çözüm yollarının demokratik olduğunu söyledi.

ANKARA (Cumhuriyet) - Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Mahir Gürbüz, dengesizlikler karşısında çözüm yollarının demokratik olduğunu söyledi.

Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Mahir Gürbüz, dengesizlikler karşısında çözüm yollarının demokratik olduğunu söyledi.

5 EYLÜL 1993

Tarım toprakları amaç dışı kullanılıyor

Başbakan'la daha sonra Cu çok sayıda ba düğünü befi de ele alına geçirelim Gürbü aklar derce mik di: di

BURSA (AA) - Dünyanı birliktir çok yeni sorun sağlığı çok ciddi besle biktirildi. TMMOB Odası Başkanı Dr. Ali Karabulut, dün

Kendilerini SEK'in üreticisi olarak tanımlayanlar SEK'in çıkarılıncasına il

SEK'in çıkarılıncasına il bir, bir sistem bitirilmişti diye konuy cilerin, ürde

17.10.1993

Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Mahir Gürbüz :
"Bir gıda politikasına şiddetle ihtiyaç var"

Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Mahir Gürbüz Türkiye'nin bir gıda politikasına ihtiyacı bulunduğunu belirterek niyle sonuçlanamayacağını vurgulayan Başkan Gürbüz "Bu yasal boşluk nede niyle aslında teknolojik bir süreç olması

Gıda hastalıklarının sorumlusu piyasa

Ziraat Mühendisleri Odası Ege Bölge Şubesi: Yem kanunu var, gıda kanunu yo

YİTİRDİKLERİMİZ

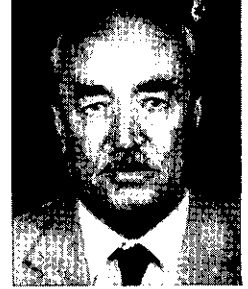
Prof. Dr. Muazzez ERALP
1913 - 1993

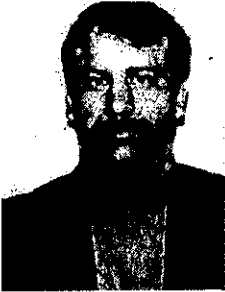
Prof. Dr. İlhan AKALAN
1926 - 1993

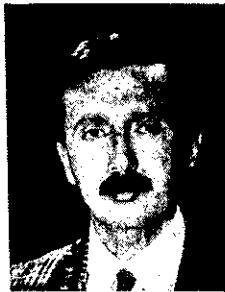
Mehmet AKÇAM
..... - 1993

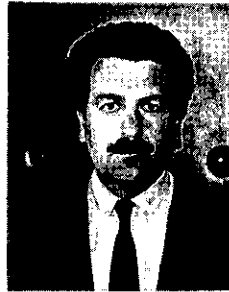
Esat ÜNSALAN
..... - 1993

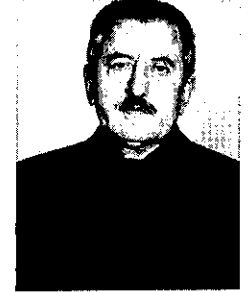
Özer AYTAS
1948 - 1993

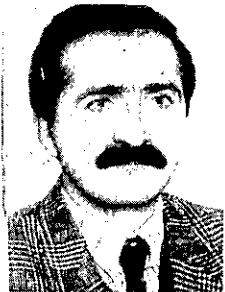
Vedat AYGÜN
1954 - 1993

Nejat KÖSE
..... - 1993

Etem ÖZEL
1937 - 1993

Mustafa SAGUT
1962 - 1993

**Yitirdiğimiz
Tüm
Meslektaşlarımıza
Tanrı'dan rahmet,
yakınlarına ve meslektaş
topluluğumuza sabır ve
başsağlığı dileriz.**

Bazıları konuşur... Bazıları başarır...

Ziraat, 130. kuruluş yılında da öncülüğünü sürdürdü. Türkiye'de bugüne kadar hiçbir bankanın yapmaya cesaret edemediğini yaptı. Hesaplarını en üst standartlarda uluslararası "risk değerlendirmesi"ne sunan ilk ve tek Türk Bankası oldu. Dünyanın önde gelen "rating" kuruluşlarından Moody's, Ziraat'ın kuruluş yıldönümüne rastlayan günlerde yaptığı değerlendirme sonucu, Türkiye Cumhuriyeti'ne verdiği puanı

Ziraat'e de verdi. Ayrıca, Ziraat bugüne kadar Türkiye için gündeme gelmeyen ilave bir puan da aldı. Ziraat aldığı bu puanlarla uluslararası "yatırım değeri" olan kuruluşlar arasında Başarıda sınır tanımayan Ziraat, Almanya'da kurulan ve çoğunluk hisselerine sahip olduğu DT Bank'tan sonra, bu yıl da Orta Asya

Cumhuriyetleri'nde ve Rusya'da 4 yeni ortak banka kurdu. Ziraat, tarımsal kredi sisteminde de devrim yaptı. Çiftçiye güvenen, çiftçiden yana, tabuları yıkan, çağdaş bir sistemi başlattı. Ziraat, yurt içindeki ve yurt dışındaki bu kalıcı ve öncü başarılarının örnek olmasını diler, Ziraat'ın başlattığı bu günümüzün gereği uygulamaya bütün Türk bankalarının da katılmalarını bekler.

T.C. ZİRAAT BANKASI

BAŞARININ ADI

Şekerbank'ın çağdaş bir hizmeti: Şekerbank Kredi Kartı

Çağdaş bir ödeme aracı haline gelen kredi kartı sistemi yaptığımız her türlü harcamada kullanılan, modern yaşamın vazgeçilmez bir unsuru oldu.

Tüm çağdaş bankacılık hizmetlerini sunan Şekerbank'ın hizmetleri arasında yer alan Şekerbank Kredi Kartı size nakit taşımamanın tüm risklerini ortadan kaldırır. Finansman imkanı sağlar ve nakit çıkışını asgariye indirir.

Siz de Şekerbank'a gelin. Şekerbank'ın sunduğu "Classic" ve "Gold" kart avantajlarından yararlanın. "Doğru Banka" ile çalışmanın farkını yaşayın.

ŞEKERBANK

D O Ğ R U B A N K A